

Sv.Ljudevit Marija Grignion de Montfort

RASPRAVA O PRAVOJ POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

»PRIPRAVA NA KRALJEVSTVO ISUSA KRISTA«

Marija u Božjem planu spasenja i u životu Crkve

1. Po Presvetoj Djevici, Isus Krist je došao na svijet. Po njoj, također, treba kraljevati na svijetu.

Po svojoj poniznosti

2. Marija je živjela životom sasvim skromnim. Zato je Duh Sveti i Crkva nazivaju *Alma Mater* – Majka skromna i tajna. Njezina je poniznost bila tako duboka da je ništa na zemlji nije jače i trajnije privlačilo doli skrivati se samoj sebi i svakom stvoru kako bi bila poznata jedino Bogu.

3. Bog je uslišao njezine molitve kojima ga je molila da je sakrije, osiromaši i ponizi te ju je rado sakrio pogledu skoro svakog ljudskog stvorenja u njezinom začecu, u njezinom životu, u njezinim tajnama te njezinom uskrsnuću i uznesenju. Ni sami njezini roditelji nisu je poznavali. I anđeli su često pitali jedni druge: »Tko je ta?« Jer im ju je Svevišnji skrivao, ili ako im je i otkrio koju njezinu odliku, ipak im je neizmjereno više toga skrivao.

Po odredbi Presvetog Trojstva

4. Bog Otac je privolio da ona za svoga života ne učini nikakva čuda, bar takvo koje bi zadivilo svijet, premda joj je bio dao čudotvornu moć. Bog Sin je privolio da ona skoro ni ne otvori svojih usta, iako joj je bio saopćio svoju mudrost. Duh Sveti je privolio da njegovi apostoli i evanđelisti o njoj reknu sasvim malo, i to samo toliko koliko bijaše potrebno za upoznavanje Isusa Krista, premda je ona bila njegova vjerna zaručnica.

Zbog svoje posebne veličine

5. Marija je izvrsno remek-djelo Svevišnjega, koji je za se zadržao spoznaju o njoj i vlasništvo nad njom. Marija je divna Majka Sina, koji ju je drage volje ponizio i sakrio u njezinu životu, da pogoduje njezinoj poniznosti, dajući joj naziv *žena*¹ (Iv 2, 4; 19, 26) kao kakvoj tuđinki, iako ju je u svom srcu cijenio i ljubio više nego sve anđele i ljude. Marija je vjerna zaručnica Duha Svetoga i zapečaćeni studenac (usp. Pj 4, 12) kamo može ući samo on. Marija je svetište i počivalište Presvetoga Trojstva gdje se Bog nalazi na divniji i božanstveniji način negoli na ijednom mjestu svemira, ne izuzevši njegovo boravište nad kerubinima i serafi nima; niti je dopušteno ikomu stvoru, ne znam koliko on bio čist, unići tamo bez velike povlastice.

6. Izjavljujem sa svecima:² Božanska je Marija zemaljski raj novoga Adama, gdje se on utjelovio po Duhu Svetom, da tu učini nečuvjena čudesa. Ona je veliki divni Božji svijet gdje ima neizrecivih ljepota i bogatstava. Ona je Veličanstvo Svevišnjega gdje je on sakrio kao u svome krilu, svoga jedinoga Sina i s njime sve što ima najodličnijega i najdragocjenijega. Oh! Oh! Koliko li je ovaj svemogućći Bog učinio velikih i otajstvenih stvari u ovom divnom stvoru, tako da je i ona sama u svoj svojoj dubokoj poniznosti, prisiljena izjaviti: *Velike mi stvari učini Svesilni* (Lk 1, 49).

7. Sveci su izrekli čudesne stvari o ovom svetom Božjem gradu. Nisu nikada bili rječitiji i zadovoljniji, kako sami priznaju, nego kad su govorili o Mariji.³ Još kliču da se ne može pogledom dohvatiti visina njezinih zasluga koje je ona uzdigla sve do božanskoga prijestolja,⁴ da se ne može izmjeriti širina njezine ljubavi koju je ona rasprostranila dalje od zemlje, da se

ne može pojmiti veličina njezine moći, koju vrši i nad samim Bogom; i napokon, da se ne može doseći dno dubine njezine poniznosti i svih njezinih kreposti i zasluga, tom pravom bezdanu. O nedokučive visine! O neizrecive širine! O neizmjerne veličine! O nedosežna bezdana!

8. Svakog dana, od jednoga kraja zemlje do drugoga, u najvišoj visini nebesa, u najdubljoj dubini bezdana, sve naviješta, sve objavljuje divnu Mariju. Devet anđeoskih korova, ljudi svakog spola, dobi, položaja, vjere, dobri i zli, pa i sami đavli, svatko mora, milom ili silom, priznati istinu i nazvati je blaženom. Svi anđeli na nebesima, po riječima sv. Bonaventure, neprestano joj kliču: »Sveta, sveta, sveta Marijo, Bogorodice i Djevice«⁵ – upravljaju joj svaki dan milijune i milijune puta anđeoski pozdrav: *Zdravo Marijo*, padajući pred njom i moleći u nje milost da ih počasti kojom svojom zapovijedi. Sam sv. Mihael, kako to veli 1 Iv 2, 4; 19, 26. Ni u grčkoj ni u rabinskoj literaturi *sin* ne zove majku *ženom*. Isus se time distancira od svoje majke jer u svom mesijanskom poslanju zavisi samo od Oca, ali u isto vrijeme ukazuje na Marijinu ulogu žene (Post 3, 15), koja sudjeluje u otajstvu Otkupljenja kao majka vjernika (Iv 16, 21; 19, 26).

9. Puna je sva zemlja slave njezine, (usp. Iz 6, 3) osobito među kršćanima, gdje je mnoga kraljevstva, pokrajine, biskupije i gradovi uzimaju za pokroviteljicu i zaštitnicu. Mnoge katedrale posvećene su Bogu pod njezinim imenom. Nema crkve bez oltara u njezinu čast. Nema predjela ni pokrajine bez neke od njezinih čudotvornih slika pred kojima ljudi ozdravljaju od svih vrsta zala i dobivaju siako dobro. A koliko li je bratovština i kongregacija ustanovljenih u njezinu čast! Koliko li je redova pod njezinim imenom i njezinom zaštitom! Koliko li je subraće i sestara u tolikim bratovštinama, koliko li redovnika i redovnica u tolikim redovima, koji objavljuju njezinu hvalu i navješćuju njezino milosrđe! Nema ni malog djeteta koje je ne hvali, tepajući: *Zdravo Marijo*. Nema uopće grješnika, koji ma koliko otvrdnuo, nema u sebi koju iskru pouzdanja u nju. Nema, dapače, ni đavla u paklu koji je ne poštuje bojeći je se.

Marija još nije dovoljno poznata

10. Zato zaista treba reći sa svecima: »O Mariji nikad dosta.« Marija još nije dosta bila hvaljena, uzvisivana, čašćena, ljubljena i služena. Ona je zaslužila da je još više hvalimo, štujeemo, ljubimo i služimo.

11. Stoga trebamo reći s Duhom Svetim: *Sva je slava Kraljeve kćeri iznutra* kao da sva izvanjska slava, koju joj natječući se iskazuje nebo i zemlja, nije ništa prema onoj slavi koju joj Gospodin udjeljuje u njezinoj unutarnjosti, a koju sićušni stvorovi ne poznaju jer ne mogu proniknuti Kraljevu tajnu nad tajnama.

12. Stoga trebamo kliknuti s Apostolom: *Okolo nije vidjelo, uho nije čulo, ljudsko srce nije osjetilo* (1 Kor 2, 9) ljepote, veličine i odlike Marije, tog čuda nad čudesima u redu milosti, naravi i slave. »Ako želite shvatiti Majku – veli neki svetac – shvatite Sina jer je ona dostojna Majka Božja: ovdje neka zamulne svaki jezik.«⁶

13. Moje mi je srce diktiralo sve što, evo, napisah s osobitom radošću, da pokažem kako je božanska Marija bila nepoznata do sada i kako je to jedan od uzroka zašto Isus Krist nije poznat koliko bi trebao. Ako, dakle, poznavanje Isusa Krista i njegovo kraljevstvo ima doći na svijet, a sigurno ima, to će se sigurno zbiti kao nužna posljedica poznavanja i kraljevanja

Presvete Djevice Marije, koja je prvi put svijetu donijela Isusa Krista, a po kojoj će se on drugi put proslaviti.

P R V I D I O

MARIJA U POVIJESTI SPASENJA

1. P o g l a v l j e

BOG JE HTIO SVOJA NAJVEĆA DJELA ZAPOČETI I DOVRŠITI PO PRESVETOJ DJEVICI

14. Priznajem sa svom Crkvom da je Marija puko stvorenje, izašlo iz ruku Svevišnjega pa je u usporedbi s njegovim neizmjernim Veličanstvom, manja od atoma. Ili, radije, ona nije ništa jer je on sam *Onaj koji jest* (Iz 3, 14). Dosljedno, ovaj veliki Gospodin, uvijek neovisan i dostatan sam sebi, nije uopće ni najmanje trebao Presvetu Djevicu, niti je treba da može izvršiti svoju volju i očitovati svoju slavu. Njemu je dosta htjeti, pa će sve biti.

15. Međutim, kažem i ovo, uzevši stvari kako stoje, otkad je Bog stvorio Presvetu Djevicu, on je po njoj htio početi i dovršiti svoja najveća djela. Stoga možemo slobodno vjerovati da on ne će svoj postupak promijeniti kroz sve vjekove jer je on Bog te nimalo ne mijenja ni svoje misli ni svoje ponašanje (usp. Heb 1, 12).

1. Marija u otajstvu Utjelovljenja Isusa Krista

16. Bog Otac dao je svoga Jedinca samo po Mariji. Uza sve uzdisaje patrijarha, uza sve molitve proroka i svetaca Staroga zavjeta kroz četiri tisuće godina da dobiju to blago, Marija ga je jedina zaslužila i našla milost pred Bogom svojim žarkim molitvama i visokim krepostima.⁷ Budući da je svijet bio nedostojan, kaže sv. Augustin,⁸ primiti Sina Božjega neposredno iz Očevih ruku, Otac ga je dao Mariji da ga svijet primi od nje. Sin se je Božji utjelovio za naše spasenje, ali u Mariji i po Mariji. Bog Duh Sveti je oblikovao Isusa Krista, ali tek kad je zatražio njezinu privolu po jednom od prvih službenika svoga dvora.

2. U otajstvima Otkupljenja

17. Bog Otac udijelio je Mariji svoju plodnost, koliko je puko stvorenje bilo sposobno za to, dajući joj moć da rodi njegova Sina i sve udove njegova otajstvenog Tijela.

18. Bog Sin je sišao u njezino djevičansko krilo kao novi Adam u svoj zemaljski raj da se tu naslađuje i otajstveno izvodi čudesa milosti. Bog, koji je postao čovjekom, smatrao je svojom slobodom svoje utamničenje u Marijinom krilu. Svoju je snagu pokazao kad je pustio da ga nosi ova djevojčica. Držao je svojom i Očevom slavom, sakriti svoj sjaj u svakome stvoru na ovoj zemlji i otkriti ga samo Mariji. Proslavio je svoju nezavisnost i svoje veličanstvo, ovisеći o ovoj ljubeznoj Djevici: u svom začecu, u svom rođenju, u svom prikazanju u hramu, u svom skrovitom životu kroz trideset godina, sve do svoje smrti kojoj je htio da i ona prisustvuje, da s njom zajedno prinese jednu te istu žrtvu i da se s njezinom privolom žrtvuje Vječnome Ocu, kao nekoć Izak Abrahamovom privolom Božjoj volji (usp. Post 22, 2). Upravo ona ga je

dojila, branila, uzdržavala, odgajala i žrtvovala za nas. O divne li i nečuvane ovisnosti samoga Boga, koju Duh Sveti nije mogao prešutjeti u Evanđelju, kako bi nam pokazao njezinu vrijednost i neizmjernu slavu, iako nam je sakrio skoro sva divna djela koja je ova utjelovljena Mudrost učinila u svom skrovitom životu. Isus Krist je dao više slave Bogu, svome Ocu, podložnošću svojoj Majci kroz trideset godina, nego bi je bio dao da je obratio sav svijet tvoreći najveća čudesa. Oh! Kako puno slavimo Boga kad se, da mu ugodimo, podlažemo Mariji po primjeru Isusa Krista, našeg jedinog uzora!

19. Ako pomnije pregledamo ostatak života Isusa Krista, vidjet ćemo da je on htio početi svoja čudesa po Mariji. On je posvetio svetog Ivana Krstitelja u krilu njegove majke, svete Elizabete, na Marijinu riječ: netom što je Marija progovorila, Ivan se posvetio (usp. Lk 2, 51) – i to je njegovo prvo i najveće čudo milosti. On je na svadbi u Kani pretvorio vodu u vino na njezinu poniznu molbu (usp. Iv 2, 1-12) – to je njegovo prvo čudo na prirodi. On je počeo i nastavio svoja čudesa po Mariji i nastavit će ih činiti po Mariji sve do konca vjekova.

20. Duh Sveti je neplodan u Bogu, to jest on ne proizvodi ni jednu drugu božansku osobu, ali je postao plodan po Mariji, koju je uzeo za Zaručnicu. Po njoj, u njoj i od nje, proizveo je svoje remek-djelo, Bogočovjeka, i proizvodi svaki dan i proizvodit će do konca svijeta predodređenike i udove otajstvenoga Tijela te božanske Glave. Zato, što god više nalazi Mariju, svoju milu i nerazdruživu Zaručnicu⁹ u kojoj duši, to postaje djelotvorniji i moćniji da u toj duši proizvede Isusa Krista, a tu dušu u Isusu Kristu.

21. To ne znači da Presveta Djevica daje plodnost Duhu Svetomu, kao da je on ne bi imao. Jer kao Bog, ima plodnost ili sposobnost proizvoditi, kao što je ima Otac i Sin, premda to svojstvo ne provodi u djelo, pošto ne proizvodi nijednu drugu božansku osobu. Nego hoćemo reći da Duh Sveti svoju plodnost ostvaruje preko Presvete Djevice, kojom se služi jer hoće, premda mu nije bezuvjetno potrebna te proizvodi u njoj i po njoj Isusa Krista i njegove udove. O otajstva milosti, nepoznata čak i najučenijima i najduhovnijima među kršćanima!

2. P o g l a v l j e

MARIJA U OTAJSTVU CRKVE I POSVEĆENJU DUŠA

1. Marijino poslanje u Božjem narodu

22. Kako su se tri božanske osobe Presvetoga Trojstva vladale kod Utjelovljenja i prvoga dolaska Isusa Krista, tako se vladaju uvijek, na nevidljiv način, u svetoj Crkvi, i tako će se vladati sve do konca vjekova, kod zadnjeg dolaska Isusa Krista.

1.1. Suradnica Božja

23. Bog Otac učinio je slijev od svih voda i nazvao ga more. Učinio je i slijev od svih milosti, koji je prozvao Marija. Ovaj veliki Bog ima prebogatu riznicu ili skladište gdje je zatvorio sve što ima lijepo, sjajno, rijetko i dragocjeno, sve do svoga vlastitoga Sina. Ta neizmjerena riznica jest Marija, koju sveci nazivaju »riznicom Gospodnjom« – njezinim se obiljem ljudi bogate.

24. Bog Sin je udijelio svojoj Majci sve što je stekao svojim životom, svoje neizmjerne zasluge i svoje divne kreposti te ju je učinio blagajnicom svega što mu je Otac dao u baštinu. Samo po njoj primjenjuje svoje zasluge svojim udovima, resi ih svojim krepostima i dijeli im

svoje milosti. To je njegov otajstveni žlijeb i vodovod, preko kojeg on obilno i na blag način provodi vodu svoga milosrđa.

25. Bog Duh Sveti je udijelio Mariji, svojoj vjernoj Zaručnici, svoje neizrecive darove i nju je odabrao za djelatnicu svega što ima. Zato ona dijeli sve njegove darove i milosti komu hoće, koliko hoće i kada hoće te se nijedan Nebeski dar ne daje ljudima ako ne prođe preko njezinih djevičanskih ruku. To je volja Boga, koji je htio da sve imamo po Mariji jer je tako trebalo da Svevišnji obogati, uzvisi i proslavi onu koja se osiromašila, ponizivala i skrivala svojom dubokom poniznošću do dna ništavila za svoga života. Eto, to su osjećaji Crkve i svetih Otaca.

26. Da govorim suvremenim mudracima sve ovo što jednostavno kažem, dokazao bih opširnije iz Svetoga pisma i svetih Otaca s navodima na latinskom jeziku, a donio bih i mnoge jake razloge, koje svatko može naći u knjizi *Trostruka kruna Presvete Djevice* od p. Poiréa,¹⁰ gdje ih je on razvio na dugo i široko. Ali kako ja govorim osobito siromasima i jednostavnima, onima koji su dobre volje te imaju veću vjeru negoli je ima većina učenih ljudi i koji zato vjeruju prostodušnije i s većom zaslugom, tako mi je dosta jednostavno objasniti im istinu, ne gubeći se u latinskim navodima koja oni ne razumiju, iako u prigodi donesem koji, ali svakako ne idem puno za njima. Nastavimo.

1.2. Marijina majčinska funkcija

27. Budući da milost usavršuje narav, a slava usavršuje milost, sigurno je da je naš Gospodin jednako Marijin Sin i na nebu, kao što je bio na zemlji i da je dosljedno zadržao svu podložnost i posluš najsavršenijega djeteta prema najboljoj od svih majki. Ali se čuvajmo da tu zavisnost ne bismo shvatili kao neko poniženje i nesavršenost Isusa Krista. Jer Marija je neizmjereno niža od svoga Sina, koji je Bog, pa mu ne zapovijeda kao što bi zemaljska majka zapovijedala svom djetetu, koje je niže od nje. Kako je Marija potpuno preobražena u Boga milošću i slavom, koja sve svece u nj preobražuje, to ona niti što pita, niti hoće, niti čini što bi bilo protivno vječnoj i nepromjenljivoj Božjoj volji. Zaista se čita u djelima sv. Bernarda, sv. Bernardina, sv. Bonaventure itd., da je sve na nebu i na zemlji podložno Presvetoj Djevici pa i sam Bog. No oni time hoće izraziti samo to da je tolika vlast koju je Bog htio udijeliti Mariji te izgleda kao da ona ima istu moć kao i Bog, i da su njezine molitve i prošnje tako moćne kod Boga da ih njegovo Veličanstvo uvijek smatra zapovijeđu, i Bog se nikada ne protivi molbi svoje drage Majke jer je ona uvijek ponizna i prilagođena njegovoj volji. Ako je Mojsije snagom svoje molitve zaustavio Božju srdžbu nad Izraelcima tako uspješno da mu se ovaj previšnji i neizmjereno milostivi Gospodin nije mogao suprotstaviti, nego je pitao Mojsija da mu pusti iskaliti srdžbu i kazniti onaj buntovni narod (usp. Iz 32, 10-14), koliko li onda veći pojam moramo imati o molitvi ponizne Marije, dostojne Majke Božje, kojoj je molitva moćnija kod njegova Veličanstva od molitava i zagovora svih anđela i svetaca na nebu i na zemlji!

28. Marija zapovijeda na nebu anđelima i blaženima. Kao nagradu za njezinu duboku poniznost, Bog joj je dao moć i službu da svecima popuni ispražnjena prijestolja s kojih se, zbog oholosti, oboriše anđeli odmetnici. Volja je Svevišnjega, koji uzvisuje ponizne, da se nebo, zemlja i pakao, milom ili silom, pokoravaju zapovijedima ponizne Marije, koju je postavio vrhovnom Gospodaricom neba i zemlje, vojvotkinjom svoje vojske, blagajnicom svoga blaga, djelatnicom svojih milosti, tvoriteljicom svojih velikih čudesa, obnoviteljicom

ljudskog roda, posrednicom ljudi, zatornicom Božjih neprijatelja i vjernom družicom svojih veličina i svojih slavlja.

1.3. Znak prave vjere

29. Bog Otac hoće da po Mariji ima djecu sve do svršetka svijeta i on joj veli: *Nastani se u Jakovu* (Sir 24, 8), tj. nastani se i prebivaj u mojoj djeci i predodređenima, kojih je prasluka Jakov, a ne u đavolskoj djeci i odbačenicima, kojih je prasluka Ezav.

30. Kao što u naravnom i tjelesnom rađanju postoje otac i majka, tako i u nadnaravnome i duhovnome postoji Otac – to je Bog, i Majka – to je Marija. Sva prava Božja djeca i predodređenici imaju Boga za Oca i Mariju za Majku. A tko nema Mariju za Majku? Heretici, raskolnici itd., koji mrze ili gledaju s prezirom ili ravnodušnošću Djevicu. Takvi nemaju ni Boga za Oca, ma koliko se oni hvastali da imaju, jer nemaju Mariju za Majku. Jer da je imaju za Majku, ljubili bi je i častili kao što svako pravo i dobro dijete naravski ljubi i časti svoju majku, koja mu je dala život. Najstalniji i najpouzdaniji znak po kojemu ćemo razlikovati heretike, ljude koji šire krivu nauku, odbačenike s jedne strane od predodređenika s druge, jest taj što heretici i odbačenici preziru Presvetu Djevicu ili su hladni prema njoj te nastoje svojim riječima i primjerima umanjiti njezino štovanje i ljubav prema njoj. Oni to rade javno ili tajno, katkad pod lijepim izlikama. Jao! Bog Otac nije Mariji rekao da se nastani u njima, jer su oni Ezavi.

1.4. Majka kršćana

31. Bog Sin hoće da sebe oblikuje i da se, na neki način, neprestano utjelovljuje u svojim udovima po svojoj dragoj Majci te joj veli: *Uđi u baštinu Izraelu* (Sir 24, 8). Kao da joj time kaže: »Bog, moj Otac, dao mi je u baštinu sve narode zemlje, sve ljude, dobre i zle, predodređenike i odbačenike. Jedne ću voditi zlatnom palicom, a druge gvozdenom. Jednima ću biti otac i odvjetnik, drugima pravedan osvetnik, a svima sudac. Ali ti, moja mila Majko, ti ćeš imati za svoje nasljedstvo i posjed samo predodređenike, kojih je prasluka Izrael. Kao dobra majka ti ćeš ih roditi, hraniti, odgojiti, a kao njihova vladarica ti ćeš ih voditi, njima upravljati i braniti ih.«

32. *Čovjek i čovjek rođen je u njoj* (Ps 86, 5),¹¹ kaže Duh Sveti. Neki Oci tumače te riječi na način da je prvi čovjek, koji se je rodio od Marije, Bogočovjek, Isus Krist, a drugi da je samo čovjek, posinak Božji i Marijin. Ako se je Isus Krist, Glava ljudi, rodio od Marije, tada se i predodređenici, koji su udovi ove Glave, nužno moraju roditi od nje.¹² Nikada jedna te ista majka ne daje na svijet glavu bez udova, niti udove bez glave jer bi to bila nakaza u prirodi; jednako u redu milosti Glavu i udove rađa jedna te ista majka. Ako bi se koji od mističnoga tijela Kristova, koji predodređenik, rodio od druge majke, a ne od Marije, koja je rodila Glavu, to on u stvari ne bi bio predodređenik niti od Isusa Krista, nego nakaza u redu milosti.

33. Uz to, budući da je Isus plod Marijin sada kao i uvijek, kako to o njemu ponavljaju nebo i zemlja tisuću i tisuću puta svaki dan: *I blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus*, to je sigurno da je Isus Krist zbilja plod i djelo Marijino, kao za svakoga čovjeka koji ga posjeduje, tako i za sve ljude uopće. Zato, ako je koji vjernik oblikovao Isusa u svome srcu, on može slobodno reći: »Velika hvala Mariji! Onaj koga ja posjedujem, njezino je djelo i njezin plod. Ja ga bez nje ne bih imao.« Mariji se mogu primijeniti s većim pravom negoli ih sveti Pavao primjenjuje sebi, ove riječi: *Djeco moja, koju ponovno s bolovima rađam dok se Krist ne*

oblikuje u vama (Gal 4, 19). Ja rađam – veli Marija – svaki dan djecu Božju, sve dok se Isus, moj Sin, ne oblikuje u njima u puninu svoje dobi. Sveti je Augustin nadvisio sama sebe i sve što ja rekoh, kad je kazao da su svi predodređenici, kako bi mogli odgovarati slici Sina Božjega, dok su na svijetu, skriveni u krilu Presvete Djevice gdje ih ova dobra Majka čuva, hrani, uzdržava i odgaja, dok ih poslije njihove smrti ne porodi za slavu, a tada i jest pravi njihov rođendan, kako Crkva naziva smrt pravednika.¹³ Otajstva milosti, nepoznata odbačenicima, a malo poznata predodređenima.

1.5. Suradnica Duha Svetoga

34. Bog Duh Sveti hoće u njoj i po njoj oblikovati sebi odabranike te joj kaže: *U mojim odabranicima puštaj korijenje* (Sir 24, 13). Puštaj, miljenice moja i Zaručnice moja, korijenje svih svojih kreposti u moje odabranike da se množe sve to više. Toliko sam se u tebi nasladio kada si živeći na zemlji, vršila najuzvišenije kreposti da te još i sada želim naći na zemlji, a da ne moraš ostaviti nebo. Stoga se obnavljaj u mojim odabranicima, da u njima s uživanjem gledam korijenje tvoje nepobjedive vjere, tvoje duboke poniznosti, tvoga općeg mrtvljenja, tvoje uzvišene molitve, tvoje žarke ljubavi, tvoga stalnog ufanja i svih tvojih kreposti. Ti si moja Zaručnica uvijek jednako vjerna, jednako čista i jednako plodna kao što si nekoć bila. Neka mi tvoja vjera daruje vjernike, tvoja čistoća neka mi daje djevice, tvoja plodnost neka mi daje izabranike, koji su moji hramovi.

35. Kad se Marija ukorijeni u kojoj duši, ona tu proizvodi čudesa milosti, kako to može samo ona, jer samo je ona plodna Djevica, koja niti je kada imala niti će ikada imati sebi slične u čistoći i plodnosti. Marija je proizvela s Duhom Svetim najveće djelo što ga je ikada bilo ili će ga biti: Bogočovjeka; i ona će dosljedno, proizvesti najveće stvari i u zadnja vremena. Njoj je pridržana tvorba i odgoj velikih svetaca, koji će se pojaviti pri koncu svijeta jer samo ova izvanredna i čudesna Djevica može u zajedništvu s Duhom Svetim proizvesti osobite i izvanredne stvari.

36. Kada Duh Sveti, njezin Zaručnik, nađe Mariju u kojoj duši, on tamo leti i ulazi u svoj svojoj punini te se toj duši daje to obilatije što više mjesta ona daje njegovoj Zaručnici. Jedan od najglavnijih razloga zašto Duh Sveti ne čini sada golema čudesa u dušama, jest taj što u njima ne nalazi dovoljno sjedinjenja sa svojom vjernom i nerazdruživom Zaručnicom. Kažem: nerazdruživom Zaručnicom, jer Duh Sveti, ta bitna ljubav Oca i Sina, otkada je zaručio Mariju da proizvede Isusa Krista, Glavu odabranika, i njega u odabranicima, otada se nije više rastavio od nje jer mu je ona uvijek ostala vjerna i plodna.

2. Posljedice

2.1. Marija je kraljica srdaca

37. Iz rečenoga, jasno slijedi ovaj zaključak: Prvo, da je Marija primila od Boga veliku vlast u dušama odabranika. Zaista, ona se ne bi mogla nastaniti u njima kako joj je to Bog Otac naredio, niti ih oblikovati, othraniti ni roditi za vječni život kao njihova majka, niti ih imati za svoju baštinu i svoj dio, niti ih oblikovati u Isusu Kristu ni Krista u njima, niti pustiti u njihovo srce korijenje svojih kreposti, niti biti nerazdruživa družica Duha Svetoga u svim njegovim djelima milosti; ne bi, kažem, ona mogla ništa od toga učiniti, kad ne bi imala vlast i gospodstvo u njihovim dušama po osobitoj povlastici Svevišnjega, koji davši joj vlast nad

svojim jedinim i naravnim Sinom, dao joj je također vlast i nad svojom posinovljenom djecom, i to ne samo s obzirom na tijelo nego i s obzirom na dušu.

38. Marija je Kraljica neba i zemlje po milosti, kao što je Isus Kralj po naravi i po pravu pobjednika. No, kao što je kraljevstvo Isusa Krista osobito u srcima, to jest u unutarosti čovjekovoj, prema onoj riječi: *Kraljevstvo je Božje u vama* (Lk 17, 21), isto je tako kraljevstvo Presvete Djevice poglavito u čovjekovoj unutarosti, to jest u ljudskoj duši i upravo u dušama, Marija sa svojim Sinom prima veću slavu negoli u svim vidljivim stvorenjima. Zato je sa svecima možemo nazvati Kraljicom srdaca.

2.2. Marija je nužna ljudima da postignu svoj konačni cilj

39. Drugo, treba zaključiti: ako je Presveta Djevica nužna Bogu takozvanom uvjetnom nuždom, uvjetovanom njegovom voljom, koliko li je onda potrebnija ljudima da mogu postići svoj konačni cilj. Zato se ne smije miješati pobožnost prema Presvetoj Djevici s pobožnostima prema ostalim svecima, kao da nam pobožnost prema Mariji ne bi bila nužnija ili kao da bi bila preko naše dužnosti.

2.3. Marija je nužna svima da se spase

40. Učeni i pobožni Suarez, isusovac, zatim, umni i bogoljubni Justus Lipsius, louvainski doktor, i mnogi drugi, izrazili su osjećaje Otaca, na primjer sv. Augustina, sv. Efrema, đakona iz Edese, sv. Ćirila Jeruzalemskoga, sv. Germana Carigradskog, sv. Ivana Damašćanskog, sv. Anselma, sv. Bernarda, sv. Bernardina, sv. Tome i sv. Bonaventure, kad su rekli i nepobitno dokazali da je pobožnost prema Presvetoj Djevici nužna za spasenje; da je očiti znak da je netko odbačen, ako nema štovanja ni ljubavi prema njoj, što je izjavio i sam Ekolampadij i neki drugi heretici; da je, naprotiv, neprevrtljiv znak da je predodređen onaj koji je potpuno i istinski njoj odan i pobožan.¹⁴

41. To dokazuju slike i riječi Staroga i Novoga zavjeta. To potvrđuju izreke i primjeri svetaca. To nas uči i pokazuje nam razum i iskustvo. Samoga đavla i njegove sluge često sili moć istine da to i ne htijući, priznaju. Sabrao sam veliku zbirku¹⁵ navoda od svetih Otaca i Naučitelja da dokažem tu istinu. Da ne budem dug, donosim samo jednu izreku: »Pobožnost prema tebi, o Presveta Djevica – veli sv. Ivan Damašćanski – jest kao spasonosno oružje što ga Bog daje onima koje hoće spasiti.«¹⁶

42. Mogao bih ovdje donijeti mnogo događaja koji dokazuju spomenutu tvrdnju. Na primjer, onaj događaj što ga spominje ljetopis sv. Franje, kada je svetac u zanosu vidio velike ljestve koje su dopirale do neba, a na vrhu njih vidio je Presvetu Djevicu. I bilo mu je otkriveno da se po tim ljestvama ima penjati onaj tko hoće u nebo. Ili onaj događaj zabilježen u ljetopisu sv. Dominika, kad je petnaest tisuća đavola bilo zaposjelo dušu nekog nesretnog heretika, blizu Carcassonnea, gdje je sv. Dominik držao propovijed o Ružariju. Ti su đavli, po nalogu Presvete Djevice, na svoju veliku sramotu, morali priznati više velikih i utješnih istina s obzirom na pobožnost prema Presvetoj Djevici. To su oni izrazili tolikom snagom i bistrinom, da nije moguće da netko čita taj vjerodostojni događaj i pohvalni govor, a da ne zaplače od veselja, ako ima bar iskru pobožnosti prema Presvetoj Djevici.

2.4. Marija je još potrebnija onima koji su pozvani na posebnu savršenost

43. Ako je pobožnost prema Presvetoj Djevici potrebna svim ljudima jednostavno

zato da se spase, to je još mnogo potrebnija onima, koji su pozvani na

posebnu savršenost. I ne vjerujem da neka osoba može postići unutarnje sjedinjenje s našim Spasiteljem i savršenu vjernost Duhu Svetom, bez najužeg jedinstva s Presvetom Djevicom i bez velike ovisnosti o njezinoj pomoći.

44. Samo je Marija našla milost kod Boga (usp. Lk 1, 38) bez pomoći ikojeg pukog stvora. Svi koji su poslije nje našli milost kod Boga, našli su je samo po njoj. Pa i svi koji se unaprijed rode, jedino će po njoj naći milost. Ona je već bila puna milosti kada ju je pozdravio arkandeo Gabrijel (usp. Lk 1, 28), a Duh Sveti je opet preobilno napuni milošću, kada je pokri svojom neizrecivom sjenom. Ona je tu dvostruku puninu toliko umnožavala iz dana u dan, iz časa u čas da je dostigla neizmjeran i nedokučiv stupanj milosti. Stoga ju je Svevišnji učinio jedinom blagajnicom svoga blaga i jedinom djelatnicom svojih milosti, da ona oplemeni, uzgoji i obogati koga ona hoće, da ga dovede na uski Nebeski put, da ga uvede kroz tijesna vrata života, da ga provede kroz sve zapreke i dade mu prijestolje, žezlo i kraljevsku krunu. Isus je posvuda i uvijek plod i Sin Marijin, a Marija je uvijek i posvuda pravo stablo koje donosi taj plod života i prava majka koja ga rađa.

45. Samo je Mariji Bog predao ključeve od pivnice božanske ljubavi i dao moć da stupa najuzvišenijim i najtajnijim putovima savršenosti, i da na njih dovodi i druge. Jedino Marija pripušta ulazak u zemaljski raj bijednoj djeci nevjerne Eve da se tamo s Bogom ugodno šecu, da se tamo sakriju od svojih neprijatelja, da se tamo izvrsno hrane plodom sa stabla života, ne bojeći se više smrti od Stabla spoznanja dobra i zla i da tu dugim gutljajima piju nebesku vodu s ovoga lijepoga vrela koje tu obilno ključa. Ili radije, budući da je ona sama ovaj zemaljski raj, ova djevičanska i blagoslovljena zemlja, odakle su bili istjerani grješni Adam i Eva, sama daje pristup onima koje hoće učiniti svetima.

46. »Naklonost tvoju traže prvaci naroda – da se poslužim izrazima Duha Svetoga, prema tumačenju sv. Bernarda – i tražit će je kroz vjekove,«¹⁷ a osobito na koncu svijeta. To znači da će se najveći sveci i duše najbogatije u milosti i u krepostima najustrajnije moliti Presvetoj Djevici i imat će je uvijek pred očima kao svoj savršeni uzor da je nasljeđuju kao svoju jaku pomoćnicu koja će ih pomagati.

47. To će se, rekoh, dogoditi osobito na koncu svijeta, i to uskoro, jer Svevišnji hoće da sa svojom svetom Majkom oblikuje velike svece, koji će u svetosti nadvisiti većinu drugih svetaca, kao što libanski cedri visinom nadvisuju male grmičke, kako je bilo objavljeno jednoj svetoj duši,¹⁸ čiji je život napisao mons. de Renty.

48. Bog će odabrati ove velike duše, pune milosti i revnosti, da se suprotstave njegovim neprijateljima, koji će bjesniti sa svih strana. One će biti osobito pobožne prema Presvetoj Djevici, koja će ih rasvijetliti svojim svjetlom, hraniti svojim mlijekom, voditi svojim duhom, podupirati svojom mišicom i čuvati svojom zaštitom, tako da će se ti Marijini štovatelji jednom rukom boriti, a drugom će zidati. Jednom će se rukom boriti, obarati, satirati heretike i njihove hereze, raskolnike i njihove raskole, idolopoklonike i njihove idole i grješnike s njihovim bezboštvima, a drugom će rukom zidati hram pravoga Salomona i otajstveni Božji grad, to jest Presvetu Djevicu, koju sveti Oci nazivaju *Salomonovim Hramom* i *Božjim gradom*. Oni će poticati sav svijet, riječima i primjerom, na pravu pobožnost prema Mariji. To

će im pribaviti mnogo neprijatelja, ali i mnogo pobjeda i slave, slave koja samo Bogu pripada. To je Bog objavio svetom Vinku Fererskom, velikom apostolu svoga stoljeća, kako je to sam dovoljno zabilježio u svojim djelima. Čini se da je to prerekao Duh Sveti u Psalmu 58, gdje veli: *Nek se zna da Bog vlada u Jakovu i do nakraj zemlje. Uvečer se vraćaju, reže poput pasa i trče po gradu* (Ps 59, 14). Taj grad koji će ljudi naći na koncu svijeta, gdje će se obratiti i gdje će utažiti glad za pravdom, koji će ih napasti, jest Presveta Djevica, koju Duh Sveti naziva *Božjim gradom i Božjom utvrdom* (Ps 87, 3).

3. P o g l a v l j e

POBOŽNOST PREMA MARIJI JE POTREBNA OSOBITO U POSLJEDNJIM VREMENIMA

1. Marija i posljednja vremena

49. Po Mariji je počelo spasenje svijeta, po Mariji se ono treba i dovršiti. Marija se skoro nije ni pokazala za prvog dolaska Isusa Krista, da se ljudi, koji su bili još slabo poučeni o osobi njezina Sina, ne bi udaljili od istine zanoseći se Presvetom Djevicom suviše osjetno i suviše neprosvijetljeno. To bi se po svoj prilici bilo dogodilo da je bila poznata, zbog divne miline, kojom je Svevišnji bio uresio i samu njezinu vanjštinu. Da je to istina, uvjerava nas jedan spis Dionizija Areopagite.¹⁹ On tu kaže da bi je, kad ju je vidio, sigurno bio uzeo za neko božanstvo, zbog njezine tajanstvene miline i neusporedive ljepote, da ga nije protivnome učila vjera, u kojoj bijaše dobro utvrđen. Ali za drugoga dolaska Isusa Krista, Marija treba biti poznata i otkrivena po Duhu Svetome, da po ojoj privede ljude na spoznanje, ljubav i na službu Isusa Krista. Jer sada više ne postoje razlozi, koji su vodili Duha Svetoga da sakrije svoju Zaručnicu za njezina života i da je samo malo objavi i nakon što je naviješteno Evandjelje.

50. Bog, dakle, hoće objaviti i očitovati Mariju, remek-djelo svojih ruku, u ovim posljednjim vremenima.²⁰

- a) zato što se je ona na ovome svijetu sakrila i ponizila ispod praha svojom dubokom poniznošću, postigavši od Boga i od njegovih apostola i evanđelista da je ne razglasuju;
- b) budući da je ona remek-djelo Božjih ruku, na zemlji po milosti i na nebu po slavi, Bog hoće da ga ljudi na zemlji hvale i slave zbog toga remek-djela;
- c) kako je ona zora što prethodi i otkriva nam Sunce pravde, Isusa Krista, to je trebamo bolje upoznati i otkriti da bismo tako upoznali i otkrili Isusa Krista;
- d) budući da je ona put kojim je Isus Krist prvi put došao k nama, ona će to biti i kad on dođe drugi put, iako na drukčiji način;
- e) budući da je ona sigurno sredstvo i put ravan i bez ljage, kojim stižemo Isusu Kristu i savršeno ga nalazimo, to treba da ga po njoj nađu one svete duše koje imaju sjati u svetosti. Tko nađe Mariju, naći će život (usp. Izr 8, 35), to jest Isusa Krista koji je put, istina i život (Iv 14, 6). Ali Mariju ne može naći tko je ne traži. A ne može je tražiti onaj tko je ne pozna. Jer nitko ne traži i ne želi nepoznat predmet. Treba, dakle, da Marija bude poznatija negoli ikada, da se tako više pozna i slavi Presveto Trojstvo;
- f) Marija treba zasjati u ovim posljednjim vremenima više nego ikada i to svojim milosrđem, svojom moći i svojom milosti. Svojem milosrđem, da natrag dovede i

ljubazno primi bijedne grješnike i zalutale, koji će se obratiti i povratiti u katoličku Crkvu. Svojom moći protiv neprijatelja, idolopoklonika, raskolnika, muhamedanaca, Židova i okorjelih bezbožnika, koji će se strahovito buniti, nastojeći svojim obećanjima i prijetnjama zavesti i upropastiti sve one, koji im budu protivni. I napokon, ona treba zasjati svojom milosti, da ohrabri i podupre sve junačke vojnike i vjerne sluge Isusa Krista, koji će se boriti za njegove interese;

- g) g) napokon, Marija treba biti strašna đavlu i njegovim ortacima kao vojska spremna na boj, osobito u ovim posljednjim vremenima. Jer đavao dobro zna da ima malo vremena, mnogo manje nego ikada prije, da upropasti duše pa zato svaki dan podvostručuje svoje napore i svoje navale. On će, zaista, brzo podignuti krvava progonstva i stavljat će strašne zasjede vjernim Marijinim slugama i pravoj njezinoj djeci, koju on teže svladava negoli ostale ljude.

2. Marija i posljednja borba

51. Poglavitito na ta posljednja i strašna đavolska progonstva, koja će rasti svakoga dana sve do antikristova kraljevstva, treba primijeniti ono prvo i glasovito proroštvo i prokletstvo što ga je Bog izrekao u raju zemaljskom protiv zmijske. Upravo je zgodan čas rastumačiti ga ovdje na slavu Presvete Djevice, na spas njezine djece i đavlu na sramotu: *Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: ona će ti glavu satirati, a ti ćeš joj vrebati petu* (Post 3, 15).

52. Bog je zametnuo i podigao samo jedno, ali nepomirljivo neprijateljstvo, koje će trajati do konca i bivati sve žešće: neprijateljstvo između Marije, svoje dostojne Majke, i Lucifera; između djece i slugu Presvete Djevice s jedne strane, i sinova i šegrtu Luciferovih s druge. Prema tome, najljuća neprijateljica, koju je Bog podigao protiv đavla jest Marija, njegova sveta Majka. Bog joj je, dapače, dao već od raju zemaljskoga, premda je tada bila još samo u Božjoj zamisli, taktu mržnju prema onom prokletom Božjem neprijatelju, toliku vještinu da otkrije zloću one stare zmijske i toliku snagu da pobijedi, zgnječi i satire toga ohologa bezbošca da je se on boji više nego svih anđela i ljudi, pače, u nekom smislu, više nego i samoga Boga. To ne znači da sveta srdžba, mržnja i moć Božja protiv sotone nisu neizmjereno veće od srdžbe, mržnje i moći Presvete Djevice, jer su Marijine savršenosti omeđene, ali se Sotona nje više boji iz dva razloga. Prvo, jer je ohol, pa neizmjereno više trpi što ga pobjeđuje i kažnjava mala i ponizna službenica Gospodnja te ga njezina poniznost ponizuje više nego Božja svemoć. Drugo, jer je Bog dao Mariji veliku moć protiv đavla da se – kako su na usta opsjednutih često morali i protiv svoje volje priznati – više boje jednog njezina uzdača za koju dušu, negoli molitava svih svetih i samo jedne njezine prijetnje protiv njih, negoli svih ostalih muka.

53. Što je Lucifer izgubio ohološću, to je Marija dobila poniznošću. Što je Eva upropastila i izgubila neposluhom, to je Marija spasila posluhom.²¹ Eva, slušajući zmijsku, upropastila je sa sobom svu svoju djecu i podvrgla ih pod zmijsku vlast, a Marija, pokazavši se savršeno vjerna Bogu, spasila je sa sobom svu svoju Decu i sluge i posvetila ih Božjem Veličanstvu.

54. Bog je zametnuo ne samo jedno neprijateljstvo, nego neprijateljstva i to ne samo između Marije i sotone, već i između potomstva Presvete Djevice i potomstva sotonina. Drugim riječima, Bog je zametnuo neprijateljstva, nesklonosti i tajne mržnje između prave djece i slugu Presvete Djevice s jedne strane, i djece i slugu đavolskih s druge. Djeca Belialova, robovi Sotone, ljubitelji svijeta (jer to je sve isto) uvijek su do sada progonili i progonit će od

sada više nego ikada prije one koji pripadaju Presvetoj Djevici, kao što je nekada Kain progonio svoga brata Abela (usp. Post 4, 8) i Ezav svoga brata Jakova, koji su praslika odbačenika i predodređenika. Ali ponizna Marija, uvijek će iznijeti pobjedu nad onom oholicom. I to tako veliku da će joj uspjeti satrti mu glavu, to sjedište njegove oholosti. Ona će uvijek otkrivati njegovu zmijsku zloću, razotkrivati mu paklene spletke, mrsiti mu đavolske osnove i štitit će do konca vijeka svoje vjerne sluge od njegove okrutne šape. No moć Marijina nad svim đavlima, sinut će osobito u posljednjim vremenima kada će Sotona stavljati zasjede njezinoj peti, to jest njezinim poniznim sužnjevima i njezinoj siromašnoj djeci, što će ih ona podignuti da ratuju protiv Sotone. Oni će biti maleni i siromašni u očima svijeta, niski pred svima poput pete. Svatko će ih gaziti i gnječiti kao što se događa peti s obzirom na ostale tjelesne udove. Ali zato će biti bogati Božjim milostima, koje će im Marija dijeliti obilno. Bit će veliki i uzvišeni u svetosti pred Bogom i nadvisit će svaki stvor svojom vatrenom revnošću. Božja će ih pomoć tako jako podupirati da će svojom petom – svojom poniznošću – u jedinstvu s Marijom, satrti glavu đavlu, a Isusu pribaviti slavnu pobjedu.

3. Marija i apostoli posljednjih vremena

55. Da, Bog hoće da njegova sveta Majka bude sada poznatija, ljubljena i čašćena više negoli je ikada bila. A to će se bez sumnje i dogoditi ako predodređenici, po milosti i prosvijetljenju Duha Svetoga, shvate kako treba vršiti unutarnju i savršenu pobožnost, koju ću im kasnije otkriti. Tada će jasno gledati, koliko to dopušta vjera, ovu krasnu Zvijezdu mora te će pod njezinim vodstvom stići u sigurnu luku, uza sve oluje i gusare. Upoznat će veličinu ove Vladarice i potpuno će se posvetiti njezinoj službi kao njezini podložnici i sužnjevi ljubavi. Tada će kušati njezine slasti i njezinu materinsku dobrotu i ljubiti će je nježno kao njezina mila djeca. Tada će upoznati njezino milosrđe, kojega je puna, i potrebu njezine pomoći te će joj se utjecati u svim prilikama kao svojoj dragoj odvjetnici i posrednici kod Isusa Krista. Tada će uvidjeti da je ona najsigurnije, najlakše, najkraće i najsavršenije sredstvo da uzmognemo doći k Isusu Kristu, pa će joj se predati dušom i tijelom, bez ograničenja, da na taj način budu i Isusovi.

56. Ali kakvi će biti ovi sluge, robovi i djeca Marijina? Bit će to vatra živa, sluge Gospodnje, koji će sve raspaljivati vatrom božanske ljubavi. Bit će to *oštre strijele u ruci jakoga* (Ps 127, 4), u snažnoj Marijinoj ruci, kojima će ona strijeljati svoje neprijatelje. To će biti sinovi Levijevi, sasvim očišćeni (usp. Mal 3, 3) u vatri velikih nevolja i sasvim priljubljeni uz Gospodina (usp. 1 Kor 6, 17). Oni će nositi zlato ljubavi u srcu, tamjan molitve u duhu i smirnu mrtvljenja u tijelu te će svuda prosipati miomiris Isusa Krista za siromahe i malene, dok će biti kao smrtni zadah velikašima, bogatašima i svjetskim oholicama.

57. To će biti gromovni oblaci, koji će letjeti zrakom kamo ih pogna svaki i najmanji dah Duha Svetoga. Ni uza što ne će prijanjati, niti će se čemu čuditi, niti će i za što mariti, nego će lijevati kišu riječi Božje i vječnoga života. Grmjet će protiv grijeha, obarat će se na svijet, tući će đavla i njegove pomagače te će dvosjeklim mačem riječi Božje, probost na život ili smrt sve ka kojima ih pošalje Svevišnji.

58. To će biti pravi apostoli posljednjih vremena, kojima će Gospodin dati rječitost i moć činiti čudesa i otimati slavan plijen njegovim neprijateljima. Spavat će bez zlata i srebra i, što je važnije, bez tjeskobne skrbi posred ostalih svećenika, crkvenih ljudi i klerika, *intermedios cleros*, a ipak će imati posrebrena krila golubice da polete, čistom nakanom slave Božje i

spasenja duša, kamo ih zovne Duh Sveti. I zato će u mjestima, gdje budu propovijedali, ostaviti za sobom samo zlato ljubavi, koja je ispunjenje svega zakona.

59. Napokon znademo da će to biti pravi Kristovi učenici, koji će nasljedovati njegovo siromaštvo, poniznost, prezir svijeta i ljubav. Naučavat će uski Božji put u čistoj istini, prema Evandelju, a ne prema načelima svijeta i pri tom se ne će uznemirivati, niti će gledati ikome u lice, niti će štedjeti, slušati ili se bojati ikojega smrtnika, ma ne znam koliko on bio moćan. U ustima će svojim imati dvosjekli mač riječi Božje. Na svojim će leđima nositi krvavu zastavu Križa, raspelo u desnoj ruci, a krunicu u lijevoj, sveta imena Isusa i Marije u svome srcu, a čednost i umrtvljenost Isusovu u svemu svome vladanju. Eto, takvi će biti oni veliki ljudi, koji će doći, koje će Marija podignuti po naredbi Svevišnjega, da rašire njegovu vlast nad oblašću bezbožnika, idolopoklonika i muhamedanaca. Ali, kad će to biti i kako? Sam Bog to zna! Naše je moliti, uzdisati i u utnij *čekajući čekati* (usp. Ps 40, 2).

DRUGIDIO

ŠTOVANJE MARIJE U CRKVI

1. Poglavlje

TEMELJNE TEOLOŠKE ISTINE O POBOŽNOST

PREMA PRESVETOJ DJEVICI

60. Dosad sam nešto govorio o potrebi pobožnosti prema Presvetoj Djevici, a sada mi je reći u čemu se ova pobožnost sastoji. To ću učiniti, s pomoću Božjom, pošto iznesem nekoliko temeljnih istina²² koje će osvijetliti ovu veliku pobožnost koju hoću objaviti.

1. Isus Krist je zadnji cilj pobožnosti prema Presvetoj Djevici

61. Prva istina. Isus Krist, naš Spasitelj, pravi Bog i pravi čovjek, treba biti vrhovni cilj svih naših pobožnosti, inače bi one bile krive i lažne. Isus Krist je *Alfa i Omega* (Otk 1, 8) početak i svršetak svih stvari (usp. Otk 21, 16). *Mi se trudimo*, kako kaže Apostol, *jedino oko toga da svakog čovjeka učinimo savršenim u Isusu Kristu* (usp. Ef 4, 13) *jer jedino u njemu stanuje sva punina Božanstva* (Kol 2, 9) i sve ostale punine milosti, kreposti i savršenosti. Jer smo *jedino u njemu bili blagoslovljeni svakim duhovnim blagoslovom* (Ef 1, 3). Jer je on naš jedini Učitelj, koji nas treba učiti; naš jedini Gospodar, o kojem imamo ovisiti; naša jedina Glava, s kojom moramo biti sjedinjeni; naš jedini uzor, kojemu se trebamo upriličiti; naš jedini liječnik, koji će nas izliječiti; naš jedini pastir, koji će nas hraniti; naš jedini put, koji nas treba voditi; naša jedina istina, u koju moramo vjerovati; naš jedini život, koji nas treba oživljavati te u svim stvarima, naše jedino sve, koje nam ima biti dovoljno. Nijedno drugo ime pod nebom nije nam dano kojim bismo se mogli spasiti (usp. Dj 4, 12), osim imena Isusova. Bog nam nije stavio drugog temelja našega spasa, naše savršenosti i naše slave nego samo Isusa Krista. Svaka zgrada, koja nije postavljena na taj kamen temeljac, utemeljena je na pomičnom pijesku i sigurno će se oboriti prije ili kasnije. Svaki vjernik, koji nije s Isusom sjedinjen kao

lozova mladica s panjem, otpast će, osušit će se i ne će biti ni za što drugo nego da se baci u vatru (usp. Iv 15, 6). Ako smo u Isusu Kristu i Krist u nama, ne treba nam se bojati osude (usp. Rim 8, 39). Ni anđeli s neba, ni ljudi na zemlji, ni đavli pakleni niti ikoje drugo stvorenje, ne može nam nauditi jer nas ne može rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Isusu Kristu (usp. Rim 8, 39). Po Isusu, s Isusom i u Isusu možemo sve: povratiti svu čast i slavu Ocu, u jedinstvu Duha Svetoga te sami postati savršeni i našem bližnjemu biti miomiris vječnoga života.

62. Ako, dakle, promičemo ozbiljnu pobožnost prema Presvetoj Djevici, to je jedino zato da promaknemo pobožnost prema Isusu Kristu. To je jedino zato da iznesemo lako i sigurno sredstvo kako naći Isusa Krista. Kad bi pobožnost prema Presvetoj Djevici udaljavala ljude od Isusa Krista, trebalo bi je odbaciti kao đavolsku varku. Ali ova pobožnost, ne samo da ne udaljuje ljude od Isusa Krista, nego nam je još potrebna da ga uzmognemo savršeno naći, nježno ga ljubiti i služiti mu vjerno, kao što sam to već pokazao i o čemu će biti govora još malo kasnije.²³

63. Sad se časkom obraćam tebi, mili moj Isuse, da se ljubazno potužim tvome božanskom Veličanstvu što većina kršćana, pa i najmudrijih, ne poznaju nužne veze koja postoji između tebe i tvoje svete Majke. Ti si, Gospodine, ufijek s Marijom, a Marija uvijek s tobom. Ona ne može biti bez tebe, inače Bi prestala biti ono što jest. Ona je tako milošću preobražena u te da ne živi više ona, da nije više ona. Ti sam, moj Isuse, živiš i kraljuješ u njoj, savršenije nego u svim anđelima i blaženima. Ah, kad bi ljudi znali slavu i ljubav koju primaš u ovom divnom stvoru, sasvim bi drukčije mislili o tebi i o Mariji. Ona je tako usko s tobom sjedinjena da bi se lakše moglo rastaviti svjetlo od sunca i vrućina od vatre. Reći ću i više: lakše bi se mogli rastaviti od tebe svi anđeli i sveci, negoli božanska Marija jer te ona ljubi žarče i slavi savršenije negoli svi tvoji ostali stvorovi zajedno.

64. Prema tome, moj ljubljani Učitelju, nije li čudno i žalosno vidjeti koliko je neznanje i tama kod ljudi ovdje na zemlji s obzirom na tvoju svetu Majku? Ne govorim toliko o idolopoklonicima i poganima, koji ne poznavajući tebe, ni najmanje se ne brinu upoznati je. Ne govorim ni o hereticima ni o raskolnicima, koji ne nastoje biti pobožni tvojoj svetoj Majci, budući da su se odijelili od tebe i od tvoje svete Crkve. Nego govorim o kršćanima katolicima, pače i o nikim katoličkim naučiteljima, koji su pozvani druge poučavati u istinama, a sami ne poznaju tebe niti tvoju Majku doli samo spekulativno, suho, neplodno i hladno. Ta gospoda²⁴ samo rijetko govore o tvojoj svetoj Majci i o pobožnosti koju smo dužni imati prema njoj jer se boje, kako oni to vele, da je ne bi ljudi zloupotrijebili te da se ne bi nanijela uvreda tebi kad bi se odviše častila tvoja sveta Majka. Ako oni vide ili čuju kojega štovatelja Presvete Djevice gdje o pobožnosti prema ovoj dobroj Majci govori nježno, snažno i uvjerljivo, kao o sigurnom sredstvu bez varke, kao o prečacu bez pogibelji, kao o neokaljanom putu bez nesavršenosti i kao o čudesnoj tajni da tebe nađemo i savršeno uzljubimo, oni onda dignu graju protiv njega i s tisućama raznih razloga dokazuju mu da ne treba toliko govoriti o Presvetoj Djevici, da ima velikih zlouporaba u ovoj pobožnosti te da ih treba marno odstraniti i da treba radije govoriti o tebi nego nagovarati svijet na pobožnost prema Presvetoj Djevici, koju svijet već ionako dosta ljubi. Čuje se i njih kadikad govoriti o pobožnosti prema tvojoj Presvetoj Majci, ali ne da je šire i promiču, nego da uklone iz nje tobožnje zloupotrebe. Uza sve to, međutim, ta su gospoda bez bogoljubnosti i nježne pobožnosti i prema tebi jer su takvi prema Mariji te smatraju Ružarij, škapular, krunicu, za pobožnosti koje pristaju ženicama i nezalicama i bez kojih se može spasiti. Ako li njima upadne u ruke koji štovatelj Presvete Djevice, koji moli svoju krunicu ili obavlja koju drugu

pobožnost njoj u čast, odmah mu promijene dušu i srce: umjesto Krunice savjetovat će mu da izmoli sedam psalama, umjesto na pobožnost prema Presvetoj Djevici, poticat će ga na pobožnost prema Isusu Kristu. O moj ljubljani Isuse, jesu li ti ljudi tvoga duha? Dopada li ti se što tako rade? Je li tebi ugodno kad ne nastojimo svim silama ugoditi tvojoj Majci, bojeći se da to tebi nije drago? Pobožnost prema tvojoj svetoj Majci, zar je zapreka pobožnosti prema tebi? Zar ona pripisuje sebi čast koja joj se iskazuje? Je li se ona odijelila od tebe? Zar je ona tuđinka, koja s tobom nema nikakve veze? Zar je to tebi mrsko, kad joj se hoćemo dopasti? Dijelimo li se ili udaljujemo li se od tvoje ljubavi, kad se predajemo Mariji i kad nju ljubimo?

65. Međutim, moj ljubljani Učitelju, strašnom li sljepoćom kažnjavaš oholost tih mudraca! Sve da je istinito što sam netom rekao, ni tada većina tih mudraca ne bi više udaljavala svijet od pobožnosti prema tvojoj Presvetoj Majci, niti bi gore hladili u dušama štovanje prema njoj. Sačuvaj me, Gospodine, sačuvaj me da ne mislim i ne radim kao oni, nego mi udijeli dijelić osjećaja zahvalnosti, cijene, štovanja i ljubavi što je ti gajiš prema svojoj svetoj Majci da te to više ljubim i slavim, što te iz bližega nasljedujem i slijedim.

66. Kao da do sada još nisam ništa rekao na čast tvoje svete Majke, udijeli mi milost da je dostojno hvalim: »Učini da ti dostojno hvalim Majku«²⁵, usprkos svih njezinih neprijatelja, koji su i tvoji, i da im zaviknem glasno sa svecima: »Neka se nitko ne nada dobiti milosrđe od Boga, tko vrijeđa njegovu svetu Majku.«²⁶

67. A da postignem od tvoga milosrđa pravu pobožnost prema tvojoj svetoj Majci i da njom nadahnem svu zemlju, podaj mi žarku ljubav prema tebi i primi u tu svrhu vruću molitvu koju ti upravljam sa svetim Augustinom²⁷ i s tvojim iskrenim prijateljima: »Ti si Krist, moj sveti otac, moj milostivi Bog, moj veliki kralj, moj dobri pastir, moj jedini učitelj, moj predobri pomoćnik, moj prekrasni miljenik, moj živi kruh, moj vječni svećenik, moj vođa u domovinu, moje pravo svjetlo, moja sveta slast, moj put koji me upravlja, moja prejasna mudrost, moja čista prostodušnost, moj slatki mir, moja sveskolika sigurnost, moja lijepa baština, moj vječni spas. Kriste Isuse, ljubezni Bože, zašto sam ljubio, zašto želio kroz sav svoj život išta osim tebe, Isusa, svoga Boga? Gdje sam bio, kad nisam mislio na te? O vi, sve želje srca moga, barem odsada usplamtite i gorite za Gospodinom Isusom. Poletite, dosta ste okasnile. Žurite se za ciljem kojem idete. Svojski tražite onoga koga tražite. Isuse, proklet bio koji tebe ne ljubi i gorčine se napunio koji tebe ne voli. O slatki Isuse, nek te ljubi, nek u tebi uživa, nek se za tobom zanosi svaka dobra duša, posvećena tvojoj hvali. Bože srca moga i baštino moja. Isuse Kriste, neka moje srce umre sebi i ti budi život moj! Neka se u mojoj duši užuje živi plamen tvoje ljubavi i razgori se u savršenu vatru! Nek plamsa uvijek na žrtveniku moga srca! Nek zapali svu moju nutrinu i buktu do dna moje duše. Na dan svog svršetka neka dođem k tebi skončan od tvoje ljubavi. Amen.« Htio sam donijeti na latinskom ovu divnu molitvu svetoga Augustina kako bi je osobe, koje znaju taj jezik, izgovarale svakoga dana, moleći od Boga ljubav Isusovu koju tražimo preko Presvete Marije.

2. Mi pripadamo Isusu i Mariji u svojstvu robova

68. Druga istina. Iz našega odnosa prema Isusu, možemo zaključiti da mi nismo svoji, kako veli Apostol, nego sasvim Isusovi, kao njegovi udovi i njegovi robovi, koje je on kupio neizmjereno skupo, svom cijenom svoje krvi. Prije krštenja pripadali smo đavlu kao njegovo roblje. No, krštenje nas je učinilo pravim robovima Isusa Krista te više ne smijemo živjeti, raditi i umirati nego samo da donesemo rod ovome Bogočovjeku, da ga slavimo u svom tijelu

i učinimo kraljem svoje duše jer smo njegova tekovina, njegov stečeni narod i njegova baština (usp. Rim 7, 14). Iz istog nas razloga Duh Sveti uspoređuje sa stablima posadenima uz vode milosti (usp. Ps 1, 3), na polju Crkve, koja imaju donijeti plodove u svoje vrijeme; s lozovim mladicama, kojima je panj Isus Krist, a koje trebaju uroditi biranim groždem; sa stadom, kojemu je pastir Isus Krist, a koje se treba umnožiti da daje mlijeka; s rodnom zemljom, koju Bog obrađuje, a u kojoj se sjeme množi i rodi tridesetostruko, šezdesetostruko, stostruko. Isus Krist je prokleo nerodnu smokvu i osudio nekorisnoga slugu koji nije iskoristio svoj talenat. Sve nam to dokazuje da Isus želi od nas nevoljnika dobiti nešto: plod naših dobrih djela. Jer ta dobra djela pripadaju samo njemu: *Stvoreni za dobra djela u Kristu Isusu* (usp. Ef 2, 10). Te riječi Duha Svetoga pokazuju da je Isus Krist jedini početak i da ima biti jedina svrha svih naših dobrih djela te da mu imamo služiti ne samo kao najamnici nego i kao robovi ljubavi. Da to objasnim.

69. Dva su načina na zemlji na koja netko može pripadati drugome ili zavisiti o njegovoj vlasti: jednostavna služba i robovanje – prema tome imamo i nazive: sluga i rob. U običnoj se službi među kršćanima jedan obveže služiti drugome kroz neko vrijeme, za ugovorenu plaću ili za neku nagradu. U ropstvu je čovjek potpuno zavisn o drugome za svega svoga života te mora služiti svoga gospodara ne očekujući za to nikakve plaće ni nagrade kao neka od njegovih živina nad kojom on ima pravo života i smrti.

70. Ropstvo je trovršno: naravno, prisilno i dragovoljno. Na prvi su način svi stvorovi robovi Božji: *Jahvina je zemlja i sve na njoj* (Ps 24, 1). Na drugi način: đavli i osuđenici, a na treći: pravednici i sveci. Dragovoljno ropstvo je najsavršenije i najslavnije za Boga koji gleda srce, koji ispituje srce i koji se naziva Bogom srdaca ili ljubazne volje pa se zaista tim dragovoljnim robovanjem priklanjamo Bogu i njegovoj službi više nego išemu na svijetu, sve kad nas narav i ne bi obvezivala na to.

71. Potpuna je razlika između sluge i roba:²⁸

- a) sluga ne daje svome gospodaru sve što jest, sve što ima i sve što može dobiti preko drugoga i sam po sebi, a rob se predaje svome gospodaru potpuno, sa svim što ima i što može dobiti, bez ikakve iznimke;
- b) sluga zahtijeva plaću za svoju službu gospodaru, a rob ne može ništa iziskivati, makar radio ne znam kako postojano, vješto i naporno;
- c) sluga može ostaviti svoga gospodara kad god hoće ili barem kad isteče rok njegove službe, a rob nema prava ostaviti svoga gospodara kad zaželi;
- d) gospodar nema prava nad životom i smrću svoga sluge pa kad bi ga ubio kao kakvo tovarno živinče, počinio bi nepravedno ubojstvo, a gospodar, po zakonima o ropstvu, ima pravo nad životom i smrću roba pa ga može prodati kome hoće ili ubiti – s dopuštenjem govoreći – kao svoga konja;
- e) napokon, sluga stoji u službi gospodarevoj za neko vrijeme, a rob zauvijek.

72. Ništa u životu ne dovodi čovjeka u veće vlasništvo drugoga negoli ropstvo. Jednako tako, u kršćanskom životu nema ništa što bi nas učinilo potpunijom svojinom Isusa Krista i njegove presvete Majke negoli dragovoljno ropstvo po primjeru samoga Isusa Krista, koji je za našu ljubav uzeo obličje roba (usp. Fil 2, 7) i svete Djevice, koja se je nazvala službenicom i ropkinjom Gospodnjom (usp. Lk 1, 38). Apostol se s ponosom naziva *servus Christi*²⁹ (usp. Rim 1, 1; Gal 1, 10). I kršćani su više puta u Svetom pismu nazvani *servi Christi* (usp. 1 Kor 7, 22), a riječ *servus*, kako je ispravno opazio jedan veliki čovjek, nekada je značila rob jer još

nije bilo slugu u današnjem smislu, budući da su gospodarima služili samo robovi ili slobodnjaci. Zato se je Katekizam svetoga tridentinskog sabora, da ukloni od nas svaku sumnju kao da ne bismo bili robovi Isusa Krista, izrazio jasnim izrazom, nazivajući nas *mancipia Christi*²⁹ – *Kristovi robovi*. Kad je tomu tako:

73. Ja kažem da moramo pripadati Isusu Kristu i služiti mu, ne samo kao sluge najamnici, nego kao dragovoljni robovi, koji se iz velike ljubavi daruju i posvećuju njegovoj službi u svojstvu robova, radi same časti što njemu pripadaju. Prije krštenja bili smo robovi đavla. Krštenje nas je učinilo Isusovim robovima. Prema tome, kršćani su nužno ili robovi đavla ili robovi Isusovi.

74. Što kažem o Kristu apsolutno, to govorim o Presvetoj Djevici relativno jer je nju Isus Krist izabrao za nerazdruživu drugaricu svoga života, svoje smrti, svoje slave i svoje moći na nebu i na zemlji te joj dao, svojom milošću, sva prava i povlastice svoga Veličanstva što ih on ima po svojoj naravi. Sve što Bogu ide po naravi, to Mariju ide po milosti, vele sveci.³⁰ Tako da njih dvoje, po njihovim riječima, imaju iste podložnike, sluge i robove, budući da imaju istu volju i istu moć.³¹

75. Možemo, dakle, prema mnijenju svetaca i mnogih velikih ljudi, nazivati se i učiniti se robovima ljubavi Presvete Djevice da tako budemo savršenije robovi Isusa Krista. Presveta je Djevica sredstvo kojim se naš Gospodin poslužio da dođe k nama. Ona je također sredstvo kojim se je nama poslužiti da dođemo k njemu jer ona nije kao drugi stvorovi koji bi nas, da im se priljubimo, radije udaljavali od Boga nego približavali k njemu. Naprotiv, Marijina je najveća težnja da nas sjedini s Isusom, svojim Sinom, a Sinovljeva je najveća težnja da dođemo k njemu po njegovoj svetoj Majci. Dapače, na taj ga način častimo i ugađamo mu, kao što bi netko počastio kralja i ugodio mu kad bi se, htijući postati na savršeniji način kraljev podložnik i rob, proglasio kraljičinim robom. Eto tako kažu sveti Oci, a za njima sv. Bonaventura da je Presveta Djevica put kojim ćemo doći k našem Gospodinu: »Put kojim dolazimo Kristu jest približavanje k njoj.«³²

76. Osim toga, Presveta je Djevica Kraljica i Vladarica neba i zemlje, kako sam već spomenuo: »Gle, Božjoj je vlasti sve podložno, pa i Djevica, a vlasti je Djevice sve podložno, pa i sam Bog«³³ – kažu sv. Anselmo, sv. Bernard, sv. Bernardin i sv. Bonaventura. Pa zar njoj nisu svi stvorovi podložnici i robovi? Nije li razložno da kad ima toliko prisilnih robova, ima i onih iz ljubavi, koji je drage volje izabiru za svoju vrhovnu Gospodaricu kao njezini robovi? Što, zar će ljudi i đavli imati svojih dragovoljnih robova, a Marija ih ne će imati? Svaki kralj smatra svojom čašću ako kraljica, njegova drugarica, ima robove s vlašću nad njihovim životom i smrću jer čast i vlast kraljeva ujedno je i čast i vlast kraljičina, a zar onda možemo i pomisliti da i naš Gospodin ne bi bio zadovoljan, ako ima svojih robova i njegova Presveta Majka, koju je on kao najbolji Sin, koji je ikada postojao, učinio dionicom sve svoje vlasti? Zar Isus manje štuje i ljubi svoju Majku negoli Ahasver Esteru ili Salomon Bat-Šebu (usp. Est 5, 6 i 1 Kr 2, 19)?

77. Nego, kamo me to vodi moje pero? Zašto se toliko zadržava dokazujući tako jasnu stvar? Ako se tko ne će zvati sužnjem Presvete Djevice, pa neka se ne zove! Samo neka on bude i neka se zove sužnjem Isusa Krista! Tako će biti sužanj i Presvete Djevice jer je Isus plod i slava Marijina. A upravo to savršeno radimo u pobožnosti o kojoj ću govoriti poslije.

3. Trebamo se isprazniti od svega zla koje je u nama i obući novoga čovjeka, Isusa Krista

78. Treća istina. Naša najbolja djela redovito okalja i pokvari naše opako dno duše. Kad netko ulije čistu i bistru vodu u posudu koja zaudara ili vino u bačvu koju je iznutra pokvarilo drugo vino, što je prije u njoj bilo, tada se bistra voda i zdravo vino pokvare jer lako upijaju neugodan miris. Isto tako, kad Bog stavi svoje milosti i rose nebeske ili dobro vino svoje ljubavi u posudu naše duše, pokvarene istočnim i osobnim grijehom, tada njegove darove redovito pokvari i okalja opaki kvasac i opaki talog što ga je grijeh ostavio u nama. Tada tim zadahom odišu naša djela, pače i ona koja potječu iz najuzvišenijih kreposti. Da bismo postigli savršenost, koja se stječe samo u sjedinjenju s Isusom Kristom, vrlo je važno da se ispraznimo od onoga što je zlo u nama, inače će nas naš Gospodin, koji je neizmjerljivo čist i koji neizmjerljivo mrzi svaku i najmanju mrlju na duši, odbaciti od svojih očiju te se ne će s nama sjediniti.

79. Da se ispraznimo od samih sebe, treba nam najprije svjetlom Duha Svetoga dobro upoznati svoje opako dno, svoju nesposobnost za ikakvo dobro potrebno za spasenje, svoju slabost u svim stvarima, svoju trajnu nesposobnost, svoju nedostojnost ijedne milosti i svoju posvemašnju zloću. Grijeh našega prvog oca sve nas je gotovo posve pokvario, ukiselio, naduo i zagorčio, kao što kvas ukiseli, nadme i ukvasa sve tijesto u koje se stavi. Osobni grijesi, koje smo počinili, bili to smrtni ili lagani, ma koliko bili oprošteni, uvećali su našu požudu, našu slaboću, našu nepostojanost i pokvarenost te ostavili zle ostatke u našoj duši. Naša su tjelesa tako iskvarena da ih Duh Sveti (usp. Ps 51, 7; Rim 6, 6) naziva grješnim tjelesima, koja su podložna tisućama i tisućama bolesti, svakoga se dana kvare i u njima se zameće samo šuga, crvi i trulež. Naša duša, sjedinjena s tijelom, postala je tako tjelesna da je nazvana tijelom: *Svako se tijelo na zemlji izopačilo* (Post 6, 12). Naša je baština samo oholost i zaslijepljenost u duhu, okorjelost u srcu, slaboća i nepostojanost u duši, požuda, pobuna strasti i bolesti u tijelu. Mi smo po naravi oholiji od paunova, prilijepljeni smo uza zemlju više od zapuhača, gadniji smo od jaraca, zavidniji od zmija, proždrljiviji od svinja, ljući od tigrova, ljeniji od kornjača, slabiji od trstika i nestalniji od vjetrokoza. Svoga u sebi nemamo ništa osim ništavilo i grijeh te ne zaslužujemo drugo nego Božju srdžbu i vječni pakao (usp. Ef 2, 3).

80. Prvo, treba li se onda čuditi što naš Gospodin kaže da se onomu, koji

hoće njega slijediti, valja odreći sebe i mrziti sama sebe, da će oni koji ljube svoj život, izgubiti ga, a da će ga spasiti oni koji ga mrze (usp. Mt 6, 24). Ova neizmjerljiva Mudrost, koja ne daje svojih zapovijedi bez razloga, naređuje mrziti same sebe jer smo jako dostojni mržnje. Ništa nije tako dostojno ljubavi kao Bog, a ništa tako dostojno mržnje kao mi sami.

81. Drugo, da se ispraznimo od samih sebe, treba nam također umirati samima sebi, tj. treba nam se odricati djelovanja naših duševnih moći i naših tjelesnih osjetila. Moramo gledati kao da ne gledamo, slušati kao da ne čujemo ništa, služiti se stvarima ovoga svijeta kao da se njima i ne služimo (usp. 1 Kor 7, 31). To sveti Pavao naziva svakidašnjim umiranjem: *Iz dana u dan umirem* (1 Kor 15, 31). *Ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre, ostaje samo* (usp. Iv 12, 24) i ne donosi dobra ploda. Ako ne umremo samima sebi i ako nas naše najsvetije pobožnosti ne vode u tu potrebnu i plodnu smrt, ne ćemo donijeti vrijedna ploda. Naše bi nam pobožnosti postale nekorisne i sva bi naša pravedna djela zaprljalo (usp. Iz 1, 3) naše sebeljublje te naša vlastita volja. U tom bi se slučaju Bogu gadile naše najveće žrtve i naša najbolja djela koja bismo mogli učiniti, a na svojoj smrti našli bismo se praznih ruku s obzirom na kreposti i zasluge. Tako ne bismo imali iskre čiste ljubavi, koja se podjeljuje samo dušama koje su umrle sebi i kojih je život sakriven s Kristom u Bogu (usp. Kol 3, 3).

82. Treće, od svih pobožnosti prema Presvetoj Djevici, treba nam odabrati onu koja nas najviše navodi na ovo umiranje samima sebi jer je ta najbolja i najposvetnija. Da, ne smijemo držati da je zlato sve što sja, niti da je med sve što je slatko, niti što je lako učiniti i što obavlja najveći dio ljudi da je to najposvetnije. Koliko god ima prirodnih tajni pomoću kojih možemo izvršiti neke prirodne radnje u kratko vrijeme, s malim troškom i lako, isto tako ima i tajni u redu milosti, pomoću kojih možemo izvršiti nadnaravna djela za kratko vrijeme, lako i ugodno: isprazniti se od samih sebe, napuniti se Bogom i postati savršeni. Vježba što je namjeravam objaviti jest jedna od tih tajni milosti, koju ne poznaje velik broj kršćana, koju poznaje samo mali broj bogoljubnika, a još je kudikamomanje onih koji je vrše i kojima ide u slast. No prije negoli započnem objavljuvati tu vježbu, evo četvrte istine koja slijedi iz treće.

4. Marija svojom majčinskom ulogom olakšava osobni susret s Kristom

83. Četvrta istina. Savršenije je ne približavati se Bogu sam, bez posrednika, jer je to poniznije. Naše je dno, kako sam pokazao, jako pokvareno ako se oslonimo na svoje vlastite napore, na svoju vještinu i spremu da dodemo k Bogu i ugodimo mu. Stalno će se sva naša dobra djela zamrljati ili će biti od male vrijednosti pred Bogom te ga ne će ganuti da se sjedini s nama i da nas usliša. Jer Bog nam zaista nije bez razloga dao posrednika kod svoga Veličanstva. On je vidio našu nedostojnost i nesposobnost. Bilo mu nas je žao, pa da nam dade pristup k svome milosrđu, priskrbio nam je moguće zagovornike kod svoga Veličanstva. Stoga, ne mariti za te posrednike i približiti se izravno k Božjoj svetosti bez ikakve preporuke, značilo bi nemati poniznosti, nemati poštovanja prema Bogu, toliko visokom i tako svetom. Tko bi tako radio, manje bi držao do Kralja kraljeva nego do zemaljskoga kralja ili kneza, kojemu se ne bismo htjeli približiti bez ikakva prijatelja koji bi za nas govorio.

84. Naš je Spasitelj svojim otkupljenjem postao naš odvjetnik i naš posrednik kod Boga Oca. Po njemu nam se treba moliti sa svom slavnom i vojujućom Crkvom. Po njemu imamo pristup k božanskom Veličanstvu i nikada drukčije ne smijemo preda nj pristupiti nego oslonjeni na Isusove zasluge i obučeni u njih, kao što je mali Jakov stupio pred svoga oca Izaka, obučen u jareće kože, kako bi primio očev blagoslov (usp. Post 27; 1 Iv 2, 1).

85. A zar nam zbilja ne treba posrednik i kod samoga Posrednika? Je li naša čistoća dosta velika da bismo se mogli s njim sjediniti neposredno i sami po sebi? Nije li on Bog, jednak svome Ocu u svemu, pa dosljedno i svetac nad svecima, jednako dostojan štovanja kao i njegov Otac? Ako je iz neizmjerne ljubavi prema nama postao naš jamac i naš posrednik kod Boga, svoga Oca, da ga ublaži i plati mu što smo mu mi bili dužni, zar zato imamo manje štovanja i straha pred njegovim veličanstvom i njegovom svetosti? Recimo, dakle, otvoreno, sa svetim Bernardom, da nam treba posrednik kod samoga Posrednika i da je božanska Marija najviše kadra ispuniti tu ljubaznu službu. Kao što je Isus došao k nama po njoj, tako i nama pomoću nje treba doći k Isusu. Ako se bojimo izravno ići k Isusu Kristu, Bogu, bilo zbog njegove neizmjerne veličine, bilo zbog naše niskosti, bilo zbog naših grijeha, a mi bez bojazni molimo Mariju, svoju Majku, za pomoć i zagovor: ona je dobra, ona je nježna, ona nema na sebi ništa strogog ni odbojnog, ništa previsokog ni preblistavog. Gledajući je, vidimo našu čistu narav. Ona nije sunce koje bi moglo zablještit nas, slabe ljude, svojim jakim zrakama. Nego je lijepa i ugodna kao mjesec koji prima svoje svjetlo od sunca i prilagođuje ga prema našem slabom očinjem vidu. Tako je ljubezna da ne odbija nikoga koji je moli za razgovor, pa ne znam koliki bio grješnik. Jer se, kako kažu sveci, nikad nije čulo, otkad je svijeta svijetom, da se je tko utekao Presvetoj Djevici pouzdano i ustrajno, a da ga je ona odbila. Toliko je moćna da njezine molitve nisu nikada bile odbijene. Dosta joj je pokazati se pred svojim

Sinom i pomoliti se: on odmah uslišava, on odmah prima. On ne može nikada odoljeti ljubaznim molbama svoje predrage Majke, sjećajući se uvijek njezina krila koje ga je nosilo i prsiju koja su ga dojila.

86. Sve je, što spomenuh, izvađeno iz djela sv. Bernarda i sv. Bonaventure. Prema njima, preko triju nam se je stepenica popeti do Boga. Prva je stepenica, nama najbliža i najprikladnija za naše sile, Marija; druga je Isus Krist, a treća je Bog Otac. Da dođemo k Isusu, treba ići k Mariji, jer je ona naša posrednica svojim zagovorom. Da dođemo k vječnom Ocu, treba nam ići k Isusu, jer je on naš posrednik otkupljenjem. Toga se reda savršeno držimo u pobožnosti o kojoj ću govoriti kasnije.

5. Nosimo blago milosti u glinenim posudama

87. *Peta istina.* Vrlo nam je teško, kod naše slaboće i krhkosti, sačuvati u sebi milost i blago koje smo primili od Boga. Jer nosimo to blago, koje vrijedi više od neba i zemlje, *u krhkim posudama* (2 Kor 4, 7), u raspadljivu tijelu i u slaboj, nestalnoj duši koju svaka sitnica obara i poništava.

88. Jer davli, ti vješti lupeži, hoće da nas nenadanim napadajem orobe i oplijene. Dan i noć vrebaju zgodan čas za taj posao. Neprestano oblijeću da nas prožderu (usp. 1 Pt 5, 8) i da nam u tren, jednim grijehom, otmu sve milosti i darove što smo ih god mogli dobiti za više godina. Njihova zloća, njihovo iskustvo, njihove zasjede i njihov broj trebaju nam utjerati u kosti silan strah od tolike nesreće, kad znademo da su neke osobe, punije milosti, bogatije krepostima, utvrđenije iskustvom i veće u svetosti, bile iznenađene i nesretno orobljene i oplijenjene. Ah, koliko se je vidjelo libanskih cedara i zvijezda na nebu kako bijedno padaju i gube svu svoju visinu i sav svoj sjaj u jedan tren! Odakle ta čudna promjena? Nije, zaista, od nedostatka milosti, jer ona nikome ne uzmanjkava, nego od nedostatka poniznosti. Te su se osobe držale jačima i sposobnijima nego su bile. Smatrale su se kadrima sačuvati svoje blago. Pouzdavale su se u se i oslonile se na sebe. Držale su svoju kuću dosta sigurnom i svoje kovčege dosta jakima, da mogu sačuvati dragocjeno blago milosti. Zbog toga neosjetljivoga oslanjanja na svoje sile (premda im se činilo da se oslanjaju samo na Božju milost), dopustio je prepravedni Gospodin da budu orobljene, prepustivši ih samima sebi. Jao! Da su bile upoznale divnu pobožnost, koju ću prikazati poslije, bile bi povjerile svoje blago moćnoj i vjernoj Djevici, a ona bi im ga bila sačuvala kao svoje vlasništvo. Dapače, to bi čuvanje smatrala svojom strogom dužnošću.

89. Teško je ustrajati u stanju milosti zbog čudne pokvarenosti svijeta. Današnji je svijet tako pokvaren da ista redovnička srca nužno mrlja, ako ne njegovo blato, a to barem njegova prašina; tako da je neka vrst čuda ako netko ostaje postojan posred ove silne bujice, a da ga ona ne zanese; posred ovoga burnoga mora, a da ga ne potope valovi ili ne orobe gusari i razbojnici; pored ovoga okuženoga zraka, a da se ne zarazi. Djevica, koja je jedina vjerna i kojoj zmija nikada nije mogla ništa, samo ona čini to čudo svima onima koji joj služe koliko bolje mogu.

2. P o g l a v l j e

LAŽNE POBOŽNOSTI I LAŽNI ŠTOVATELJI

PREMA PRESVETOJ DJEVICI

90. Pretpostavivši pet spomenutih temeljnih istina, trebamo se, ako ikada, onda to sada, dati na izbor prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici. Jer danas, više nego ikada, ima lažnih pobožnosti prema njoj, koje je lako uzeti za istinite. Davao, kao novčani krivotvoritelj te vješt i iskusan varalica, već je izvarao i upropastio mnoge duše lažnom pobožnošću prema Presvetoj Djevici i uvijek se služi svojim đavolskim iskustvom da upropasti još mnoge druge, zabavljajući ih i uspavljujući ih u grijehu pod izlikom koje slabo izmoljene molitve i koje izvanjske pobožnosti koju im nadahnjuje. Kao što novčani krivotvoritelj redovito krivotvori samo zlato i srebro, a sasvim rijetko druge kovine, jer mu se to ne isplati, tako i opaki duh ne krivotvori toliko druge pobožnosti koliko one koje se odnose na Isusa i Mariju, odnosno na pobožnost prema svetoj pričesti i prema Presvetoj Djevici, jer su one prema drugim pobožnostima što je zlato i srebro među kovinama.

91. Od vrlo je velike važnosti upoznati, na prvom mjestu, lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici kako bismo ih izbjegavali i prave prigrlili, a zatim, koja je od tolikih raznih pobožnih vježbi prava pobožnost prema svetoj Djevici, najsavršenija, njoj najdraža i kojom Boga najviše slavimo, a sebe najlakše posvećujemo, pa da tu odaberemo.

92. Ja nalazim sedam vrsta lažnih štovatelja i lažnih pobožnosti prema Presvetoj Djevici. To su: 1. štovatelji kritičari; 2. bojažljivi štovatelji; 3. izvanjski štovatelji; 4. preuzetni štovatelji; 5. nepostojani štovatelji; 6. licemjerni štovatelji i 7. sebični štovatelji.

1. Štovatelji kritičari

93. Štovatelji kritičari, redovito su oholi mudraci, jaki i umišljeni duhovi, koji imaju u dnu duše nešto pobožnosti prema Presvetoj Djevici, ali koji protresaju gotovo sve pobožne vježbe prema njoj, što ih priprosti puk obavlja bezazleno i sveto na čast ove dobre Majke, jer im nisu po čudi. Oni dovode u sumnju sva čudesa i događaje što ih donose vjerodostojni svjedoci ili su izvađeni iz redovničkih ljetopisa, a potvrđuju milosrđe i moć Presvete Djevice. Mrsko im je vidjeti jednostavan i ponizan puk gdje kleči i moli se Bogu pred oltarom ili slikom Presvete Djevice, a katkada i na uglu ulice. Dapače ih okrivljuju i zbog idolopoklonstva, kao da bi se oni klanjali drvu ili kamenu. Kažu da oni, sa svoje strane, nimalo ne drže do tih vanjskih pobožnosti i da nisu toliko tupi da bi vjerovali u tolike priče i pričice koje se pronose o Presvetoj Djevici. Kad im tko prikaže divne pohvale, kojima sveti Oci obasiplju Presvetu Djevicu, oni ili odgovore da su sveti Oci govorili pretjerano kao govornici ili njihove riječi tumače naopako. Treba se mnogo čuvati te vrste lažnih pobožnjaka i svjetovnih oholica, jer nanose neizmjernu štetu pobožnosti prema Presvetoj Djevici i jer uspijevaju udaljiti od te pobožnosti narod, a sve pod izlikom da iz nje uklanjaju zloupotrebe.

2. Bojažljivi štovatelji

94. Bojažljivi štovatelji su oni koji se boje da će osramotiti Sina časteći Majku te da ne bi uzvisujući Mariju, ponizili Isusa. Oni ne mogu trpjeti da se Presvetoj Djevici daju predostojne hvale, koje su joj davali sveti Oci. Teškom mukom podnose da više svijeta kleči pred kojim Marijinim oltarom nego pred presvetim Sakramentom, kao da se te dvije pobožnosti ne daju spojiti i kao da se oni koji se mole Presvetoj Djevici ne mole i Isusu Kristu preko nje! Oni ne daju govoriti o njoj tako često, niti da joj se tko tako često obraća. Evo nekoliko njihovih običnih krilatica: Čemu tolike krunice, tolike bratovštine i tolike izvanjske pobožnosti na čast Gospinu? Ima u tom puno neznanja! To će reći, ruglu izvirgavati našu svetu vjeru. Radije nam govorite o Isusovim štovateljima (često spominju Isusa, ali – govorim u zagradama – na

njegovo ime ne skidaju kape). Treba se utjecati Isusu jer on je naš jedini posrednik. Njega treba propovijedati – to je ozbiljna pobožnost. To što oni govore u neku je ruku i istinito. Ali kako te izreke primjenjuju na pravu pobožnost prema Presvetoj Djevici da je zapriječe, njihovo je govorenje stvar veoma pogibeljna, dapače je to lukava đavolska zamka, koja se sakriva za tobožnje veće dobro. Jer nikada bolje ne štujuemo Isusa Krista nego kada, koliko više možemo, štujuemo Presvetu Djevicu, jer nju častimo samo zato da savršenije častimo Isusa Krista i jer se njoj obraćamo kao putu koji nas vodi k našem cilju – Isusu Kristu.

95. Sveta Crkva s Duhom Svetim prije blagoslivlje Mariju, a zatim Isusa Krista: *Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus*. Smisao tih riječi nije kao da bi Presveta Djevica bila veća od svoga Sina ili njemu jednaka, jer to reći, bilo bi nepodnosivo krivovjerje, nego to znači: da bismo savršenije blagoslivljali Isusa, trebamo prije blagoslivljati Mariju. Recimo, dakle, sa svim pravim Marijinim štovateljima, protiv njezinih bojažljivih štovatelja: *O Marijo, ti si blagoslovljena među ženama i blagoslovljen je plod utrobe tvoje, Isus*.

3. Izvanjski štovatelji

96. Izvanjski su štovatelji osobe koje stavljaju svu svoju pobožnost prema Presvetoj Djevici u izvanjska djela. Jer nemaju unutarnjega duha, prija im samo vanjšina pobožnosti. Oni će izmoliti silu krunica, ali na brzinu. Slušat će mnogo svetih misa, ali bez pažnje. Ići će u procesije, ali bez ikakve pobožnosti. Ući će u sve bratovštine, ali ne će popraviti svoga života, niti će se opirati svojim strastima niti će nasljedovati kreposti ove Presvete Djevice. Njima se u pobožnosti dopada samo njezina osjetna strana, a ne mili im se njezina zbiljnost. Zato, ako ne osjećaju osjetne ugodnosti u svojim vježbama, misle da ne rade više ništa, pa se zbune te ih potpuno zapuštaju ili ih obavljaju kad im padne na pamet. Svijet je pun takvih izvanjskih pobožnjaka. Oni su najstroži kritičari osoba odanih molitvi, osoba koje, dakako, ne preziru izvanjsku čednost, tu stalnu pratilicu prave pobožnosti, ali najviše nastoje oko unutarnjosti, jer nju smatraju bitnom.

4. Preuzetni štovatelji

97. Preuzetni štovatelji jesu grješnici koji su se pustili svojim strastima. Ili su to ljubitelji svijeta koji, pod lijepim imenom kršćanina i Gospinih štovatelja, skrivaju ili oholost ili lakomost, ili nečistoću ili pijanstvo, ili srdžbu ili psovku, ili klevetanje ili nepravdu, itd. To su oni koji mirno spavaju u svojim zlim navikama, a da se ne trude mnogo oko svoga popravka, pod izlikom da su pobožni Djevici. Umišljaju si da će im Bog oprostiti, da ne će umrijeti bez ispovijedi i da ne će biti osuđeni, jer mole svoju kunicu, poste subotom, u Bratovštini su sv. Ružarija ili Škapulara ili u Gospinim kongregacijama, jer nose haljinicu ili lančić Presvete Djevice itd. Kad im tko rekne da takva njihova pobožnost nije drugo do đavolska varka i pogibeljna preuzetnost, kadra da ih upropasti, oni to ne će vjerovati. Oni odgovaraju da je Bog milosrdan; nije nas stvorio da nas osudi; nema čovjeka koji ne griješi; da oni ne će umrijeti bez ispovijedi; dosta je na smrti lijepo reći: sagriješio sam; k tome da su pobožni prema Presvetoj Djevici; nose i škapular; mole svaki dan uzorno i bez taštine sedam Očenaša i sedam Zdravomarija na Gospinu čast; dapače, kadgod izmole i kunicu i Gospin časoslov, poste itd. A za potvrdu onoga što govore i da se zaslijepe još i više, ponavljaju neke događaje, koje su čuli ili čitali u knjigama, bili istiniti ili lažni – nije važno. Prema tim događajima, neke su osobe voljele neke molitve na čast Presvete Djevice ili su obavljale koju pobožnu vježbu, pa su, umrijevši u smrtnome grijehu i bez ispovijedi, ili bile uskrišene da se ispovjede, ili im

je duša čudom ostala u tijelu sve dok se nisu ispovjedile, ili su na času smrti milosrdnim Gospinim zagovorom dobile od Boga savršeno pokajanje i oprostjenje svojih grijeha i tako se spasile. Zato se nadaju da će i oni na taj način dobiti istu milost.

98. Međutim, ništa u kršćanskom životu ne zaslužuje veću osudu od te đavolske preuzetnosti. Može li se reći da netko uistinu ljubi i časti Presvetu Djevicu, dok svojim grijesima ranjava, probada, razapinje na križ i pogrđuje bez ikakva milosrđa Isusa Krista, njezina Sina? Da Marija smatra za se zakonom milosrdno spašavati tu vrstu ljudi, to bi ona odabrala grijeh i pomagala bi razapinjanje i vrijeđanje svoga Sina. Ali tko bi se usudio i pomisliti na to?

99. Ja kažem da je pobožnost prema Presvetoj Djevici najsvetija i najozbiljnija poslije pobožnosti prema našem Gospodinu u Presvetom Sakramentu, pa bi upotrebljavati je na taj način značilo počiniti grozno svetogrđe, najveće i najneoprostivije poslije svetogrđa nedostojne pričesti. Priznajem da nije neophodno nužno, ako hoćemo biti pravi Gospini štovatelji, da smo tako sveti te ne upadnemo u nijedan grijeh, ako to i jest poželjno. Ali – pazite dobro što kažem – treba nam barem: 1. imati čvrstu odluku da ćemo izbjegavati bar svaki smrtni grijeh, koji vrijeđa Majku ništa manje nego Sina; 2. nastojati ne činiti nikakva grijeha; 3. upisati se u bratovštine, moliti kronicu, sveti ružarij ili druge molitve, postiti subotom, itd.

100. Ta su dobra djela izvanredno korisna za obraćenje i najokorjelijega grješnika. Pa ako je moj čitatelj takav, sve da je jednom nogom nad ponorom, ja mu savjetujem da ih vrši. Ali, dakako, s nakanom da po zagovoru Presvete Djevice dobije od Boga milost savršenog pokajanja i oprostjenja grijeha te da svladava svoje zle navike, a nikako neka ih ne vrši zato da mirno ostane u stanju grijeha, uza svu grižnju svoje savjesti, protivno primjerima Isusa Krista i svetaca i usprkos načelima svetoga Evandjelja.

5. Nepostojani štovatelji

101. Nepostojani štovatelji su oni koji su pobožni Presvetoj Djevici na mahove i po ćudljivosti. Sad su gorljivi, a sad mlaki. Čas su spremni poduzeti sve na njezinu službu, a malo kasnije nisu više oni isti. Isprva će se dati na sve Gospine pobožnosti i upisati se u njezine bratovštine, a zatim ne će više vršiti pravila tih bratovština. Mijenjaju se kao mjesec. Zato ih Marija s pravom meće pod noge, zajedno s njime, jer su prevrtljivi i nedostojni ubrojiti se u sluge ove Djevice vjerne, u kojima su vjernost i postojanost kao urođene. Mjesto da se pretrpavaju tolikim molitvama i pobožnim vježbama, bolje bi im bilo odabrati ih manje pa ih vršiti s ljubavlju i vjerno, usprkos svijetu, đavlu i tijelu.

6. Licemjerni štovatelji

102. Ima i druga vrsta lažnih Gospinih štovatelja. To su licemjerni štovatelji, koji skrivaju svoje grijehe i svoje zle navike pod plašt ove Djevice vjerne, da ih ljudi drže za ono što nisu.

7. Sebični štovatelji

103. Ima i sebičnih štovatelja, koji se utječu Presvetoj Djevici samo da dobiju koju parnicu, da izbjegnu kojoj pogibelji, da ozdrave od bolesti ili radi koje druge slične potrebe. Bez toga bi zaboravili i na nju. Jedni i drugi su lažni štovatelji, koji se nimalo ne sviđaju ni Bogu ni njegovoj svetoj Majci.

104. Dobro se, dakle, čuvajmo da ne bismo bili u broju *štovatelja kritičara*, koji ništa ne vjeruju i sve kritiziraju; *bojažljivih štovatelja*, koji se boje da im prevelika pobožnost prema Presvetoj Djevici ne bi smetala štovanju Isusa Krista; *izvanjskih štovatelja*, koji stavljaju svu svoju pobožnost u izvanjske vježbe; *preuzetnih štovatelja*, koji pod izlikom svoje lažne pobožnosti prema Gospi, gnjiju u svojim grijesima; *nepostojanih štovatelja*, koji na laku ruku mijenjaju svoje pobožne vježbe ili ih sasvim napuštaju u vrijeme najmanje napasti; *licemjernih štovatelja*, koji se upisuju u Gospine bratovštine i nose Gospinu haljinicu kako bi ih ljudi smatrali dobrima; i napokon, *sebičnih štovatelja*, koji se utječu Presvetoj Djevici samo da se oslobode tjelesnih zala ili postignu vremenita dobra.

3. Poglavlje

OZNAKE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

105. Pošto smo razotkrili i osudili lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, treba nam sada u malo riječi objasniti pravu, koja je: 1. unutarnja, 2. nježna, 3. sveta, 4. postojana, 5. nesebična.

1. Unutarnja pobožnost

106. Prije svega, prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici *unutarnja*, to jest ona proizlazi iz duše i srca. Potječe od cijene kojom cijenimo Presvetu Djevicu, od uzvišenoga poimanja njezine veličine i od naše ljubavi prema njoj.

2. Nježna pobožnost

107. Drugo, ona je *nježna*, to jest puna je pouzdanja u Presvetu Djevicu, kao što je dijete puno pouzdanja u svoju dobru majku. Takva nas pobožnost navodi utjecati se njoj u svim našim potrebama, tjelesnim i duševnim, s velikom jednostavnošću, uzdanjem i nježnošću; njoj se obraćati za pomoć kao svojoj dobroj Majci u svako doba, na svakom mjestu i u svemu, u našim sumnjama, da nam ih riješi; u našim stranputicama, da nas privede na pravi put; u našim napastima, da nas podupre; u našim slabocama, da nas ojača; u našim posrtajima, da nas pridigne; u našem malodušju, da nas ohrabri; u našim skrupulama, da nas od njih oslobodi; u našim križevima, mukama i protivštinama našega života, da nas utješi. Jednom riječju, u svim svojim tjelesnim i duševnim nevoljama, duša se redovito utječe Mariji, bez ikakva straha da će dosađivati ovoj dobroj Majci i da će to biti žao Isusu.

3. Sveta pobožnost

108. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici *sveta*, to jest navodi dušu da bježi od grijeha i da nasljeđuje njezine kreposti, osobito njezinu duboku poniznost, njezinu živu vjeru, njezin slijepi posluš,³⁴ njezinu neprestanu molitvu, njezino posvemašnje mrtvljenje, njezinu božansku čistoću, njezinu žarku ljubav, njezinu junačku strpljivost, njezinu anđeosku blagost i njezinu uzvišenu mudrost. To je deset poglavitih kreposti Presvete Djevice.

4. Postojana pobožnost

109. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici *postojana*. Ona utvrđuje dušu u dobru, navodi je da olako ne izostavlja svoje pobožne vježbe, daje joj odvažnost opirati se navikama i načelima svijeta, dosađivanjima i tjelesnim strastima te đavolskim napastima. Zato osoba,

pravo pobožna Majci Božjoj, nije nimalo prevrtljiva, turobna, skrupulozna ili bojažljiva. Neću reći da katkad ne posrne i ne izgubi osjetnu pobožnost. Ali padne li, ona se podigne, pružajući ruku svojoj dobroj Majci. Ako li ne nalazi osjetne ugodnosti u pobožnosti, zato se ne uznemiruje, jer pravednik i vjerni Marijin štovatelj, živi o Isusovoj i Marijinoj vjeri, a ne o tjelesnim osjećajima.

5. Nesebična pobožnost

110. Napokon, prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici *nesebična*, to jest ona nadahnjuje pobožnu dušu da nimalo ne traži sebe nego samo Boga u njegovoj Presvetoj Majci. Pravi Marijin štovatelj ne služi ovoj uzvišenoj Kraljici iz pohlepe za dobitkom i koristi, niti radi svoga dobra ni vremenitoga ni vječnoga, ni tjelesnoga ni duhovnoga, nego samo zato jer ona zaslužuje da se služi njoj i samo Bogu u njoj. Ne ljubi Mariju zato jer mu dijeli milosti ili jer se nada od nje dobru, nego jer je dostojna ljubavi. Stoga je ljubi i služi joj jednako vjerno u svojoj dosadi i suši, kao i u svojoj osjetnoj slasti i gorljivosti. Ljubi je jednako na Kalvariji kao i na svadbi u Kani. Oh, ugodan li je i mio očima Božjim i njegove Presvete Majke takav Marijin štovatelj, koji nimalo ne gleda sebe u njezinoj službi. Ali, i rijedak li je danas! Upravo zato da ne bude tako rijedak, uzeo sam pero u ruke da stavim na papir ono što sam s uspjehom učio, javno i privatno u svojim misijama, kroz dugo godina.³⁵

111. Već sam dosta rekao o Presvetoj Djevici razvijajući svoju osnovnu misao, a ta je: *oblikovati pravoga Marijina štovatelja i pravoga Isusovog učenika*. Dakako, o tome imam još više reći, a znam da ću neizmjereno više toga propustiti iz neznanja, nesposobnosti i nedostatka vremena.

112. Oh, kako bi moj trud bio dobro upotrijebljen kad bi ovaj mali spis upao u ruke koje plemenite duše, koja je rođena od Boga i od Marije, a ne od krvi niti od volje muževlje (usp. Iv 1, 13) pa toj duši otkrio i nadahnuo po milosti Duha Svetoga, izvrsnost i cijenu prave i ozbiljne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, koju želim izložiti! Kad bih znao da bi moja grješna krv mogla poslužiti da prožme srca ove istine koje pišem na čast svoje drage Majke i vrhovne Gospodarice, kojoj sam najzadnji sin i rob, svojom bih se krvlju služio mjesto crnilom da napišem ova slova, u nadi da ću naći dobrih duša koje će vjernim vršenjem pobožnosti, što je naučavam, nadoknaditi mojoj dragoj Majci i Gospodarici gubitke koje sam joj ja nanio svojom nezahvalnošću i nevjernošću.

6. Proročko predviđanje o sudbini ovog spisa

113. Osjećam više nego ikada prije nešto što me hrabri da vjerujem i da se nadam svemu što sam duboko utisnuo u srce i što već toliko godina molim u Boga, naime: da će Presveta Djevica prije ili kasnije imati više nego ikada sinova, sluga i ljubeznih sužnjeva, i da će tim sredstvom Isus, moj dragi Gospodar, zavladati u srcima kao nikada do sada.

114. Vidim unaprijed puno razjarenih zvijeri gdje bijesno nasrću da svojim đavolskim zubima rastrgaju ovaj mali spis i onoga kojim se Duh Sveti poslužio da ga napiše, ili da taj spis barem obavije tamom i šutnjom jednog kovčega, da ne bi bio objelodanjen. Ta će zvjerad, dapače, napadati i progoniti sve one koji ga budu čitali i provodili u djelo. Ali ništa zato! Toliko bolje! Ovaj pogled ulijeva mi srčanost i nadu u sretan uspjeh, a taj je: nadolazak velike čete hrabrih i vjernih Isusovih i Marijinih vojnika, obojega spola, koji će udariti na svijet, na đavla i na

pokvarenu narav u pogibeljna vremena koja se približavaju više nego ikada. *Tko čita, neka razumije! Tko može shvatiti, neka shvati* (Mt 24, 15; 19, 12).

4. P o g l a v l j e

POGLAVITE VJEŽBE PRAVE POBOŽNOSTI PREMA MARIJI

1. Opće vježbe pobožnosti prema Mariji

115. Ima više unutarnjih vježbi prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici. Evo ukratko glavnih:

- a) štovati je kao dostojnu Majku Božju štovanjem hiperdulije, to jest cijeniti je i štovati više nego sve druge svece, budući da je Presveta Djevica remek-djelo milosti i prva za Isusom, pravim Bogom i pravim čovjekom;
- b) razmišljati njezine kreposti, njezine povlastice i djela;
- c) promatrati njezine veličine;
- d) iskazivati joj djela ljubavi, hvale i zahvale;
- e) srdačno je zazivati;
- f) prikazivati joj se i s njom se sjedinjavati;
- g) obavljati svoja djela s nakanom da joj ugodimo;
- h) h) počinjati, prosljeđivati i dovršavati sva svoja djela po njoj, u njoj, s njom i za nju, da ih tako obavljamo po Isusu, u Isusu, s Isusom i za Isusa, koji je naš konačni cilj. Ovu ćemo zadnju vježbu pobliže protumačiti.

116. Prava pobožnost prema Presvetoj Djevici ima također više izvanjskih vježbi, od kojih su glavne:

- a) upisati se i unići u njezine bratovštine i kongregacije;
- b) unići u redovničke ustanove kojima je svrha Marijino štovanje;
- c) širiti njezinu slavu;
- d) dijeliti na njezinu čast milostinju, postiti postove i obavljati duhovna i tjelesna mrtvljenja;
- e) nositi njezine znakove, kao sv. ružarij ili krunicu, škapular ili lančić;
- f) moliti pomno, pobožno i čedno ili sveti ružarij, koji se sastoji od petnaest desetica zdravomarija, na čast petnaest glavnih Isusovih otajstava, ili krunicu od pet desetica, to jest treći dio ružarija, ili na čast pet radosnih otajstava, koja su: Navještenje, Pohodjenje, Isusovo rođenje, Marijino očišćenje i Nalazak Isusa u hramu; ili na čast pet žalosnih otajstava, koja su: Isusova smrtna borba u Getsemanskom vrtu, Bičevanje, Krunjenje trnjem, Put na Kalvariju s križem na leđima i Razapinjanje; ili na čast pet slavnih otajstava, koja su: Isusovo uskrsnuće, Uzašašće, Silazak Duha Svetoga ili Pedesetnica, Uznesenje Marije Djevice na nebo dušom i tijelom te njezino Krunjenje od triju osoba – Presvetoga Trojstva. Može se moliti i krunica od šest ili sedam desetica, na čast godina koje je, kako se drži, Marija proživjela ovdje na zemlji; ili mala krunica Presvete Djevice, koja se sastoji od tri *Očenaša* i dvanaest *Zdravomarija*, na čast njezine krune od dvanaest zvijezda ili povlastica; ili Gospin časoslov, tako općenito primljen i moljen u Crkvi; ili mali Gospin psaltir, koji je sastavio sv. Bonaventura na njezinu čast, a koji nas napunja slatkim i pobožnim osjećajima da je nemoguće moliti ga, a ne ganuti se; ili 14 *Očenaša* i *Zdravomarija* na čast 14 Gospinih

radosti; ili koje druge molitve, himne i crkvene pjesme, kao *Zdravo Kraljice, Slavna Majko Spasitelja, Rajska kruno, rajska slavo* ili *Kraljice neba, raduj se*, prema različitosti godišnjih doba; ili *Zdravo, Zvijezdo mora, O slavna Gospodo*, itd. Ili *Veliča* ili druge pobožne molitve kojih su knjige pune;

- g) pjevati na njezinu čast duhovne pjesme i promicati to pjevanje;
- h) određeni broj puta pokleknuti na njezinu čast ili joj se pokloniti, govoreći, na primjer, svako jutro 60 ili 100 puta: *Zdravo Marijo, Djevice vjerna*, da po njezinu zagovoru ostanemo vjerni onoga dana Božjim nadahnućima; i uvečer: *Zdravo Marijo, Majko milosrđa*, da od Boga preko nje dobijemo oprostjenje grijeha koje smo počinili onoga dana;
- i) brinuti se za njezine bratovštine, kititi njezine oltare, kruniti i resiti njezine slike;
- j) nositi njezine slike u ophodima i promicati to nošenje, a i na sebi nositi jednu kao jako oružje protiv opakoga duha;
- k) dati naslikati njezine slike ili urezati njezino ime, pa ih stavljati u crkve ili u kuće, ili na vrata i na ulaze gradova, crkvi i kuća;
- l) posvetiti se njoj posebnim i svečanim načinom.

117. Postoje i druge pobožne vježbe prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici, koje je Duh Sveti nadahnuo pobožnim dušama, a koje nam uvelike pomažu posvetiti se. Obilno se mogu naći u knjizi *Raj otvoren Svetoljubi*, koju je napisao časní otac Paul Barry, isusovac. Tu je on sakupio velik broj pobožnosti, što su ih sveci obavljali na čast Presvete Djevice, koje divno pomažu dušama posvetiti se, samo ako ih obavljaju kako treba. A treba ih obavljati: a) s dobrom i pravom nakanom ugoditi samo Bogu, sjediniti se s Isusom kao svojim konačnim ciljem i koristiti bližnjemu; b) pomno, bez hotimičnih rastresenosti; c) pobožno, bez žurbe i nemara; d) čedno i u ozbiljnom i uzornom stavu.

2. Savršena vježba pobožnosti prema Mariji i rast u njoj do svetosti

118. Nakon svega toga ipak svečano izjavljujem: neka sam pročitao skoro sve knjige³⁶ koje raspravljaju o pobožnosti prema Presvetoj Djevici, i neka sam razgovarao s najsvetijim i najmudrijim osobama ovih zadnjih vremena, uza sve to nisam mogao upoznati ni naučiti pobožnu vježbu prema Majci Božjoj, sličnu ovoj o kojoj ću govoriti, a koja bi od duše zahtijevala više žrtava za Boga, koja bi je više ispraznila od same sebe i od njezina sebeljublja, koja bi je vjernije sačuvala u milosti i milost u njoj, koja bi je savršenije i lakše sjedinila s Isusom³⁷ i koja bi, napokon, bila slavnija za Boga, posvetnija za dušu i korisnija bližnjemu.

119. Budući da je bit ove pobožnosti izgrađivati unutarnjost, ne će je svatko jednako razumjeti. Neki će se zaustaviti na njezinoj vanjštini i ne će ići dalje – tih će biti najveći broj. Neki će, i to malo njih, unići u njezinu unutarnjost, ali će se popeti samo na prvu njezinu stepenicu. A tko će se popeti na drugu stepenicu? Tko će doprijeti do treće? Napokon, tko će na toj trećoj stepenici stajati stalno? Samo onaj komu Duh Isusov otkrije tu tajnu. Na tu će visinu sam Duh Sveti voditi dušu jako vjernu, da napreduje od kreposti do kreposti, od milosti do milosti, od svjetla do svjetla, da jednom dospije do svoga preobraženja u Isusu i do punine njegove dobi na zemlji i do njegove slave na nebu.

SAVRŠENA POSVETA ISUSU KRISTU

1. Poglavlje

BITNI SADRŽAJ POSVETE

120. Sva naša savršenost sastoji se u ovome: upriličiti se Isusu Kristu, s njim se sjediniti i njemu se posvetiti. Zato je, bez sumnje, najsavršenija od svih pobožnosti ona koja nas najsavršenije upriličuje Isusu, s njim nas sjedinjuje i njemu posvećuje. A pošto je Marija od svih stvorova najviše upriličena Isusu, dosljednost i pobožnost prema blaženoj Djevici, svetoj Majci našega Gospodina, više od ijedne druge pobožnosti posvećuje i upriličuje dušu Isusu, pa što je neka duša više posvećena Mariji, to će biti više posvećena i Isusu Kristu. Eto, zato savršeno posvećenje Isusu, nije ništa drugo nego savršeno i potpuno posvećenje sama sebe Presvetoj Djevici, a baš tu pobožnost ja naučavam. Drugim riječima, ta je posveta savršena obnova zavjeta i obećanja učinjenih na krštenju.

1. Savršena i potpuna posveta samoga sebe Presvetoj Djevici

121. Ova, dakle, pobožnost se sastoji u tome da se potpuno predamo Presvetoj Djevici, da tako budemo po njoj potpuno Isusovi. Imamo njoj pokloniti: svoje tijelo sa svim njegovim osjetilima i udovima; svoju dušu sa svim njezinim moćima; sva izvanjska dobra, tzv. dobra sreće, sadašnja i buduća; svoja unutarnja i duhovna dobra, a to su naše zasluge, kreposti i naša dobra djela, prošla, sadašnja i buduća. Jednom riječju, sve što imamo u redu naravi i u redu milosti, i što bismo mogli ubuduće imati u redu naravi, milosti i slave. I to bez ikakva ograničenja, ne izuzevši ni jednog novčića, ni dlake, ni najmanjega dobra djela, i to za svu vječnost. Zapravo, ne smijemo tražiti nikakve druge nagrade za taj naš dar i službu, niti joj se nadati, do jedine časti što pripadamo Isusu po Mariji i u Mariji, sve kad ova ljubezna Gospodarica ne bi bila, kao što jest vazda, najvelikodušnija i najzahvalnija od svih stvorova.

122. Ovdje treba napomenuti da u dobrim djelima koja činimo, imamao dvije stvari: naknada i zasluga, to jest naknadna ili isprosna vrijednost i zaslužna vrijednost. Naknadna ili isprosna vrijednost nekog dobrog djela jest sami dobri čin, ukoliko njime zadovoljavamo kazni za grijeh ili postizemo koju novu milost. A zaslužna vrijednost ili zasluga jest dobri čin, ukoliko zaslužuje milost i vječnu slavu. Mi, eto, ovom posvetom poklanjamo Presvetoj Djevici svu naknadnu ili isprosnu i zaslužnu vrijednost svojih dobrih djela. Drugim riječima, dajemo joj naknade i zasluge svih svojih dobrih djela. Dajemo joj svoje zasluge, svoje milosti i svoje kreposti, ne da ih podijeli drugima (jer su naše zasluge, milosti i kreposti, pravo govoreći, neotuđive. Jedini je Isus Krist, postavši našom jamčevinom kod Oca, mogao nama podijeliti svoje zasluge), nego da nam ih ona sačuva, umnoži i uljepša, kako ćemo to poslije rastumačiti. No svoje joj naknade dajemo da ih udijeli kome joj je drago i na veću slavu Božju.

123. Iz toga slijedi: 1. Ovom pobožnošću dajemo Isusu na najsavršeniji način, naime, preko Marijinih ruku, sve što mu možemo dati, i to mnogo više nego po drugim pobožnostima, u kojima mu dajemo ili dio svoga vremena, ili dio svojih dobrih djela, ili dio svojih naknada i mrtvljenja. Ovom smo pak pobožnošću dali i posvetili sve, pa i samo pravo da raspoložemo svojim nutarnjim dobrima i naknadama što ih od dana do dana zadobivamo dobrim djelima. Takvo što ne čini se ni u jednom od redova. Redovnici daju Bogu dobra sreće, zavjetom siromaštva; tjelesna dobra, zavjetom čistoće; svoju volju, zavjetom posluha, a katkada i

tjelesnu slobodu, zavjetom klauzure. Ali ne daju Bogu slobodu ili svoje naravno pravo raspolaganja vrijednošću svojih dobrih djela, niti se lišavaju, ukoliko je to moguće, onoga što kršćanin ima najskuplje i najdragocjenije, to jest vlastitih zasluga i vlastitih naknada.

124. 2. Osoba koja se je tako dragovoljno posvetila i žrtvovala Isusu po Mariji, ne može više raspolagati vrijednošću nijednoga svoga dobrog djela. Sve što dobro trpi, misli, govori i čini, pripada Mariji, da time raspolaže po volji svoga Sina i na njegovu veću slavu. Naravno da ta ovisnost ništa ne smeta staleškim obvezama, koje netko ima sada ili će ih imati ubuduće: na primjer, obvezama nekog svećenika koji, po službi ili inače, mora namijeniti za određenu osobu naknadnu ili isprosnu vrijednost svete Mise; jer svoj dar Mariji prikazujemo samo prema Božjim odredbama i prema svojim staleškim dužnostima.

125. Posvećujući se Presvetoj Djevici mi se, ujedno, posvećujemo i Isusu Kristu: Presvetoj Djevici kao savršenom sredstvu koje je Isus odabrao da se sjedini s nama i nas sjedini sa sobom; a našem Gospodinu kao svome konačnom cilju, kojemu dugujemo sve što jesmo, jer je on naš Otkupitelj i naš Bog.

2. Savršena obnova krsnih zavjeta

126. I već sam rekao da ovu pobožnost možemo dobro nazvati savršenom obnovom krsnih zavjeta ili obećanja. Zbilja je svaki kršćanin prije krštenja bio sužanj Sotone, kojemu je pripadao, ali se na svome krštenju, na svoja usta ili preko kuma ili kume, svečano odrekao Sotone, njegovih raskošja i njegovih djela te je uzeo Isusa za svoga Gospodara i vrhovnog Gospodina, da bude ovisan o njemu kao sužanj ljubavi. A upravo to činimo u ovoj našoj pobožnosti: odričemo se đavla, svijeta, grijeha i samih sebe, kako je to izrečeno u obrascu posvete, i potpuno se predajemo preko Marijinih ruku. Dapače, činimo i nešto više, jer na krštenju govorimo redovito na tuđa usta, naime, kuma i kume, i dajemo se Isusu samo preko skrbnika; dok se u ovoj pobožnosti dajemo sami po sebi, od svoje volje i s potpunim razumijevanjem onoga što radimo. Na svetom krštenju ne darivamo se Isusu preko Marijinih ruku, bar ne izričito, niti mu dajemo vrijednost svojih dobrih djela. Stoga, iza krštenja ostajemo potpuno slobodni namijeniti tu vrijednost kome hoćemo ili je zadržati za se. U ovoj se pobožnosti, naprotiv, izričito dajemo Isusu preko Marijinih ruku te mu posvećujemo vrijednost svih djela.

127. Ljudi se zavjetuju na svetom krštenju – veli sv. Toma – da se odriču đavla i njegovog raskošja. Taj je zavjet najviši i najneophodniji, o kome kaže sv. Augustin: »Krštenje je naš najveći zavjet, kojim se zavjetujemo da ćemo ostati u Kristu.«³⁸ I to isto tvrde crkveni pravnici: »Poglavit je zavjet onaj koji zavjetujemo na krštenju.«³⁹ Međutim, tko vrši taj veliki zavjet? Tko vjerno drži obećanja svetoga krštenja? Ne iznevjeruju li se gotovo svi kršćani obećanju što su ga zadali Isusu na svome krštenju? A odakle može doći ovaj opći nered, ako ne odatle što živimo smetnuvši s pameti obećanja i obveze svetoga krštenja i što gotovo nitko ne potvrđuje sam po sebi savezni ugovor koji smo nekoć sklopili s Bogom preko kuma ili kume?

128. Da je to živa istina, izjavio je sabor u Sensu, što ga je sazvao Ljudevit Pobožni kako bi uklonio velike neredne koji su se bili pojavili među kršćanima. Taj je sabor zaključio da je glavni uzrok tolike pokvarenosti u životu, dolazio odatle što su ljudi živjeli zaboravivši ili ne poznavajući obveze svetoga krštenja te je smatrao najzgodnijim sredstvom, kojim bi se moglo suzbiti tako veliko zlo: navoditi kršćane na obnovu krsnih zavjeta i obećanja.

129. Katekizam tridentinskog sabora, vjerni tumač toga svetoga Sabora, potiče župnike neka čine isto i neka privikavaju svoje vjernike da se spominju i da vjeruju da su o Isusu ovisni i posvećeni mu kao sužnjevi svome Otkupitelju i Gospodaru. Evo što kaže Katekizam: »Župnik neka pouči vjernike da je sasvim pravedno da se vječno predamo i posvetimo svome Otkupitelju i Gospodaru ne drukčije nego kao robovi.«⁴⁰

130. Ako nam, dakle, kažu Sabori, Oci i samo iskustvo, da je najbolje sredstvo, kojim će se neredi popraviti kod kršćana, prizivati im u pamet krsne obveze i navoditi ih na obnovu zavjeta učinjenih na krštenju. Nije li onda razložno da to bez oklijevanja uradimo na savršen način u ovoj pobožnosti i posveti našem Gospodinu preko njegove svete Majke? Naglašavam – na savršen način – jer da se posvetimo Isusu, služimo se najsavršenijim sredstvom, a to je Presveta Djevica.

3. Odgovor na neke prigovore

131. Ne može se prigovoriti da je ova pobožnost nova ili bez važnosti. Nije nova, jer Sabori, sveti Oci, mnogi pisci, stari i novi, govore o ovoj posveti našem Gospodinu ili o obnovi zavjeta svetoga krštenja kao o nečemu što se davno vršilo te tu posvetu savjetuju svim kršćanima. Nije ova pobožnost bez važnosti, jer najglavniji izvor svih nereda, a po tome i vječnoga osuđenja kršćana je zaboravljanje ove svete vježbe i nehaj prema njoj.

132. Tkogod bi mogao reći da nam ova pobožnost veže ruke, pa ne možemo pomoći dušama svojih roditelja, prijatelja i dobročinitelja, budući da smo se njome darovali Gospodinu, preko ruku Presvete Djevice, vrijednost svih svojih dobrih djela, molitava, mrtvljenja i milostinja. Na to odgovaram:

Prvo. Nevjerojatno je da će naši prijatelji, roditelji ili dobročinitelji, trpjeti štetu stoga što smo se mi neograničeno predali i posvetili službi svoga Gospodina i njegove svete Majke. Takvo što pretpostaviti, značilo bi vrijeđati dobrotu Isusa i Marije, koji će lijepo znati pomoći našim roditeljima, prijateljima i dobročiniteljima od našega maloga dohotka ili drugim putovima.

Drugo. Ova nam vježba ne smeta moliti se za druge, bilo za pokojne, bilo za žive, iako namjena naših dobrih djela zavisi o volji Presvete Djevice. Naprotiv, to će nam biti poticaj da molimo s većim pouzdanjem, kao što bi bogata osoba, koja bi darovala svoja dobra mogućem vladaru da ga bolje počasti, molila zatim toga vladara s većim pouzdanjem da udijeli milost prijatelju koji bi joj se preporučio za to. Dapače, tom bi vladaru moralo biti drago što mu se pruža prilika da može iskazati svoje priznanje onoj osobi koja se ogolila da njega obuče, i koja se osiromašila da njega počasti. To isto treba reći o našem Gospodinu i Presvetoj Djevici: oni ne će pustiti da ih itko ikada pobijedi u velikodušju.

133. Tkogod će možda reći: ako dadem Presvetoj Djevici svu vrijednost svojih dobrih djela, da ih namjenjuje kome hoće, onda ću ja morati možda dugo trpjeti u čistilištu. Ovaj prigovor, koji dolazi iz sebeljublja i nepoznavanja velikodušnosti Boga i njegove Presvete Majke, pada sam od sebe. Gorljiva i plemenita duša, koja se zauzima za Božje interese više nego za svoje, koja daje Bogu sve što ima, bez ikakve iznimke, tako da ne može više, *non plus ultra*, koja gori od želje za slavom i kraljevstvom Isusa Krista preko njegove Presvete Majke, i koja se sva žrtvuje da to postigne; zar će, velim, ta plemenita i velikodušna duša biti na drugome svijetu više kažnjena zato što je bila velikodušnija i nesebičnija od drugih? Baš naprotiv! Naš

će se Gospodin i njegova Presveta Majka pokazati prema toj duši najvelikodušniji i na ovome i na onome svijetu, u redu naravi, milosti i slave, kako ćemo to vidjeti poslije.

2. P o g l a v l j e

POTICAJI NA OVU POBOŽNOST

134. Sada ćemo vidjeti, što u kraće možemo, poticaje koji nam preporučuju ovu pobožnost, divne učinke koje proizvodi u vjernim dušama, te njezine vježbe.

1. Ova nas pobožnost sasvim posvećuje Božjoj službi

135. *Prvi je poticaj* na nju: izvrsnost ove naše posvete Isustu Kristu preko Marijinih ruku. Ako ne postoji uzvišenija služba na zemlji od službe Bogu; ako je najmanji Božji sluga bogatiji, moćniji i plemenitiji od svih zemaljskih kraljeva i careva koji ne služe Bogu; koliko li je onda bogatstvo, moć i dostojanstvo vjernoga i savršenoga Božjega sluga, koji se posveti njegovoj službi potpuno, bez ograničenja, što može bolje! Eto, takav je vjerni i ljubazni Isusov sužanj u Mariji, koji se je sav predao službi ovoga Kralja kraljeva preko ruku njegove svete Majke, i koji nije ništa pridržao za se: sve zemaljsko zlato ni sve nebeske ljepote ne mogu ga platiti.

136. Druge kongregacije, udruge, bratovštine, ustanovljene na čast našega Gospodina i njegove svete Majke, koje čine velikoga dobra u kršćanstvu, ne nalažu pokloniti sve neograničeno. One propisuju svojim članovima samo neke vježbe i čine da udovolje preuzetim obavezama, a izvan toga ostavljaju im slobodna sva ostala djela i sve ostalo vrijeme njihova života. A ovom pobožnošću mi dajemo Isusu i Mariji sve svoje misli, riječi, djela i patnje i sve vrijeme svoga života bez ikakve iznimke. Zato, bilo da bdijemo ili spavamo, bilo da pijemo ili jedemo, bilo da činimo djela najvažnija ili najneznatnija, uvijek možemo po istini reći da je sve što radimo Isusovo i Marijino – makar mi i ne mislili na to – zbog našega poklona samih sebe Isusu i Mariji, ukoliko ga nismo izriekom opozvali. Koje li utjehe!

137. Osim toga, kako sam već spomenuo, nema zgodnije vježbe od ove da se lakše oslobodimo od onog nekog duha sebičublja koji se neopazice uvlači u naša najbolja djela. I naš dobri Isus daje nam tu veliku milost duhovnog siromaštva kao nagradu za naše junačko i nesebično djelo, kojim smo mu ustupili svu vrijednost svojih dobrih djela preko ruku njegove svete Majke. Ako on daje stotruko, pače i na ovome svijetu, onima koji iz ljubavi prema njemu ostave izvanjska, vremenska i propadljiva dobra, koliku li će stotrukost dati onomu koji mu žrtvuje i sama svoja unutarnja i duhovna dobra!

138. Naš veliki prijatelj – Isus – dao se je nama neograničeno, tijelom i dušom, s krepostima, milostima i zaslugama. »Svega me je zadobio, dajući se sav za me!«⁴¹ – kaže sv. Bernard. Ne veže li nas onda dužnost pravde i zahvalnosti da i mi damo njemu sve što mu možemo dati? On je prvi bio velikodušan prema nama. Budimo i mi prema njemu, i vidjet ćemo da će on biti s nama još velikodušniji za života, na našoj smrti i preko sve vječnosti. »S velikodušnim bit će velikodušan.«

2. U ovoj pobožnosti nasljeđujemo primjer Isusa i vježbamo se u poniznosti

139. *Drugi poticaj* nam pokazuje da je pravedno u sebi i korisno kršćaninu, da se ovom vježbom sav posveti Presvetoj Djevici, da tako bude savršenije posvećen Isusu Kristu. Ovom dobrom Učitelju nije bilo zazorno zatvoriti se u krilo Presvete Djevice kao kakav utamničnik i sužanj ljubavi te joj biti pokoran i podlozan kroz trideset godina. Ovdje čovjeku, opet kažem, zastaje pamet kad se ozbiljno zamisli u to ponašanje utjelovljene Mudrosti, koja se je mogla izravno dati ljudima, ali nije htjela nego preko Presvete Djevice; koja nije htjela doći na svijet u dobi gotova čovjeka, neovisna o drugome, nego kao siromašno i malo djetesce, zavisno o brizi i njezi svoje Presvete Majke. Ova beskrajna Mudrost, goreći od neizmjerne želje za slavom Boga, svoga Oca, i za spasom ljudi, nije našla zato savršenijega i zgodnijega sredstva negoli se u svemu podložiti Presvetoj Djevici, i to ne samo prvih osam, deset ili petnaest godina svoga života, kao ostala djeca, već za trideset godina; i dala je veću slavu Bogu, svome Ocu, za sve to vrijeme svoje podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, negoli bi je bila dala da je tih trideset godina provela tvoreći čudesa, propovijedajući po svoj zemlji, obraćajući sve ljude; inače bi ona to bila učinila. Oh! Oh! Lijepo li slavimo Boga, kad se po Isusovu primjeru podlažemo Mariji! Kad imamo pred očima tako jasan i svakome poznat primjer, zar ćemo biti tako ludi pa vjerovati da se može naći savršenije i zgodnije sredstvo slave Božje nego je podlagati se Mariji nasljeđujući u tome njezina Sina?

140. Kao dokaz naše ovisnosti o Presvetoj Djevici, već sam prije iznio primjere što nam ih u tom pogledu daju Otac, Sin i Duh Sveti. Prizovimo u pamet što sam tada rekao. Otac nije dao, niti daje svoga Sina drukčije nego po Mariji, niti dobiva djece nego po njoj, niti podjeljuje svojih milosti nego preko nje. Bog Sin nije oblikovan za sve ljude uopće nego preko nje, niti se oblikuje niti se rađa u srcima vjernika nego preko nje u zajedništvu s Duhom Svetim, niti nam dijeli svojih milosti i kreposti nego po njoj. Duh Sveti nije oblikovao Isusa Krista nego po njoj, niti oblikuje udove svoga otajstvenoga tijela nego po njoj, i ne daje svojih darova ni svojih milosti nego preko nje. Poslije tolikih i tako velikih primjera samoga Presvetoga Trojstva zar ćemo moći, bez skrajnje zaslijepljenosti, biti bez Marije i ne posvetiti se njoj i ne ovisiti o njoj idući k Bogu i žrtvujući se njemu?

141. Evo nekoliko izreka svetih Otaca, koje ovdje donosim za potvrdu svojih riječi: »Marija ima dva sina, Bogočovjeka i običnog čovjeka. Prvome je Marija tjelesna majka, a drugome duhovna« (sv. Bonaventura i Origen). »Bog je htio da sve imamo po Mariji. Ako, dakle, imamo koju nadu, koju milost, koji spasonosan dar, znajmo da nam to dolazi iz njezinih ruku« (sv. Bernard). »Sve darove, kreposti i milosti samog Duha Svetoga, dijeli Marija svojim rukama komu hoće, kada hoće, kako hoće i koliko hoće« (sv. Bernardin). »Jer si bio nedostojan da se tebi dade, dano je Mariji, da po njoj primiš što god imaš (sv. Bernard).⁴²

142. Vidjevši Bog – kako veli sv. Bernard – da smo nedostojni primiti njegove milosti neposredno iz njegove ruke, on ih daje Mariji da po njoj imamo sve što nam on hoće dati. Osim toga, on smatra svojom slavom primiti preko Marijinih ruku zahvalnost, čast i ljubav što mu dugujemo zbog njegovih dobročinstava. Zato je sasvim pravedno da nasljeđujemo to Božje ponašanje, da bi se milost povratila – kako veli isti sv. Bernard – svomu tvorcu, istim vodovodom kojim je i došla. A upravo to mi i radimo našom pobožnošću: mi darivamo i posvećujemo Presvetoj Djevici cijelo svoje biće i sve što imamo, da preko nje naš Gospodin primi slavu i zahvalnost koju mu dugujemo. Priznajemo se nedostojni i nesposobni približiti se po sebi njegovom neizmjernom Veličanstvu: stoga se služimo zagovorom Presvete Djevice.

143. K tome, ova nas pobožnost vježba u velikoj poniznosti, koju Bog ljubi više od ostalih kreposti. Duša koja se uzvisuje ponizuje Boga, a koja se ponizuje slavi Boga. Bog se protivi oholima, i daje milost poniznima. Ako se poniziš, smatrajući se nedostojnim stupiti preda nj i približiti se k njemu, on sam silazi i snizuje se da dođe k tebi, da se naslađuje u tebi i da te uzdigne, makar ti i ne tražio. Ali, nasuprot, ako se Bogu približuješ smiono, bez posrednika, Bog nije i ne možeš ga dostignuti. Oh, koliko on ljubi poniznost srca! A upravo nas na takvu poniznost obvezuje naša pobožna vježba, jer nas uči da se svom Gospodinu ne približujemo nikada sami po sebi, ma koliko on bio blag i milosrdan, nego da se vazda služimo zagovorom Presvete Djevice, bilo da hoćemo stupiti preda nj, ili s njim razgovarati, bilo da mu se približimo ili da mu što god prikažemo, da se s njim sjedinimo i da se njemu posvetimo.

3. U ovoj pobožnosti, Marija se dariva svome robu ljubavi te čisti, uljepšava i prikazuje naša djela svome Sinu

144. *Treći poticaj.* Presveta Djevica, ta slatka i milosrdna Majka, nikad ne dopušta da je nadvisimo u ljubavi i plemenitosti. Zato, kad vidi da joj se netko sasvim predaje, da je časti i služi joj lišavajući se svega najdražega da nju time počasti, tada se i ona njemu dariva potpuno i na neizreciv način. Ona ga uranja u bezdan svojih milosti, resi ga svojim zaslugama, drži ga svojom moći, rasvjetljuje ga svojim svjetlom, raspaljuje ga svojom ljubavlju, dariva mu svoje kreposti: svoju poniznost, svoju vjeru, svoju čistoću itd. te postaje njegovim jamstvom, njegovom nadopunom i svim njegovim miljem kod Isusa. Napokon, kao što je ta posvećena osoba potpuno Marijina, i Marija je sasvim njezina; tako da se može ponoviti, o tome Marijinom sužnju i djetetu, ono što je sveti Ivan Evanđelist rekao o sebi, naime, da je uzeo Presvetu Djevicu kao sve svoje bogatstvo: *Uze je učenik k sebi* (usp. Iv 19, 27)!

145. To Marijinu sužnju ljubavi proizvodi u duši, ako je vjeran, veliko nepouzdanje u se, prezir sebe i mržnju na se, a neizmjereno pouzdanje u Presvetu Djevicu, njegovu dobru gospodaricu, i savršenu predanost njoj. Tada se ne oslanja više kao prije na svoja raspoloženja, nakane, zasluge, kreposti i dobra djela. Budući da je to sve savršeno žrtvovao Isusu preko ove dobre Majke, on odsad ima samo jedno blago, a to blago u kojem su sva njegova dobra i koje ne drži više kod sebe, jest Marija. Tada se može približiti svome Gospodinu bez ikakva ropskoga straha i skrupula, i tada mu se moli veoma pouzdano. Tad ga obuzimaju osjećaji kakve je imao pobožni i učeni opat Rupert koji, smjerajući na Jakovljevu pobjedu nad anđelom (usp. Post 32, 24), upravlja Presvetoj Djevici ove lijepe riječi: »O Marijo, Kraljice moja i neokaljana Majko Bogočovjeka, Isusa Krista, želim se boriti s tim Čovjekom, to jest s božanskom Riječi, oboružan ne mojim nego tvojim zaslugama.« Oh, moćni li smo i jaki kod Isusa kad smo oborani zaslugama i zagovorom dostojne Majke Božje, koja je, kako kaže sveti Augustin,⁴³ ljubavlju pobijedila Svemogućega!

146. Budući da u ovoj pobožnoj vježbi darivamo svom Gospodinu preko ruku njegove Presvete Majke, sva svoja dobra djela, to ih ova dobra Gospodarica čisti, uljepšava i čini prijatnima svome Sinu. Ona čisti naša dobra djela od svake mrlje sebeljublja i svakoga nezamjetljivoga prijanjanja uza stvorove, koje se neosjetljivo uvlače i u najbolja djela. Čim ona dođu u njezine prečiste i plodne ruke, odmah te iste ruke, koje se nisu nikada okaljale i bile besposlene i koje čiste sve čega se dotaknu, odmah dignu s našega dara, koji joj donesemo, svaki kvar i nesavršenost.

147. Ona uljepšava naša dobra djela reseći ih svojim zaslugama i krepostima. To je kao kad bi koji seljak, htijući zadobiti kraljevo prijateljstvo i naklonost, pošao kraljici pa joj poklonio

jabuku, koja je sav njegov prihod, da je ona prikaže kralju. Kraljica bi tada, primivši siromašni seljakov dar, stavila tu jabuku na velik i lijep zlatan tanjur te bi je prikazala kralju u seljakovo ime. Na taj bi način jabuka, premda je u sebi nedostojna da se daruje kralju, ipak postala dar dostojan njegova Veličanstva s obzirom na zlatni tanjur na kojemu stoji i na osobu koja ju prikazuje.

148. Marija prikazuje naša dobra djela Isusu Kristu, budući da ništa ne zadržava za sebe od onoga što joj darujemo, jer sebe ne smatra vrhovnim ciljem dara, nego sve vjerno predaje Isusu. Stoga, ako što njoj darujemo, to nužno darujemo Isusu. Ako nju hvalimo i slavimo, ona odmah hvali i slavi Isusa. Još i sada kad je hvalimo i blagoslivljamo, odmah pjeva, kao i nekoć kad ju je blagoslovila Elizabeta: *Veliča duša moja Gospodina* (Lk 1, 46).

149. Marija čini prijatnima Isusu ova dobra djela, ne znam koliko bio malen i kukavan dar za Sveca nad svecima i Kralja nad kraljevima. Kad što prikazujemo Isusu, sami po sebi i oslonjeni na svoju sposobnost i pripravu, on pregleda dar i često ga vraća zbog sebeljubnih mrlja kojima je zamrljan, kao što je nekoć odbacio židovske žrtve, prepune njihove svojevolje (usp. Iz 1, 11-17; Mt 15, 8). No, kad mu se što prikazuje preko čistih i djevičanskih ruku njegove Miljenice, tada nalazimo njegovu slabu stranu, ako mi je dopušteno tako reći. Tada on ne promatra toliko dar koji mu prinosimo, koliko svoju dobru Majku koja ga prikazuje; niti toliko gleda odakle je dar, koliko na onu po kojoj dolazi. Tako, eto, Marija, koju njezin Sin nikada ne odbija nego je vazda lijepo prima, čini prijatnim njegovu Veličanstvu sve što mu ona prikazuje, bilo to maleno ili veliko. Dosta je da mu ga ona prinese i Isus ga, veli, prima rado. Zato je sv. Bernard dao veliki savjet svima koje je vodio putem savršenstva: »Kada misliš štogod prinijeti Bogu, nastoj to prikazati preko prečistih i predostojnih Marijinih ruku, ako ne želiš biti odbijen« (sv. Bernard, *Knjiga o Vodovodu*).⁴⁴

150. Ne navodi li malene i sama narav da traže posrednika kod velikih, kako smo već vidjeli? A zašto nas ne bi navodila milost da se isto tako vladamo prema Bogu, koji je neizmjereno veći od nas i pred kojim smo manji od atoma, kad, s druge strane, imamo odvjeticu tako moćnu da nigdje nije odbijena, tako domišljatu da pozna sve tajne kojima će zadobiti Srce Božje, tako dobru i ljubeznu da ne odbija nikoga, ne znam koliko on bio bijedan i zao. Jasnu sliku istine koju sam izrekao, iznijeti ću malo kasnije, u povijesti Jakova i Rebeke.

4. Ovom pobožnošću prinosimo Bogu najveću slavu

151. *Četvrti poticaj.* Ova je pobožnost, ako je vjerno vršimo, izvrsno sredstvo da vrijednost svojih djela uložimo na najveću slavu Božju. Skoro nitko ne radi s tom plemenitom nakanom, iako smo obvezani na to, ili jer ne znamo u čemu je ova najveća slava Božja, ili jer nam nije stalo do nje. Ali Presveta Djevica, kojoj ustupamo vrijednost i zasluge svojih dobrih djela, poznaje sasvim savršeno u čemu je najveća Božja slava, i radi sve s tom svrhom. Stoga savršeni sluga ove dobre Gospodarice, koji se njoj sav posvetio spomenutom posvetom, može slobodno reći da je vrijednost svih njegovih djela, misli i riječi uložena na najveću slavu Božju, osim ako je izričito opozvao svoj poklon. Može li se onda zamisliti veća utjeha od te za dušu koja ljubi Boga čistom i nesebičnom ljubavlju i koja cijeni Božju slavu i njegove interese više od svojih?

5. Ova nas pobožnost dovodi do sjedinjenja s našim Gospodinom

152. *Peti poticaj.* Ova je pobožnost lagan, kratak, savršen i siguran put da demo do sjedinjenja s našim Gospodinom, u čemu je bit kršćanske savršenosti.

5.1. Laki put

Ovo je lagan put; probio ga je Isus dolazeći k nama i na njemu nas nikakva zapreka ne priječi doći k njemu. Dakako, možemo i drugim putovima doći do božanskog sjedinjenja, ali to će biti s mnogo većim križevima i čudnim umiranjima i uz mnogo više teškoća, koje ćemo teže svladati. Morat ćemo proći kroz tamne noći, čudne borbe i smrtne muke. Morat ćemo ići kroz vrletna brda, preoštro trnje i strašne pustinje. A Marijinim putem, idemo ugodnije. Istina, i na tom se putu imamo upustiti u žestoke borbe i svladavati velike teškoće, ali ova dobra Majka i Gospodarica približuje se svojim vjernim štovateljima i uz njih stoji da ih rasvijetli u njihovim tminama, da im riješi njihove sumnje, da ih ohrabri u njihovom strahu, da ih podupre u njihovim borbama i poteškoćama, tako da ovaj djevičanski put, na kojemu nalazimo Isusa, prema svakom je drugom putu sav ružičast i meden. Bilo je nekoliko svetaca, samo u malom broju, kao sv. Efrem, sv. Ivan Damašćanski, sv. Bernard, sv. Bernardin, sv. Bonaventura, sv. Franjo Saleški itd., koji su ovim ugodnim putem došli k Isusu, jer im ga je Duh Sveti, vjerni Zaručnik Presvete Djevice, bio pokazao posebnom milošću. A ostali sveci, koji su mnogo brojniji, nisu išli ovim putem, ili su išli sasvim malo, premda su svi bili pobožni Presvetoj Djevici. Zato su prošli kroz žešće i pogibeljnije kušnje.

153. Zašto onda, reći će mi gdje koji vjerni sluga Marijin, zašto onda vjerni sluge ove dobre Majke imaju toliko prilika trpjeti, i to više nego oni koji joj nisu jednako pobožni? Ta svatko im se protivi, progone ih, kleveću, ne podnose ih; ili su sami u unutarnjim tminama i u pustinjama gdje ne pada ni najsitnija kaplja nebeske rose. Ako ova pobožnost Presvetoj Djevici olakšava put kojim ćemo naći Isusa, zašto su oni najviše prezreni?

154. Na to odgovaram: jest, sasvim je istinito da najvjernije sluge Presvete Djevice, jer su najveći njezini miljenici, dobivaju od nje najviše milosti i nebeske darove, a to su križevi. Ali tvrdim i to da upravo Marijine sluge nose te križeve s većom lakoćom, zaslugom i slavom. Što bi nekoga drugoga zaustavilo tisuću puta ili ga oborilo na zemlju, to njih ne zaustavlja niti jedanput, nego im pomaže ići naprijed. Jer ova dobra Majka, prepuna milosti i pomazanja Duha Svetoga, sama usiječe njihove križeve te ih oslađuje u šećeru svoje majčinske slasti i u pomazanju čiste ljubavi. Stoga oni te križeve gutaju veselo kao kakve oslađene orahe, ma ne znam koliko bili pregorki po sebi. Držim i ovo: koja osoba hoće biti pobožna i živjeti pobožno u Isusu Kristu, te dosljedno trpjeti progonstvo i nositi svoj križ svakoga dana, ona ne će nikada moći nositi velikih križeva, ili ih ne će moći nositi veselo i do konca, ako nije nježno pobožna Presvetoj Djevici, koja zaslađuje svaki križ; kao što nitko ne može jesti zelenih oraha nego na veliku silu, koja opet ne će dugo potrajati, ako se ti orasi ne zaslade.

5.2. Kratki put

155. Ova je pobožnost Presvetoj Djevici kratak put da nađemo Isusa, bilo stoga što na njemu ne možemo zalutati, bilo što njime, kako netom spomenuh, idemo s većim veseljem i lakoćom, pa dosljedno i s većom spremnošću. Više na njemu napredujemo kroz malo vremena naše podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, nego kroz godine i godine svoje volje i oslona na se. Jer čovjek poslušan i podložan božanskoj Mariji *slavit će sjajne pobjede* (Izr 21, 28) nad svim svojim neprijateljima. Ti će zbilja gledati da mu zapriječe put, ili da ga vrate natrag, ili da ga sruše. Ali s Marijinom potporom i pomoći i pod njezinim vodstvom, ne

samo da on ne će pasti, uzmaknuti, pa ni zaustavljati se, nego će divovskim koracima stupati naprijed k Isusu onim istim putem o kojemu je pisano da je Isus njime k nama došao divovskim koracima i u malo vremena (usp. Ps 19, 6).

156. Što misliš zbog kojeg je razloga Isus Krist tako malo živio na zemlji i zašto je gotovo sav svoj život proživio u podložnosti i pokornosti svojoj Majci? Ah! U malo vremena dugo je živio (usp. Mudr 4, 13), duže od Adama čiju je štetu došao popraviti, premda je Adam živio više od devet stotina godina. Isus je živio dugo jer je ovdje živio sasvim podložan svojoj Presvetoj Majci i bio s njom sasvim ujedinjen iz posluha svome nebeskome Ocu:

1. Jer tko časti svoju majku, sabire blago, kako kaže Duh Sveti (usp. Sir 3, 4), to jest: tko časti Mariju, svoju Majku toliko da joj je pokoran i podložan u svemu, brzo će se izvanredno obogatiti, jer tom svojom tajnom, kao nekom vrstom kamenom mudraca, svakoga dana gomila sebi više blaga;

2. jer prema duhovnom tumačenju ovih riječi Svetoga pisma: Moja je starost u milosrđu majčina krila, to jest u krilu Marijinu, koje je okružilo savršena Muža (usp. Jer 31, 22) i koje je obuhvatilo onoga koga čitav svemir ne može obuhvatiti – upravo u tom Marijinom krilu, rekoh, mladići postaju starci znanjem, svetošću, iskustvom i mudrošću, i tu se u malo godina dostiže puna dob Isusa Krista (usp. Ef 4, 13).

5.3. Savršen put

157. Ova vježba pobožnosti prema Presvetoj Djevici, savršen je put kojim dolazimo Isusu Kristu i s njime se sjedinjujemo, jer je božanska Marija najsavršenije i najsvetije od svih stvorenja. Pa i Isus koji je došao k nama na savršen način, nijednim drugim, nego tim je putem išao na svom velikom i divnom putovanju. Previsoki, Neobuhvatljivi, Nepristupačni, Onaj koji Jest, htio je doći k nama, sićušnim zemaljskim crvićima koji smo ništa. Kako se to dogodilo? Previsoki se spusti sve do nas savršeno i božanski preko ponizne Marije, a da nije ništa izgubio od svoga božanstva i svetosti; pa tako preko Marije treba da se i najneznatniji penju savršeno i na božanski način k Previsokom bez ikakva straha. Neobuhvatljivi je pustio da ga obuhvati i obujmi malena Marija, a da nije ništa izgubio od svoje neizmjernosti. Jednako i mi trebamo dopustiti da nas malena Marija obuhvati i vodi savršeno i neograničeno. Nepristupačni pristupi k našoj ljudskoj naravi preko Marije i s tom se naravi usko sjedini, na savršen način kao osoba, a da nije ništa izgubio od svoga božanskog Veličanstva. Tako isto i mi imamo pristupiti k Bogu preko Marije i savršeno se tijesno sjediniti s njegovim Veličanstvom, bez bojazni da će nas odbiti. Napokon je Onaj koji Jest htio doći k onome što nije i učiniti da ono što nije postane Bog ili Onaj koji Jest; i to je učinio predajući se na savršen način i podlažući se potpuno poniznoj Djevici Mariji, a da tim nije prestao biti u vremenu Onaj koji Jest od sve vječnosti. Na taj način i mi, koji smo puko ništavilo, možemo po Mariji postati slični Bogu, po milosti i slavi, bez straha od ikakve prijevare, samo joj se treba predati tako savršeno i potpuno da ne budemo ništa u sebi nego sve u njoj, bez bojazni da ćemo pogriješiti.

158. Sve da mi netko zacrta novi put kojim se može doći k Isusu, pa da je taj put popločan svim zaslugama blaženika, osvijetljen i uljepšan svim sjajem i ljepotom anđela, pa da se svi anđeli i sveci nađu na njemu da vode, brane i pomažu one koji budu htjeli stupati tim putem, zaista, otvoreno i po istini kažem da mi je od takva puta, ma koliko on bio savršen, draži neokaljani put Marijin: *Sterem sebi put besprijekoran* (usp. Ps 18, 33), stazu ili put bez ikakve

ljage i mrlje, bez istočnoga i osobnoga grijeha, bez tmina i sjena. Pa ako moj ljubezni Isus dođe u svojoj slavi drugi put na zemlju (kako i bude) da kraljuje na njoj, on na tom putovanju ne će izabrati druge staze nego božansku Mariju po kojoj je došao tako sigurno i savršeno prvi put. Razlika između prvoga i posljednjeg dolaska bit će u tome što je prvi put bio tajan i skriven, a drugi će put biti sjajan i slavan, ali će ipak oba biti savršena, jer će oba biti Marijina. Jao! Evo tajne koju ljudi ne razumiju! Neka ovdje zamukne svaki jezik.

5.4. Siguran put

159. Ova je pobožnost prema Presvetoj Djevici siguran put kojim dolazimo k Isusu i postizemo savršenost sjedinjujući se s njim: *Prvo* jer ova vježba, koju naučavam, nije nova. Ona je toliko stara da joj se ne može točno označiti početak, kako to tvrdi gosp. Boudon,⁴⁵ koji je nedavno umro na glasu svetosti, u knjizi što ju je napisao o ovoj pobožnosti. Ipak je stalno da joj se tragovi nalaze u Crkvi više od sedam stotina godina. Sveti Odilon, opet iz Cluny-a, koji je živio oko 1040. godine, bio je jedan od prvih koji su javno obavljali ovu pobožnost u Francuskoj, kako se spominje u njegovom životu. Kardinal Petar Damjani donosi da je godine 1076. njegov brat Marin postao robom Presvete Djevice u prisutnosti svoga upravitelja, na vrlo pobudan način: bio je stavio sebi oko vrata užu, izbičevao se i položio na oltar svotu novaca u znak svog potpunog predanja i posvete Presvetoj Djevici. To je i dalje radio, dokle god je živio, tako vjerno da je zaslužio da ga na času smrti pohodi i utješi njegova dobra Gospodarica i da mu ona sama na svoja usta obeća raj kao nagradu za njegovu službu. Cezarij Boland spominje nekoga slavnoga viteza, Vautira od Birbaka, prvoga rođaka louvainskih vojvoda, koji se je oko 1300. godine posvetio Presvetoj Djevici u svojstvu sužnja. Ovu je pobožnost posebno obavljalo više pojedinaca sve do 17. st., a tada je postala javnom.

160. Otac Šimun de Roias iz Reda Presvetog Trojstva ili Otkupa sužanja, propovijednik na dvoru Filipa III., raširio je ovu pobožnost po cijeloj Španjolskoj i Njemačkoj. On je postigao od Grgura XV., a na poticaj Filipa III., velike povlastice za one koji je obavljaju. Otac de Los Rios, reda sv. Augustina, promicao je riječju i perom ovu pobožnost po istim zemljama u zajednici s ocem de Roiasom, svojim prisnim prijateljem. Napisao je veliku knjigu pod naslovom: *Hierarchia Mariana*, u kojoj jednako pobožno i učeno raspravlja o starini, izvrsnosti i ozbiljnosti ove pobožnosti. Oci teatinci su je prošloga stoljeća uveli u Italiju, Siciliju i Savoju.

161. Otac Stanislav Phalacius, Družbe Isusove, divno je proširio ovu pobožnost po Poljskoj. Otac de Los Rios, u netom spomenutoj knjizi, donosi imena knezova i kneginja, vojvoda i kardinala raznih kraljevstava, koji su prigrlili ovu pobožnost. Ocu Korneliju a Lapide, koji je uživao velik ugled i zbog svoje pobožnosti i zbog dubokog znanja, bilo je povjerilo više biskupa i bogoslovaca da ispita ovu pobožnost, a on je poslije zreloga ispita obasu pohvalama dostojnim njegove bogoljubnosti. Poslije je to učinilo i više drugih slavnih osoba ugledajući se u nj. Oci isusovci, vazda revni u službi Presvete Djevice, prikazaše u ime kölnskih kongregacista, vojvodi Ferdinandu Bavarskom, koji je tada bio nadbiskup u Kölnu, kratku raspravu o svetom sužanjstvu, a on tu knjižicu odobri i dopusti njezino tiskanje, potičući sve župnike i redovnike svoje biskupije da promiču što više mogu ovu tako ozbiljnu pobožnost.

162. Kardinal de Bérulle, koji je u blagoj uspomeni po svoj Francuskoj, bio je ondje jedan od najrevnijih promicatelja ove pobožnosti, uza sve klevete i progonstva kritičara i slobodnjaka. Ti su ga optuživali da širi novost i praznovjerje, te napisao protiv njega i objelodaniše klevetni spis, i tisućama su mu spletački oni, ili radije đavao, ometali širenje ove pobožnosti

po Francuskoj. No ovaj veliki i sveti čovjek, strpljivo je prešao preko njihovih kleveta, a njihove prigovore što su ih donijeli u svojoj knjižici, uspješno je pobio u posebnom malom spisu, gdje im dokazuje da se ova pobožnost temelji na primjeru Isusa Krista, na našim obvezama prema njemu i na zavjetima koje smo učinili na svetom krštenju. Osobito ovim zadnjim dokazom, zatvorio je usta svojim protivnicima, pokazujući im da ova posveta Presvetoj Djevici i Isusu preko njezinih ruku, nije ništa drugo nego savršena obnova krsnih zavjeta i obećanja. Još je dosta toga lijepoga napisao o ovoj pobožnoj vježbi, kako se čita u njegovim djelima.

163. U Boudonovoj knjizi mogu se čitati imena raznih papa koji su odobrili ovu pobožnost. Tu se spominju teolozi koji su je ocijenili, progonstva koja je doživjela i pobijedila, i na tisuće osoba koje su je prigrlile. Nijedan je papa nije osudio. To se uostalom ne bi moglo ni učiniti, a da se ne uzdrmaju sami temelji kršćanstva. Nepobitno je, dakle, da ova pobožnost nije nova. A ako nije općenita, to je stoga što je jako uzvišena, pa je svatko ne zna cijiniti ni vršiti.

164. *Drugo*, ova pobožnost je sigurno sredstvo koje nas dovodi k Isusu, jer je svojstvo Presvete Djevice da nas stalno vodi k Isusu, kao što je Isusovo svojstvo da nas stalno vodi k Vječnome Ocu. Duhovne osobe ne smiju krivo misliti da bi im Marija mogla biti zapreka da dođu do sjedinjenja s Bogom. Zar bi bilo moguće da duši bude zaprekom da nađe veliku milost sjedinjenja s Bogom baš Marija, koja je našla milost pred Bogom za sav svijet uopće i za svakoga posebno? Može li se zamisliti da bi duši priječila savršeno sjedinjenje s Bogom ona koja je bila puna i prepuna milosti i tako s Bogom sjedinjena i u nj preobražena, da mu se je trebalo utjeloviti u njoj? Istina, pogled na druge stvorove, ma koliko bili sveti, mogao bi nam možda katkad i usporiti naše sjedinjenje s Bogom, ali Marija nikako, kao što sam već kazao i neumorno ću uvijek ponavljati. A ako tako malo duša doseže puninu dobi Isusove, tome je razlog što Mariju, koja je jednako i sada kao i uvijek Majka Božja i plodna Zaručnica Duha Svetoga, nismo dovoljno oblikovali u svome srcu. Tko želi imati plod potpuno zreo i potpuno gotov, treba imati i stablo koje nosi taj plod. Tako, tko želi imati plod života, Isusa Krista, treba imati i stablo života, Mariju. Tko želi imati u sebi djelovanje Duha Svetoga, treba imati njegovu vjernu i nerastavljivu Zaručnicu, božansku Mariju, koja ga čini plodnim i rodnim, kako sam spomenuo na drugom mjestu.

165. Zato, što budeš više gledao Mariju u svojim molitvama, promatranjima, djelima i patnjama, ako i ne pogledom jasnim i zornim, a ono barem pogledom općim i nevidljivim, to ćeš savršeniije, vjeruj mi, naći Isusa koji je uvijek s Marijom velik, silan, djelotvoran i neshvatljiv, i to više negoli je u samom nebu ili ikojemu drugom stvoru svemira. Zaista, božanska Marija, koja se sasvim izgubila u Bogu, nije ma ni najmanja zapreka savršenima da postignu sjedinjenje s Bogom. Naprotiv, niti je ikada bilo niti će biti kojeg stvora koji bi nam u tom velikom poslu pomagao uspješnije od nje, bilo što će nam u tu svrhu dati svoje milosti, te će nas jedino preko nje potpuno osvojiti misao na Boga, kako veli neki svetac: »Nitko se ne ispunja mišlju na Boga osim po tebi,«⁴⁶ bilo što će nas svojom brigom očuvati od obmana varke i opakog duha.

166. Gdje je Marija, tu nema opakog duha. Najočitiiji je znak da nas vodi dobri duh, ako smo jako pobožni Mariji, ako na nju često mislimo i često o ojoj govorimo. To je misao jednog sveca,⁴⁷ koji nadodaje da je često sjećanje i zazivanje Marije siguran znak da nam duša nije umrla po grijehu, kao što je disanje stalan znak da tijelo nije mrtvo.

167. Jedino je Marija satrla sva krivovjerja, kako veli Crkva i s njom Duh Sveti koji je vodi: »Sama si satrla sva krivovjerja na svemu svijetu.«⁴⁸ Stoga se nikada ne će dogoditi da vjerni Marijin štovatelj, upadne u herezu ili zabludu, bar ne očitu, ma koliko protiv toga mnijenja sumnjali kritičari. Da, moći će i on, iako teže nego drugi, pogriješiti nesvjesno, zamijeniti istinu s laži, uzeti opakoga duha za dobroga, ali će prije ili kasnije upoznati svoju pogrešku ili svoju nesvjesnu zabludu, pa kad je upozna, nipošto ne će više tvrdokorno ustrajati ni braniti ono što je prije nesvjesno držao istinitim.

168. Tko god, dakle, želi napredovati na putu savršenstva bez ikakva straha i varke, kojima su lako podložne osobe odane molitvi, i naći Isusa sigurno i savršeno, neka se prihvati dragovoljno, 'velikodušno i spremna duha', ove Marijine pobožnosti, koju možda do sada nije poznao, i neka udari ovim izvrsnim putem, koji je za nj nov, a što mu ga evo pokazujem kao još uzvišeniji put (usp. 1 Kor 12, 31). Taj je put označio Isus Krist, utjelovljena Mudrost, jedini naš Poglavica, pa mi, Kristovi udovi, idući njegovim stopama ne možemo zalutati. Taj je put lak, jer ga napunja punina milosti i pomazanja Duha Svetoga. Na njemu nema umora niti uzmicanja s njega. Taj je put kratak, koji nas učas dovodi k Isusu Kristu. Taj je put savršen: na njemu nema nimalo blata, nimalo prašine, ni najmanjeg kala grijeha. Napokon, taj je put siguran. On nas direktno i sigurno dovodi k Isusu i u život vječni, bez skretanja desno ili lijevo. Krenimo, dakle, tom stazom i idimo njome dan i noć, sve do punine dobi Isusa Krista.

6. Ova nam pobožnost daje veliku unutarnju slobodu

169. *Šesti poticaj.* Ova pobožnost daje osobama, koje je vjerno vrše, veliku unutarnju slobodu, slobodu Božjih sinova (usp. Rim 8, 21). Zbilja, pošto po ovoj pobožnosti postajemo Isusovi sužnji, posvema se njemu posvećujući u tome svojstvu, ovaj naš dobri Gospodar hoće nas nagraditi za ovo naše svojevoljno ljubazno sužanjstvo, pa nam najprije oduzmiče iz duše skrupule i ropski strah, što dušu mogu samo dovesti u tjeskobe, zaplesti i smesti; zatim nam širi srce svetim pouzdanjem u Boga, jer nam daje da u njemu gledamo Oca; i napokon nam užije u srcu nježnu i sinovsku ljubav.

170. Neću se zaustavljati da ovu istinu dokazujem razlozima. Ograničit ću se samo na to da iznesem jednu povijesnu crticu koju sam čitao u životu časne majke Janje od Isusa, redovnice dominikanke, koja je živjela u samostanu Langeac, u pokrajini Auvergne, i tu umrla na glasu svetosti godine 1634. Kad je ona jednom, još u sedmoj godini života, trpjela strašne duševne muke, čula je glas koji je rekao: »Ako se želiš osloboditi svih ovih muka i zaštititi protiv svih svojih neprijatelja, čim prije se učini ropkinjom Isusa i njegove Presvete Majke.« Netom se vrati kući, sasvim se u svojstvu ropkinje predala Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, premda nikad prije nije ni znala kakva je to pobožnost; i našavši gvozden lančić, opasa ga sebi oko bokova, te ga je nosila do smrti. Čim je to učinila, prestadoše joj sve muke i skrupule te osjeti velik mir i veselje u srcu. To ju je navelo da pouči u toj pobožnosti više drugih pobožnih osoba, koje su u njoj veoma napredovale. Među ostalim bio je i don Oliver, utemeljitelj Sjemeništa sv. Sulpicija, i više drugih svećenika i crkvenih ljudi istog Sjemeništa. Jednoga dana prikaže joj se Presveta Djevica i stavi joj oko vrata zlatan lanac, da joj pokaže svoju radost što je postala ropkinjom njezina Sina i njezinom. A sv. Cecilija, koja je pratila Presvetu Djevicu, nadoda ove riječi: »Blago vjernim sužnjima nebeske Kraljice, jer će uživati pravu slobodu. U tvom sužanjstvu živjeti, to je sloboda!«

7. Ova pobožnost donosi našem bližnjemu velike koristi

171. Sedmi poticaj. Još nas jedan poticaj sili da prigrlimo tu pobožnost. Taj je što ona donosi našem bližnjemu velika dobra. Zaista, ovom vježbom iskazujemo svome bližnjemu ljubav na uzvišen način: mi mu darujemo, preko Marijinih ruku, što god imamo najdražega, to jest naknadnu i isprosnu vrijednost svih svojih dobrih djela, ne izuzimajući ni najmanje dobre misli, ni najmanje patnje, te pristajemo da Presveta Djevica sve zadovoljštine, što smo ih stekli ili ćemo ih steći do smrti, upotrijebi po svojoj volji ili za obraćanje grješnika ili za oslobođenje duša iz čistilišta. Ne znači li to savršeno ljubiti bližnjega? Nije li to biti pravi Isusov učenik koji se poznaje po ljubavi (usp. Iv 13, 35)? Nije li to sredstvo kojim obraćamo grješnike, bez straha od ispraznosti, i kojim oslobađamo duše iz čistilišta, ne radeći skoro ništa preko onoga što smo dužni po svom staležu?

172. Da shvatimo uzvišenost ovoga poticaja, trebali bismo shvatiti koliko je dobro obratiti grješnika ili osloboditi dušu iz čistilišta: dobro je to neizmjereno, veće negoli stvoriti nebo i zemlju, jer na taj način dovodimo dušu u posjed Boga. Kada bismo ovom vježbom oslobodili kroza sav život i samo jednu dušu iz čistilišta ili obratili i samo jednoga grješnika, zar već i to ne bi bio dovoljan poticaj svakomu, koji iskreno ljubi bližnjega da je prigri? Ali treba još primijetiti da se svim našim dobrim djelima, kada prođu kroz Marijine ruke, povećava čistoća, a dosljedno i zasluga te naknadna i isprosna vrijednost; zato ona postaju mnogo uspješnija da pomognu dušama u čistilištu da obrate grješnike, negoli bi bila kad ne bi prošla preko djevičanskih i darežljivih Marijinih ruku. Ono malo što darujemo preko Presvete Djevice, bez vlastite volje i iz najnesebičnije ljubavi, to zaista ima silnu snagu da ublaži Božju srdžbu i postigne nam Božje milosrđe. I tko je bio revan u ovoj službi, možda će na smrti vidjeti da je tim sredstvom izbavio više duša iz čistilišta i obratio više grješnika, iako je vršio samo obične poslove svoga staleža. Kojeg li veselja za nj na sudu! Koje li slave u vječnosti!

8. Ova je pobožnost divno sredstvo ustrajnosti

173. Osmi poticaj. Napokon ima još jedan poticaj na ovu pobožnost prema Presvetoj Djevici: ona nam je divno sredstvo da ustrajemo u kreposti i ostanemo vjerni. Jer zbilja, zašto većinom grješnička obraćanja nisu trajna? Zašto se tako lako ponovno pada u grijeh? Zašto većina pravednika, mjesto da napreduju iz kreposti u krepost i stječu nove milosti, gube često i ono malo kreposti i milosti, što su ih imali? Kazao sam prije da je ta nesreća stoga što se čovjek, iako je tako pokvaren, tako slab i tako nepostojan, ipak uzda u sebe, oslanja se na svoje sile i smatra se kadrim sačuvati blago svojih milosti, svojih kreposti i zasluga. A u ovoj pobožnosti povjeravamo Presvetoj Djevici, Djevici vjernoj, sve što imamo i postavljamo je za opću blagajnicu svih naših dobara i naravnih i milosnih. Njezinoj se vjernosti povjeravamo, na njezinu se moć oslanjamo, na njezino se milosrđe i ljubav upiremo, da ona sačuva i poveća naše kreposti i zasluge, usprkos đavlu, svijetu i tijelu, koji se naprežu da nam ih odnesu. Kažimo joj kao dobro dijete svojoj majci i vjeran sluga svojoj Gospodarici: *Čuvaj povjereno blago* (1 Tim 6, 20). Moja dobra Majko i Gospodarice, priznajem da sam do sada primio tvojim zagovorom od Boga više milosti negoli sam ih zaslužio, i moje me kobno iskustvo uči da ja nosim to blago u posudi odveć krhkoj te da sam jako slab i jako bijedan, pa ga neću moći sačuvati u sebi, jer sam *nejak i prezren* (Ps 119, 141). Zato primi, molim, na pohranu sve što posjedujem, i sve mi to sačuvaj svojom vjernošću i svojom moću. Što ti čuvaš, ništa neću izgubiti. Ako me ti držiš, ne ću pasti. Ako me ti štitiš, bit ću zaklonjen od svojih neprijatelja.

174. Isto veli sv. Bernard izričitim izrazima, kad nam preporučuje ovu pobožnost: »Ako te ona drži, ne padaš; štiti li te, nemaš straha; vodi li te, ne osjećaš umora; je li ti naklona, sretno

stižeš k cilju.«⁴⁹ Sv. Bonaventura, čini se, kaže istu stvar, ali još izrazitije: »Presveta Djevica, kaže on, ne samo da se zadržava u punom zboru svetih, nego ona također uzdržava i čuva svete u njihovoj punini, da se ta punina ne umanjuje. Ona priječi da se njihove kreposti rasprše, da im zasluge ne propadnu, da im se milosti ne izgube: da im đavli ne naškode; napokon, ona zadržava našega Gospodina da ne kazni grješnike.«⁵⁰

175. Presveta Djevica je Djevica vjerna, koja svojom vjernošću Bogu, popravljajući štete što ih je prouzrokovala nevjerna Eva svojom nevjernošću. Ona postiže vjernost Bogu i ustrajnost u dobru svima koji se nje drže. Stoga neki svetac⁵¹ uspoređuje Gospu s jakim sidrom, koje njezine štovatelje drži i priječi im da ne bi doživjeli brodolom na uzburkanom moru ovoga svijeta, gdje toliko osoba propada upravo stoga što se nisu privezale uz ovo jako sidro: »Mi privezujemo – veli taj svetac – svoje duše uz nadu u te kao uz čvrsto sidro.« Svi sveci koji su se spasili, držali su se Marije što su mogli više, da uzmognu ustrajati u kreposti, a na to su poticali i druge. Blago, dakle, kršćanima, tisuću puta blago koji je se sada drže vjerno i potpuno kao jakoga sidra. Sav nered ovoga svijeta ne će ih potopiti niti im upropastiti njihovo nebesko blago. Blago svima koji uđu u tu pravu Noevu korablju! Ne će im naškoditi potopne vode grijeha, koje utapaju toliko svijeta, jer: *Tko sa mnom radi, taj ne griješi* (Sir 24, 22), veli Marija s Božanskom Mudrošću. Blago nevjernoj djeci nesretne Eve ako se drže Majke i Djevice vjerne, koja *ostaje vjerna, jer ne može sebe zaniijekati* (usp. 2 Tim 2, 13) i koja uvijek ljubi one koji nju ljube. Ljubi ih ne samo čuvstvenom nego i stvarnom i uspješnom ljubavlju te im velikim obiljem milosti priječi da bi nazadovali u kreposti ili pali na putu gubeći milost njezina Sina.

176. Ova dobra Majka prima uvijek, iz čiste ljubavi, sve što joj predajemo na pohranu. I kada što jednom primi kao blagajnica, ona je po pravdi dužna da nam to čuva prema ugovoru pohrane, sasvim onako kao kad bih ja nekomu povjerio na pohranu tisuću talira, taj bi bio dužan da mi ih čuva, pa ako bi se njegovim nemarom izgubilo mojih tisuću talira, on bi s potpunim pravom bio odgovoran za to. Ali ne, nikada vjerna Marija ne će pustiti da se njezinim nemarom izgubi što joj se povjeri. Nebo će i zemlja prije proći, nego će ona biti nemarna i nevjerna prema onima koji joj se povjere.

177. Bijedna djeco Marijina! Vaša je slaboća skrajna, vaša je nepostojanost velika, vaše je dno sasvim pokvareno. Treba priznati, i vi proizlazite iz iste pokvarene gomile Adamovih i Evinih sinova. Ali ne klonite zato duhom, nego se utješite i radujte se. Evo vas učim tajnu, tajnu koju ne poznaje skoro nijedan kršćanin, pa ni oni najpobožniji. Ne ostavljajte svoga zlata ni svoga srebra u svojim kovčezima, koje je opaki duh razvrgnuo te vas okrao, jer su odveć maleni i odveć stari, pa se ne bi moglo u njima sačuvati tako veliko i dragocjeno blago. Ne lijevajte čiste i bistre vode s izvora u svoje posude sasvim pokvarene i zaražene grijehom. Ako u njima i nema više grijeha, još je tu njegov zadah i voda će njime zaudarati. Ne točite svoga dobrog vina u svoje stare bačve, koje je napunjalo slabo vino, jer to bi vam ga pokvarilo, a lako da vam i isteče.

178. Premda ne razumijete, o predodređene duše, govorit ću još otvorenije. Nemojte zlato svoje ljubavi, srebro svoje čistoće, vodu nebeskih milosti, vino svojih zasluga i kreposti, povjeravati prošupljenoj vreći, starom i razlupanom kovčegu, oštećenoj i pokvarenoj posudi, kakvi i jeste. Inače će vas orobiti lupeži, to jest đavli koji traže i vrebaju dan i noć, zgodan čas da to učine. Inače ćete rđavim zadahom svoga sebeljublja, samodostatnosti i svoje volje pokvariti sve što vam Bog udijeli najčistijega. Stavite radije i sakrijte u Marijino krilo i Marijino srce sve svoje blago, sve svoje milosti i kreposti: ona je »posuda duhovna, posuda

poštovana, posuda uzorne pobožnosti.« Otkad se je Bog sam zatvorio u ovu posudu sa svim svojim savršenstvima, ona je postala sasvim duhovna i duhovni stan najduhovnijih duša. Postala je posuda poštovana i časno prijestolje najviših vječnih poglavica; uzorna posuda pobožnosti i najslavnije boravište utjehe, milosti i kreposti; postala, napokon, bogata kao kuća zlatna, jaka kao toranj Davidov i čista kao toranj bjelokosni.

179. Oh, sretan li je onaj koji je sve predao Mariji i koji se Mariji u svemu i sasvim povjerio te u njoj izgubio! On je sav Marijin, a Marija je sva njegova. On može slobodno reći s Davidom: *Ova je postala za me* (usp. Ps 119, 56 – prema Vulgati), to jest Marija je stvorena za me. Ili s ljubljenim učenikom: *Uzeš je k sebi* (Iv 19, 27), to jest: primih je za sve svoje dobro. Ili s Isusom: *Sve moje pripada tebi; sve tvoje pripada meni* (Iv 17, 10).

180. Ako koji kritičar, koji ovo pročita, umisli da ja ovdje od pretjerane pobožnosti prenamaglašavam, on me – jao! – ne razumije, ili jer je tjelesan čovjek pa mu ne prijaju duhovne stvari, ili jer je čovjek svjetovan koji ne može primiti Duha Svetoga, ili jer je ohol prosuđivač koji osuđuje ili prezire sve što ne razumije. Ali mene razumiju duše koje se nisu rodile ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego od Boga (usp. Iv 1, 13) i Marije, i ovo im se sviđa; a za njih i pišem sve ovo.

181. Međutim, nastavljajući svoj prekinuti govor, kažem i jednima i drugima da je božanska Marija najplemenitija i najdarežljivija od svih pukih stvorova, pa ne pušta nikome da je nadvlada u ljubavi i darežljivosti. Ona za jaje, veli neki svetac, vola daje; to jest za onu malenkost koju joj darujemo, daje nam mnogo od onoga što je primila od Boga. Stoga, ako se koja duša daruje njoj bez ograničenja, i Marija se njoj dariva neograničeno. Samo, naše pouzdanje u Mariju ne smije biti preuzetno, nego treba da sa svoje strane nastojimo steći kreposti i ukrotiti svoje strasti.

182. Neka, dakle, vjerne sluge Presvete Djevice slobodno reknu sa svetim Ivanom Damašćanskim: »Uzdajući se u te, Bogorodice, spasit ću se; pod tvojom obranom njega se ne ću bojati; s tvojom ću pomoći potući svoje neprijatelje i natjerati ih u bijeg: jer pobožnost prema tebi je spasonosno oružje što ga Bog daje onima koje hoće spasiti« (Ivan Damašćanski, *Govor o Navještenju*).

3. P o g l a v l j e

BIBLIJSKA SLIKA OVE SAVRŠENE POBOŽNOSTI: REBEKA I JAKOV

183. Duh Sveti nam donosi u Svetom pismu divnu sliku svih istina koje sam iznio s obzirom na Presvetu Djevicu i njezinu djecu i sluge, u povijesti Jakova, koji je dobio blagoslov od svoga oca Izaka vješt看 nastojanjem svoje majke Rebeke. Najprije da ispriopovjedim tu povijest, a zatim ću nadodati njezino tumačenje.

1. Biblijski prikaz Rebeke i Jakova

184. Kadno Ezav prodade Jakovu svoje pravo prvorodstva, Rebeka, majka te dvojice braće, osigura Jakovu tu povlasticu više godina poslije toga događaja, jer je nježno ljubila Jakova. Ona to izvede svetim lukavstvom, prepunim otajstava (usp. Post 27). Izak se je već osjećao prestar. Htijući, prije nego umre, blagosloviti svoje sinove, pozove svoga sina Ezava, kojega je mnogo volio, i naredi mu da ode uloviti štogod za jelo, pa će ga onda blagosloviti. Rebeka

brzo obavijesti Jakova o čemu se radi i zapovjedi mu da donese iz stada dva jareta. Kad ih on donese majci, ona zgotovi od njih Izaku jelo onako kako je najviše volio. Zatim obuče Jakova u Ezavovo odijelo, koje je ona čuvala, a ruke mu i vrat obavije jaretinom, da ga slijepi otac može uzeti bar zbog dlaka na rukama, za brata mu Ezava, ako i čuje glas Jakovljevi. Zbilja se Izak začudi kad ču glas koji mu se činio Jakovljev, pa naredi da se primakne bliže. A kad opipa dlaku jaretine, kojom su bile omotane Jakovljeve ruke, reče da je glas zaista glas Jakovljev, ali ruke su Ezavove. A kad je pojeo jelo i, ljubeći Jakova, osjetio miris njegova namirisanog odijela, blagoslovi ga, zaželi mu rosu s neba i plodnost zemlje, i postavi ga gospodarom sve njegove braće, pa završi blagoslov ovim riječima: »Proklet bio tko god tebe kleo, a svaki blagoslov nad onim koji bude tebe blagoslivljao! « Istom Izak završi te riječi, uniđe Ezav i iznese preda nj ulovljenu divljač da je pojede, a zatim da ga blagoslovi. Začudi se sveti patrijarh čudom velikim, kad spozna što se dogodilo. Ali ne opozva što je bio učinio, nego to i potvrdi, jer je odveć jasno vidio prst Božji u tom događaju. Kad Ezav zajauka, kako zapaža Sveto pismo, glasno okriži brata zbog prijevare i zapita oca je li u njega, zar samo jedan blagoslov. Ezav je u tome pogledu, kako zapažaju sveti Oci, slika onih ljudi, koji sa svom lakoćom znadu složiti Boga i svijet i hoće u isti mah uživati i nebeske i zemaljske slasti. Izaka ganu Ezavov jauk, pa ga napokon blagoslovi, ali blagoslovom zemaljskim i podlažući ga njegovu bratu. Zato Ezav začu tako žestoku mržnju protiv Jakova da je jedva čekao kad će mu otac umrijeti da ubije brata. I Jakov ne bi bio mogao izmaknuti smrti, da ga njegova draga majka Rebeka nije spasila svojom okretnošću i savjetima koje mu je davala, a on ih primao.

2. Ezav – slika odbačenika

185. Prije negoli protumačim ovu tako lijepu povijest, treba napomenuti da je Jakov, prema svim svetim Ocima i tumačima Svetog pisma, slika Isusa Krista i predodređenika, a Ezav, naprotiv, osuđenika. Dosta nam je promatrati djela i ponašanje jednoga i drugoga, da stvorimo takav sud o njima:

1. Ezav, stariji brat, bio je tjelesno jak i snažan i velik vještak u gađanju lukom i spretan uloviti mnogo divljači.
2. Nikada ga nije bilo kod kuće, nego je, oslanjajući se na svoju snagu i vještinu, radio samo vani.
3. Nije se puno brinuo da ugodu svojoj majci Rebeki, niti je išta nastojao oko toga.
4. Toliko je bio proždrljiv i tako pohlepan za jelom, da je prodao prvenstvo za zdjelu leće.
5. Bio je kao Kain pun zavisti na svoga brata Jakova i progonio ga je do istrjebljenja.

186. Eto tako se i odbačenici uvijek ponašaju: 1. Oni se uzdaju u svoju snagu i svoju vještinu u vremenitim poslovima. Vrlo su jaki, vrlo sposobni i vrlo prosvijetljeni u zemaljskim stvarima, dok su u nebeskim veliki slabići i neznalice: »U zemaljskima su junaci, a u nebeskima kukavice.«⁵²

187. 2. Zato ne stoje nimalo ili ostaju sasvim malo u svojoj kući, to jest u svojoj unutarnjosti, jer je Bog svojim primjerom odredio svakom čovjeku taj unutarnji i pravi stan: Bog, naime, stvarno, uvijek stanuje u samome sebi. Odbačenicima nije nimalo draga samoća, ni duhovnost ni unutarnja pobožnost; dapače smatraju malim glavama, bolećivim pobožnjacima i divljacima one koji su unutarnji i povučeni od svijeta i koji rade više unutra nego izvana.

188. 3. Odbačenicima nije nimalo stalo do pobožnosti prema Presvetoj Djevici, Majci predodređenika. Zbilja, ne mrze je izravno; katkada se o njoj pohvalno izraze, kažu da je ljube; dapače obave i gdje koju pobožnost na njezinu čast. Ali inače, ne mogu podnositi da je tko nježno ljubi, jer nemaju prema njoj Jakovljeve nježnosti. Zato vazda imaju nešto prigovoriti pobožnim vježbama što ih dobra Marijina djeca i sužnjevi vjerno obavljaju da zadobiju njezinu ljubav jer oni tu pobožnost ne smatraju nužnom za svoje spasenje. Drže da im je dosta ako Presvetu Djevicu izravno ne mrze ili ne preziru otvoreno pobožnosti prema njoj. Umišljaju si da su zadobili naklonost Presvete Djevice i da su njezini sluge ako izgovore i promumljaju gdje koju molitvu na njezinu čast, bez ikakve nježnosti prema njoj i bez nastojanja oko svoga popravka.

189. 4. Odbačenici prodaju svoje prvenstvo, to jest nebeske slasti, za zdjelu leće – za zemaljske slasti. Smiju se, piju, jedu, zabavljaju se, igraju, plešu itd., a nimalo ne mare, kao ni Ezav, da postanu dostojni blagoslova nebeskog Oca. Ukratko, ni na što ne misle nego na zemlju, govore i rade samo o zemlji i njezinim nasladama, i to im je sav posao. Dakle, za časak naslade, za tašti dim časti, za komad tvrde žute ili bijele zemlje, prodaju krsnu milost, svoje odijelo nevinosti i svoj nebeski dio.

190. Napokon, odbačenici mrze i vazda progone, otvoreno ili potajno, predodređenike; ne mogu ih trpjeti, preziru ih, prosuđuju ih i izruguju, ruže ih i krađu, varaju, osiromašuju, gone ih i satiru u prah; dok njima ide sve za rukom, imaju sve što zažele, lijepo se provode, bogate se i žive po miloj volji.

3. Jakov – slika predodređenika

191. 1. Jakov, mlađi brat, bio je slabunjav, blag i miran, redovito je ostajao kod kuće da zadobije naklonost svoje majke Rebeke koju je nježno ljubio. Ako bi izišao van, nije to činio po svojoj volji, niti što bi se uzdao u svoju sposobnost, nego da posluša svoju majku.

192. 2. Svoju je majku ljubio i častio: zato je i bio toliko kod kuće uz nju; nikada nije bio zadovoljniji nego kad bi je vidio. Čuvao se je svega što bi joj moglo biti neugodno, a radio bi sve što je držao da joj je drago. Zato ga je Rebeka ljubila sve više.

193. 3. Bio je u svemu podložan svojoj dragoj majci. Pokoravao joj se sasvim i u svemu, spremno i bez otezanja, ljubežno i bez tužakanja. Na najmanji mig njezine volje, mali bi Jakov poletio i učinio posao. Bez prigovora bi vjerovao sve što bi mu ona rekla. Na primjer, kad mu je rekla da potraži dva jareta i da joj ih donese da spremi jelo njegovu ocu Izaku, on joj nije odgovorio da je dosta jedno jare da se priredi obrok jednoj osobi, nego je bez premišljanja učinio sve što mu je rekla.

194. 4. Imao je veliko pouzdanje u svoju dragu majku. Budući da se nije oslanjao na svoju okretnost, nego jedino na njezinu brigu i zaštitu, tražio je od nje pomoć u svakoj potrebi i s njom se je savjetovao u svakoj sumnji. Na primjer, kad ju je pitao da, možda, ne bi dobio od svoga oca prokletstvo umjesto blagoslova; i kad mu je na to odgovorila da ona uzima na se to prokletstvo, on joj odmah povjerovala i pouzda se u nju.

195. 5. Napokon, nasljedovao je, prema svojim silama, kreposti koje je vidio na svojoj majci. Ponajglavniji razlog što se je toliko držao kuće bio je, čini se, da nasljeđuje svoju dragu

majku, koja je bila vrlo kreposna, i da se kloni od zla društva koje kvari ćudoređe. Tako je postao dostojan dobiti dvostruki blagoslov od svoga dragog oca.

4. Ponašanje posvećenih prema Mariji

196. Takvo je vazda ponašanje i predodređenika: 1. Oni su vazda u kući sa svojom Majkom, to jest oni ljube samoću, provode unutarnji život, nastoje oko molitve, i to sve po primjeru svoje Majke, Presvete Djevice, i u njezinu društvu, kojoj je sav sjaj u unutarnjosti i koja je preko svega svoga života toliko ljubila samoću i molitvu. Istina, oni se katkada pokazuju i vani u svijetu, ali samo iz posluha volji Božjoj i svoje drage Majke i da izvrše svoje staleške dužnosti. Ma ne znam kolikim prividnim sjajem sjalo što vani rade, ipak još mnogo više cijene što čine u samima sebi, u svojoj unutarnjosti, u društvu Presvete Djevice, jer tu se bave velikim poslom svoje savršenosti, prema kojemu su svi drugi poslovi dječja igra. Pa dok koji put njihova braća i sestre rade vanjska djela s velikim marom, spretnošću i uspjehom, i dobivaju pohvale i odobravanja od svijeta, to oni ipak znaju, prosvijetljeni Duhom Svetim, da je mnogo veća slava, sreća i slast živjeti skromnim životom u samoći s Isusom Kristom, svojim uzorom, u potpunoj i savršenoj podložnosti svojoj Majci, negoli je slava, sreća i čast činiti sama čudesa naravi i milosti u svijetu, poput kakvih Ezavovih odbačenika. *Slava i bogatstvo je u njezinoj kući* (Ps 111, 3): slava za Boga, a bogatstvo za ljude, nalaze se u Marijinoj kući. Gospodine Isuse, ugodni li su tvoji stanovi! Vrabac je našao sebi kuću da se tu smjesti, a grlica gnijezdo da tu stavi svoje ptiće (usp. Ps 84, 4). Oh, sretna li čovjeka, koji boravi u Marijinu domu, u kojem si se ti prvi nastanio! U toj kući predodređenici dobivaju svoju pomoć od tebe, i tu oni začinju uspone i stupnjeve svih kreposti u svome srcu, da se uzdignu do savršenosti u ovoj suznoj dolini. *Kako su mili stanovi tvoji* (Ps 84, 2).

197. 2. Predodređenici nježno ljube i istinski časte Presvetu Djevicu kao svoju dobru Majku i Gospodaricu. Ljube je ne samo jezikom, nego uistinu, časte je ne samo izvanjskim načinom, nego u dubini svoga srca; poput Jakova izbjegavaju sve što joj može biti mrsko, a vrše gorljivo sve čime misle da mogu zadobiti njezinu dobrohotnost. Donose joj i daruju, ne svoje jaradi, kao Jakov Rebeki, nego ono što su ta dva jareta označavala, naime, svoje tijelo i svoju dušu sa svime što im pripada, iz ovih razloga:

- a) da ih primi kao svoje vlasništvo;
- b) da ih ubije, to jest da učini kako bi umrli grijehu i samima sebi i da ih odere i liši njihove kože – njihova sebeljublja, tako da se mogu dopasti Isusu, njezinu Sinu, koji traži za prijatelje i sluge samo one koji su umrli samima sebi;
- c) da ih pripremi prema ukusu nebeskoga Oca, to jest na njegovu veću slavu, koju on poznaje bolje od ijednoga stvora;
- d) napokon, da to tijelo i ta duša, njezinom brigom i zauzimanjem, dobro oprani od svake ljage, potpuno mrtvi, sasvim očišćeni i lijepo ugotovljeni, postanu ugodno jelo, dostojno ustiju i blagoslova Oca nebeskoga.

Zar tako ne će učiniti predodređene duše, koje će rado prihvatiti i vršiti savršenu posvetu Isusu preko Marijinih ruku, koju posvetu evo ja naučavam, da tako posvjedoče Isusu i Mariji svoju djelotvornu i junačku ljubav? Zbilja, odbačenici govore da ljube Isusa, da ljube i štuju Mariju, ali ne dotle da bi za njih pregorjeli sve svoje biće i žrtvovali za njih svoje tijelo s njegovim osjetilima i svoju dušu s njezinim strastima, kako to predodređenici rade.

198. 3. Predodređenici su podložni i pokorni Presvetoj Djevici kao svojoj dobroj Majci po primjeru Isusa Krista, koji je od trideset i tri godine što ih je proživio na zemlji, trideset ih lijepo upotrijebio da slavi Boga, svoga Oca, u savršenoj i potpunoj podložnosti svojoj svetoj Majci. Oni joj se pokoravaju slijedeći točno njezine savjete, kao nekoć mali Jakov savjete Rebeke, kad mu je rekla: *Sine moj, poslušaj moje savjete*; ili kao što su sluge na svadbi u Kani poslušali kad im je Presveta Djevica napomenula: *Što god vam reče, učinite*. Jakov se pokorio majci, i zato je dobio blagoslov kao nekim čudom, jer ga ne bi bio dobio naravnim putem. Sluge u Kani, slijedeći savjet Presvete Djevice, bili su počašćeni prvim Isusovim čudom, kada je on na molbu svoje presvete Majke pretvorio vodu u vino. Na isti način, svi koji do konca svijeta budu primili blagoslov Oca nebeskoga i budu čašćeni Božjim čudesima, primit će ove milosti jedino uslijed svoje savršene poslušnosti Mariji; dok nasuprot Ezavi, ne htijući živjeti podložni njoj, gube svoje blagoslove.

199. 4. Predodređenici imaju veliko pouzdanje u dobrotu i moć Presvete Djevice, svoje dobre Majke; neprestano pitaju njezinu pomoć; gledaju na nju kao na svoju zvijezdu sjevernjaču, da prispiju u sigurnu luku; otkrivaju joj svoje muke i potrebe sasvim otvoreno; utječu se njezinom neizmjernom milosrđu i blagosti, da njezinim zagovorom dobiju oprostjenje grijeha ili da uživaju njezine majčinske slasti u svim svojim mukama i jadima. Dapače, bacaju se i sakrivaju u njezino majčinsko i djevičansko krilo, i u njemu se gube na divan način, da se tu raspale čistom ljubavlju, da se tu očiste od svake i najmanje ljage i da tu sasvim nađu Isusa, koji tu stanuje kao na svom najslavnijem prijestolju. Oh, kakva sreća! »Nemoj mislit – veli opat Gueric – da je veća sreća boraviti u krilu Abrahamovu, nego u krilu Marijinu, jer je ovdje sam Gospodin postavio sebi prijestolje.« Odbačeni, naprotiv, postavljaju sve svoje pouzdanje u sebe; s razmetnim sinom jedu svinjsku hranu; poput žabe zapuhače, hrane se samo zemljom i kao svjetski ljudi, ljube samo vidljive i izvanjske stvari, pa stoga ni ne znaju kako je slatko Marijino majčinsko naručje; niti osjećaju onaj ugodan osjećaj što ga imaju predodređenici oslanjajući se na Presvetu Djevicu kao na svoju dobru Majku i ufajući se u nju. Oni bijedno ljube svoju glad za izvanjskim stvarima, kako veli sveti Grgur,⁵³ jer ne žele kušati slast koja je lijepo spremljena u njima samima te u Isusu i Mariji.

200. 5. Napokon, predodređenici idu putem Presvete Djevice, svoje dobre Majke, to jest oni je nasljeđuju. I upravo su stoga istinski sretni u svojoj pobožnosti i imaju neprevarljiv znak svoga predodređenja, kako ih u tome uvjerava ova ljubezna i sveta Majka: *Blago onima koji čuvaju putove moje* (Iz 8, 32); to jest blago onima koji se s pomoću Božje milosti, vježbaju u mojim krepovima i hodaju stopama moga života. Sretni su na ovome svijetu za svoga života zbog obilja milosti i slasti koje im dijelim od moje punine, i to puno obilnije nego onima koji se ne povode za mnom tako vjerno. Sretni su na svojoj smrti, koja im je blaga i mirna, i kojoj prisustvujem i ja redovito, da ih sama povedem u vječno veselje. Sretni su, napokon, u svojoj vječnosti, jer se nikada nije izgubio nijedan od mojih vjernih slugu koji je nasljedovao moje kreposti u svom životu. Odbačeni su, naprotiv, nesretni za svoga života, na svojoj smrti i u vječnosti, jer se nimalo ne ugledaju na Mariju u njezinim krepovima, nego im je dosta ako se gdje kad upišu u njezine bratovštine, ako izmole koju molitvu na njezinu čast ili ako obave kakvu drugu izvanjsku pobožnu vježbu. O Presveta Djevice, moja dobra Majko, sretni li su, i opet kažem s najvećim zanosom srca, sretni li su koji se ne daju zavarati od lažne pobožnosti prema tebi, nego vjerno hodaju tvojim stopama, slijede tvoje savjete i pokoravaju se tvojim odredbama. A nesretni li su i prokleti koji, zloupotrebljavajući tvoju pobožnost, ne vrše zapovijedi tvoga Sina: *Prokleti koji odstupaju od zapovijedi tvojih* (Ps 119, 21).

5. Marijina majčinska briga prema svojim vjernim sužnjevima ljubavi

201. Sad, evo, iznosim ljubezne usluge koje Presveta Djevica, ta najbolja od svih majki, čini svojim vjernim slugama koji su se njoj predali na spomenuti način i po uzoru Jakovljevu.

5.1. Ona ih ljubi

Prva usluga: ona ih ljubi. *Ja ljubim one koji ljube mene* (Iz 8, 17): a) jer je prava njihova Majka, a majka uvijek ljubi svoje dijete, plod svoje utrobe; b) ljubi ih, zatim, iz zahvalnosti, jer i oni nju ljube istinski kao svoju dobru Majku; c) ljubi ih jer ih ljubi i Bog kao predodređeni: *Jakova sam ljubio, a Ezava nisam ljubio* (Rim 9, 13); d) ljubi ih, napokon, jer su joj se posvetili i jer su njezin dio i njezina baština: *Nastani se u Jakovu i uđi u baštinu Izraelu* (Sir 24, 8).

202. Ljubi ih nježno i nježnije nego sve majke zajedno. Kad bi bilo moguće staviti svu naravnu ljubav svih majki svijeta prema njihovoj djeci, u srce jedne majke prema njezinu jedincu, doista bi ta majka silno ljubila to dijete. Međutim, živa je istina da Marija još nježnije ljubi svoju djecu, nego bi ona majka ljubila svoga sina. Ona ljubi svoju djecu ne samo osjećajno, nego djelotvorno. Njezina je ljubav prema njima djelatna i djelotvorna kao Rebekina prema Jakovu, i još više. Ova dobra Majka, kojoj je Rebeka bila samo slika, evo što radi da svojoj djeci pribavi blagoslov nebeskoga Oca:

203. 1. Ona, poput Rebeke, vreba zgodnu priliku da im čini dobro, da ih učini velikima i bogatima. Budući da ona vidi u Bogu sva dobra i sva zla, sreće i nesreće, blagoslove i prokletstva Božja, to već daleko prije uređuje sve stvari tako da svoje sluge izbavi od svake vrste zla, a obasiplje ih dobrima svake ruke. Zato, ako netko ima dobiti kakvu dobru sreću od Boga, vjerno izvršujući povjerenu mu uzvišenu zadaću, sigurno će Marija pribaviti tu sreću kojemu od svoje odane djece i slugu, i pribavit će im milost da joj vjerno odgovore. »Ona se brine za naše poslove« – veli jedan svetac.

204. 2. Marija ih lijepo savjetuje, kao Rebeka Jakova: *Sine moj, poslušaj moje savjete* (usp. Post 27, 8). Uz ostale savjete, ona ih nadahnjuje da joj donesu, naime, svoje tijelo i svoju dušu, pa da joj ih posvete kako bi mogla od njih pripremiti hranu Bogu ugodnu te da vrše sve što je naučavao Isus, riječima i primjerima. Ako im ona sama ne daje tih savjeta, ona to čini po anđelima, koji smatraju svojom najvećom čašću i ugodnošću poslušati je kad im dade naredbu da siđu na zemlju i pomognu njezinim vjernim slugama.

205. 3. Kad im njezini ljubitelji donesu i posvete svoje tijelo i svoju dušu sa svim tjelesnim i duševnim dobrima, bez ikakva izuzetka, što onda radi ova dobra Majka? Isto ono što je nekoć Rebeka učinila s dvoje jaradi, koje joj je Jakov bio donio:

- a) ona ih ubije, to jest oduzme im život staroga Adama;
- b) zatim ih odere i oguli s njih njihovu kožu, to jest njihovu narav, naravne sklonosti, njihovo sebeljublje, svojevolsnosti i svako prijanjanje za stvorenja;
- c) onda ih očisti od njihovih ljaga, mrlja i grijeha;
- d) napokon ih pripremi po Božjem ukusu, to jest na njegovu veću slavu. A budući da samo ona savršeno poznaje taj Božji ukus – tu veću Božju slavu – to onda jedino ona može bez pogriješke udesiti i pripremiti naše tijelo i našu dušu prema tom neizmjerljivo savršenom ukusu – na tu neizmjerljivo tajnovitu slavu.

206. 4. Ova dobra Majka, kad je primila savršeni dar kojim joj poklonismo same sebe, svoje vlastite zasluge i zadovoljštine u posveti, o kojoj sam već govorio, svlači s nas naše staro odijelo i krasno nas zaodijeva te nas čini dostojnima da se prikažemo svome nebeskome Ocu:

a) najprije nas, dakle, oblači u čisto, novo, dragocjeno i namirisano odijelo starijega brata Ezava, koje označuje zasluge Isusa Krista, njezina Sina, koje ona drži kod sebe, to jest u svojoj vlasti, i njima raspolaže kao opća i vječna blagajnica i djelateljica zasluga i kreposti svoga Sina Isusa. Zbilja ih ona daje i dijeli kome hoće, kada hoće i koliko hoće, kao što smo to prije vidjeli;

b) zatim pokriva vrat i ruke svojih slugu kožicom ubijene i oderane jaradi. To znači da ih ona resi zaslugama i vrijednošću njihovih vlastitih djela. Zaista, ona ubija i usmrćuje sve što je u njima nečisto i nesavršeno, ali ne ništi i nimalo ne dira ono dobro što ga je milost u njima izvela. Dapače, čuva i povećava to dobro, da im bude kao nakit i snaga vratu i rukama, a to znači: ona im daje snagu da mogu nositi jaram Gospodnji, koji se nosi na vratu, i izvoditi velika djela na slavu Božju i na spas svoje bijedne braće;

c) napokon, ona tom njihovom odijelu i nakitima dodaje novi miomiris, novu milost, dajući im svoje vlastito odijelo: svoje zasluge i svoje kreposti koje im je ostavila u oporuci, kako to kaže neka sveta redovnica⁵⁴ iz prošloga stoljeća, umrla na glasu svetosti, a to je doznala po objavljenju. Stoga su svi Marijini ukućani, njezini vjerni slugue i robovi, obučeni u dva odijela: u odijelo njezina Sina i u njezino vlastito – *sva njezina čeljad ima po dvije haljine* (Izr 31, 21). Zato im se ne treba bojati studeni sa strane Isusa Krista, ako se on i bijeli kao snijeg, dok tu studen ne će moći podnijeti odbačenici jer su bez odijela, to jest lišeni su zasluga Kristovih i Presvete Djevice.

207. 5. Napokon, ona svojim zaslugama pribavlja blagoslov Oca nebeskoga svojim slugama, premda nemaju naravnoga prava na to, pošto su mlađa braća i posinovljena djeca. U ovom sasvim novom, predragocjenom i lijepo namirisanom odijelu, oni se bez straha približavaju postelji na kojoj počiva njihov nebeski Otac i donose mu svoje tijelo i dušu, koji su im lijepo pripremljeni i uređeni. A njihov Otac, čuje i razabire njihov glas, glas bijednih grješnika; dotiče im se ruku obavijenih kožicama; osjeća miomiris njihova odijela; veselo uzima što mu je spremila Marija, njihova Majka, i prepoznajući u njima zasluge i miomiris svoga Sina i njegove Presvete Majke, daje im tri dobra:

a) daje im svoj dvostruki blagoslov: *blagoslov nebeske rose* (Post 27, 28), to jest božansku milost, koja je sjeme vječne slave – *on koji nas blagoslovi svakim nebeskim blagoslovom u Kristu* (Ef 1, 3), i blagoslov rodne zemlje, to jest daje im ovaj dobri Otac svagdanji kruh i dovoljno obilje dobara ovoga svijeta;

b) čini ih gospodarima njihove ostale braće, to jest odbačenika. To njihovo prvenstvo, doista se ne očituje vazda na ovome svijetu, koji u tren prolazi, a često su na njemu gospodari odbačenici prema riječima Svetog pisma: *Bezbošci će se hvastati; drsko govoriti. Vidjeh obijesna zlotvora gdje se ko cedar krošnjat širi* (Ps 93, 3; 36, 35). Ali svakako je prvenstvo Marijinih slugu stvarno, te će se pokazati očito na drugome svijetu u svoj vječnosti, kad će pravednici, riječima Duha Svetoga, *suditi pucima i vladati narodima* (Mudr 3, 8);

c) napokon, Božjem Veličanstvu nije dosta što blagoslivlja Marijine slugе i njihova dobra, nego blagoslivlja i sve one koji će njih blagoslivljati, a proklinje sve koji bi njih proklinjali i progonili.

5.2. Ona ih uzdržava tjelesno i duševno

208. Marija iskazuje svojim vjernim slugama drugu ljubeznu uslugu, a ta je: uzdržava ih tjelesno i duševno. Daje im dva odjela, kako smo upravo vidjeli, iznosi pred njih najbiranije jelo s Božjeg stola, hrani ih kruhom života što ga je zgotovila sama. »Mila moja djeco – veli im u ime Mudrosti – *nasitite se plodovima mojim* (Sir 24, 19), to jest Isusom, koji je plod života što sam ga rodila za vas.« *Hodite, jedite od mogega kruha i pijte vina koje sam pomiješala* (Izr 9, 5). *Jedite, prijatelji, pijte i opijte se, mili moji!* (Pj 5, 1). To jest, dođite i jedite moga kruha, a taj je Isus Krist, i pijte vino njegove ljubavi, koje sam vam razblažila mlijekom svoje majčinske nježnosti. A budući da je blagajnica i djeliteljica darova i milosti Višnjega, određuje im dobar, dapače, najbolji dio kojim hrani i uzdržava svoju djecu i slugе. Zato su oni okrijepljeni Kruhom života, opojeni vinom koje rađa djevice, nošeni na rukama i milovani. Zato im je tako lako nositi Isusov jaram, da mu gotovo i ne osjećaju težine, pored ulja pobožnosti *kojim ga ona omeškava* (Iz 10, 27).

5.3. Vodi ih i upravlja

209. Treće dobročinstvo koje Presveta Djevica dijeli svojim vjernim slugama, jest ovo: ona ih vodi i njima upravlja po volji svoga Sina. Rebeka je vodila svoga maloga Jakova i katkada mu davala lijepih savjeta, bilo da mu zadobije blagoslov njegova oca, bilo da ga sačuva od mržnje i progonstva njegova brata Ezava. Jednako Marija, ta Zvijezda mora, vodi sve svoje vjerne slugе u sigurnu luku. Ona im pokazuje putove vječnoga života; udaljuje ih od pogibeljnih koraka; vodi ih za ruku stazama pravde; pridržava ih kad su gotovo pali; podiže ih kad padnu; kori ih kao ljubezna majka kadšto pogriješe; dapače ih kadšto ljubezno kazni. Pa zar može zalutati s puta vječnosti Marijino dijete, pokorno njoj kao svojoj ljubeznoj Majci hraniteljici i prosvijetljenoj upraviteljici! »Idući za njom – veli sv. Bernard – ne ćeš zaći s puta.« Nemojte se bojati da će zao duh zavarati Marijino dijete, pa da će ono pasti u očitu herezu. Gdje Marija vodi, tu ne ćeš naći ni opaka duha s njegovim varkama, ni heretika s njegovim spletkama. Drži li te ona, ne ćeš pasti.

5.4. Brani ih i štiti

210. Četvrta ljubav koju Presveta Djevica iskazuje svojoj djeci i vjernim slugama, sastoji se u tome da ih brani i štiti protiv njihovih neprijatelja. Rebeka je svojim marom i okretnošću spasila Jakova od svih pogibelji u kojima se našao, a osobito od smrti, koju bi mu bio po svoj prilici zadao brat Ezav, jer ga je mrzio i zavidio mu kao Kain svome bratu Abelu. Tako ih Marija, dobra Majka predodređenika, skriva pod krila svoje zaštite, kao kvočka svoje piliće; govori s njima; snizuje se do njih; sažaljuje ih radi njihovih slabosti; okružuje ih, da ih obrani od sokola i jastreba, i prati ih *kao vojska spremna na boj* (Pj 6, 3). Kad čovjeka okružuje sto tisuća dobro uređene vojske, zar se on može bojati svojih neprijatelja? A još manje se ima bojati vjeran Marijin sluga, okružen njezinom zaštitom i njezinom vladarskom moći. Ova dobra Majka i moćna nebeska Vladarica, prije bi poslala bezbrojne čete anđela u pomoć svome sluzi, negoli bi se ikad moglo reći da je njezinog vjernog slugu, koji se njoj povjerio, ipak svladala zloća, broj i snaga njegovih neprijatelja.

5.5. Zagovara ih

211. Napokon, peto i najveće dobročinstvo, ljubezna Majka pribavlja svojim vjernim štovateljima: ona ih zagovara kod svoga Sina, ublažuje ga svojim molitvama, sjedinjuje ih s njime najužim vezom i u tome ih jedinstvu čuva. Rebeka je privela Jakova k ležaju njegova oca, a dobri ga se starac dotaknu, zagrli ga, pače ga poljubi veselo, jer je bio zadovoljan i sit od lijepo spremljena mu jela, koje je bio iznio preda nj; zatim, osjetivši s velikim užitkom ugodan miomiris njegova odijela, kliknu: *Gle miris sina moga kao miris puna polja koje je Bog blagoslovio* (Post 27, 27). To puno polje, čiji je miris toliko ugodio očevu srcu, označuje miris Marijinih kreposti i zasluga. Ona je polje puno milosti, gdje je Bog Otac zasijao pšenično zrno odabranika – svoga jedinoga Sina. Oh, kako svako Marijino dijete, kad miriše njezinim miomirisom, lijepo prima Isus Krist, Otac budućeg vijeka! Oh, kako se ono brzo i savršeno sjedinjuje s Isusom! O tome smo malo opširnije govorili malo prije.

212. Osim toga, kad je Marija obasula milostima svoje sinove i vjerne sužnjeve, kad im je pribavila blagoslov nebeskoga Oca i sjedinjenje s Isusom Kristom, tad ih zadržava u Isusu, a Isusa u njima; čuva ih i neprestano bdije nad njima, da ne bi izgubili Božju milost i upali u zasjede svojih neprijatelja. Ona zadržava svete u njihovoj punini, i daje im ustrajnost do konca, kako smo vidjeli. Eto to je tumačenje ove velike i stare slike predodređenja i odbačenja, koja je toliko nepoznata, a tako puna otajstava.

4. P o g l a v l j e

DIVNI UČINCI ŠTO IH PROIZVODI OVA POBOŽNOST U DUŠI KOJA JOJ JE VJERNA

1. Mudrosna spoznaja i prezir samoga sebe

213. Dragi moj brate, budeš li vjeran nutarnjim i izvanjskim vježbama ove pobožnosti, koje ću ti malo kasnije pokazati, budi uvjeren da ćeš najprije svjetlom koje će ti dati Duh Sveti po Mariji, predragoj svojoj Zaručnici, upoznati svoje opako dno, svoju pokvarenost i svoju nesposobnost za ikakvo dobro, i pod utjecajem tog spoznanja, sam ćeš se prezirati i s grozom ćeš pomišljati na se. Smatrat ćeš se pužem koji sve mrlja svojom slinom, ili žabom krastačom koja sve truje svojim otrovom, ili opakom zmijom koja samo radi o prijevari. Napokon će te ponizna Majka učiniti dionikom svoje duboke poniznosti iz koje ćeš prezirati sebe, ne ćeš prezirati nikoga i drago će ti biti što si prezren.

2. Dioništvo u Marijinoj vjeri

214. Zatim će te Djevica učiniti dionikom svoje vjere, koja je na zemlji bila veća od vjere svih patrijarha, proroka, apostola i svih svetih. Ona sada kad kraljuje u nebu, nema više ove vjere, jer jasno vidi sve stvari u Bogu svjetlom slave. Ali ipak, uz privolu Previšnjega, ona tu vjeru nije izgubila ulazeći u slavu, nego ju je sačuvala da je udijeli u vojujućoj Crkvi svojim najvjernijim slugama i službenicama. Dakle, što više zadobiješ naklonost ove uzvišene Vladarice i vjerne Djevice, to ćeš više imati čiste vjere u svemu svome vladanju: čiste vjere, koja će te učiniti nehajnim za sve osjetno i izvanredno; žive vjere prožete ljubavlju, po kojoj ćeš sva djela obavljati jedino iz poticaja najčistije ljubavi; vjere stalne i nepokolebljive kao hridine, koja će ti dati snage da ostaneš stalan i postojan posred oluja i muka; vjere djelotvorne i pronicave, koja će ti kao neki otajstveni otpirač, otvoriti ulaz u sva Isusova otajstva, u posljednje stvari čovječje i u samo Božje Srce; vjere odvažne, iz koje ćeš bez

kolebanja poduzeti i izvršiti velika djela za Boga i spas duša; napokon, vjere koja će ti biti gorućom zubljom, tvojim božanskim životom, tvojim sakrivenim blagom božanske Mudrosti, i tvojim svemoćnim oružjem kojim ćeš se poslužiti da prosvjetliš one koji su u tami i u smrtnoj sjeni; da raspališ mlake i one kojima treba žeženoga zlata ljubavi; da daš život onima koji su umrli u grijehu; da takneš i preneš svojim blagim i moćnim riječima, mramorna srca i libanske cedre; i napokon da odoliš đavlu i svim neprijateljima spasenja.

3. Milost čiste ljubavi

215. Onda će ti Majka lijepe ljubavi oduzeti iz srca svaki skrupul i svaki ropski strah. Ona će ti otvoriti i raširiti srce da možeš trčati putem zapovijedi njezina Sina sa svetom slobodom Božje djece, i raspaliti ga onom čistom ljubavlju čije bogatstvo ona čuva. Na taj način tvoje ponašanje ne će više biti prožeto strahom pred Bogom, koji je ljubav, kao do sada, nego čistom ljubavlju. Ti ćeš ga gledati kao dobrog Oca, kojemu ćeš neprestano nastojati ugoditi i s kojim ćeš pouzdano razgovarati kao dijete sa svojim dobrim Ocem. Ako bi ga po nesreći i uvrijedio, odmah ćeš se stoga poniziti i ponizno zamoliti oprostjenje, jednostavno ćeš mu pružiti ruku pa ćeš se podići bez uzrujavanja i nemira, i nastaviti ćeš svoj put k njemu bez malodušnosti.

4. Veliko pouzdanje u Boga i Mariju

216. Još će te Presveta Djevica ispuniti velikim pouzdanjem u Boga i u nju:

- a) jer ne ćeš više pristupati k Isusu sam po sebi, nego uvijek preko ove dobre Majke;
- b) jer, kad si joj dao sve svoje zasluge, milosti i zadovoljštine da njima raspolaže po svojoj volji, ona će ti udijeliti svoje kreposti i uresiti će te svojim zaslugama te ćeš moći pouzdano reći Bogu: *Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj* (Lk 1, 38);
- c) jer, budući da si joj se predao potpuno, dušom i tijelom, ona koja je velikodušna s velikodušnima, dapače velikodušnija od njih, za uzvrat će se tebi darovati na način čudesan, ali istinit, pa ćeš joj moći slobodno reći: »Tvoj sam, Presveta Djevice, spasi me!« (usp. Ps 119, 94). Ili ćeš reći, kako sam već spomenuo, s milim učenikom: »Primih te k sebi – uzeo sam te, sveta Majko, za sve svoje dobro.«

Moći ćeš kazati i sa sv. Bonaventurom: »Moja draga Gospodarice i Spasiteljice, radit ću s pouzdanjem i ne ću se bojati jer ti si moja jakost i hvala u Gospodinu.« Ili opet s istim: »Sav sam tvoj i sve moje tvoje je, o slavna i nad sve stvorove blagoslovljena Djevice. Evo, postaviti ću te kao pečat na svoje srce, jer je tvoja ljubav jaka kao smrt.«⁵⁵ I Bogu ćeš moći reći s prorokom: *Ne gordi se moje srce niti se oči uznose. Ne idem za stvarima velikim ni za čudima što su iznad mene. Ako nisam mislio ponizno, nego sam se uzdigao, neka mi se odvрати kao djetetu odbijenu od majke njegove* (usp. Ps 131, 1-2). Kao da kaže: »Gospodine, niti mi srce niti oči imaju kakva razloga da se uznose i ohole, niti da traže stvari velike i čudesne. Uza sve to nisam još dovoljno ponizan, ali sam podigao i osokolio svoju dušu pouzdanjem. Ja sam kao dijete odbijeno od zemaljskih naslada i naslonjeno na prsa svoje majke te sam upravo na tim prsima obasut dobrim; d) još i s ovoga razloga povećati će se tvoje pouzdanje u Mariju: pošto si kod nje položio sve što imaš dobra da ga razdijeli ili da ti sačuva, to ćeš se manje pouzdavati u sebe, a mnogo više u nju, tu svoju riznicu. Oh, velika li pouzdanja i utjehe duši koja može reći da Božja riznica, u koju je Bog stavio sve svoje dragocjenosti, jest također i njegova riznica. »Ona je – veli jedan svetac – Božja riznica.«⁵⁶

5. Udjeljivanje duše i duha Marijina

217. Udijelit će ti se duša Presvete Djevice da slaviš Boga. Njezin će duh ući na mjesto tvog da se raduje u Bogu, svomu spasenju. Samo trebaš biti vjeran vježbama ove pobožnosti. Neka u svakome bude Marijina duša, da tu slavi Boga. Neka Marijin duh bude u svakome, da se tu raduje u Bogu⁵⁷ (sv. Ambrozije). Ah, kada će prispjeti sretno vrijeme – veli jedan suvremeni svetac, koji je bio sav zanesen za Marijom – ah, kad će prispjeti to sretno vrijeme u koje će božanska Marija biti proglašena gospodaricom i vladaricom srdaca, da ih sasvim podloži pod vlast svoga velikoga i jedinoga Isusa? Kada će duše udisati Mariju kao što tjelesa udišu zrak? Tada će se događati čudesne stvari u ovim krajevima dolje, gdje će Duh Sveti naći svoju dragu Zaručnicu, na neki način, ponovno živu u dušama, pa će nada u te duše sići u obilju i napunit će ih svojim darovima, a osobito darom svoje Mudrosti da izvodi čudesa milosti. O moj dragi brate, kad će doći to sretno vrijeme i taj Marijin vijek, kad će mnoge odabrane duše, koje će Marija pribaviti od Svevišnjega, uroniti dragovoljno u bezdan njezine unutarnjosti i postati njezine žive slike i prilike da ljube i slave Isusa Krista? To će vrijeme doći tek onda kad se bude poznala i obavljala pobožnost koju naučavam. Da dođe kraljevstvo tvoje, Gospodine, neka dođe kraljevstvo Marijino!

6. Preobraženje duše u Mariju, a po njoj u Isusa

218. Ako Mariju, to stablo života, dobro uzgajamo u svojoj duši vjerno vršeći vježbe ove pobožnosti, ona će donijeti svoj plod u svoje vrijeme, a taj plod jest sam Isus Krist. Vidim da mnoge pobožne osobe traže Isusa, jedne jednim putem i jednom vježbom, druge drugom. A često puta, pošto su se obnoć mnogo trudile, mogu reći: *Svu noć smo se trudili, a nismo ništa uhvatili* (Lk 5, 5). I slobodno im se može odvratiti: *Radili ste mnogo, a postigli malo* (usp. Hag 1, 6). Isus Krist je još preslab u vama. Ali tko hoda neokaljanim Marijinim putem i vrši ovu divnu vježbu, koju naučavam, taj radi samo obdan, radi na svetu mjestu i radi malo. U Mariji nema noći, jer u njoj nije nikad bilo grijeha, pače ni najmanje sjene grijeha. Marija je sveto mjesto, dapače svetište nad svetištima, gdje se oblikuju i odlijevaju sveti.

219. Pazite, molim lijepo. Ja velim da se sveti oblikuju prema Mariji. Velika je razlika: izraditi lik u reljefu udarcima čekića i dlijeta, ili izraditi taj lik lijevanjem u formi. Vajari i kipari s velikim trudom izrađuju likove na prvi način, i treba im puno vremena; dok radeći na drugi način trude se malo i upotrijebe sasvim malo vremena. Sv. Augustin naziva Presvetu Djevicu Božjom formom: »Dostojna si da te nazovem Božjom formom,«⁵⁸ formom za lijevanje, kadrom proizvesti i izrađivati bogolike ljude. Tko je bačen u tu božansku formu, taj je brzo oblikovan i izrađen u Isusu Kristu, a Krist u njemu. S malim troškom i u kratko vrijeme on postaje sličan Bogu, jer je ubačen u istu formu, u kojoj je dobio ljudski lik i Sin Božji.

220. Čini mi se da se s pravom mogu one duhovne vođe i pobožne osobe koje hoće da oblikuju u sebi ili u drugima Isusa Krista drugim pobožnostima, a ne ovom, mogu usporediti s kiparima koji, uzdajući se u svoju sposobnost, vještinu i umijeće, udaraju bezbroj puta čekićem ili dlijetom u tvrd kamen ili u komad neotesana drveta kako bi izradili lik Isusa Krista. Taj im lik kadšto ne izide naravan, bilo što ne poznaju osobe Isusa Krista, niti ga mogu poznati, bilo što im se omakne koji neoprezan udarac koji im pokvari djelo. Dok oni koji prigrle ovu tajnu milosti, koju im prikazujem, s pravom mogu biti uspoređeni s taliocima i ljevačima koji, našavši lijepu uzor-formu – Mariju – u kojoj je Krist bio oblikovan naravno i

na božanski način, bacaju se u Mariju i u njoj se gube, da izađu odatle kao vjeran otisak Isusa Krista.

221. O lijepe li i istinite poredbe! Ali tko će je razumjeti? Želim, dragi moj brate, da ti budeš taj. Ali, spomeni se da se u uzor-formu baca samo ono što je rastaljeno i tekuće, tj. trebaš smrviti i rastaliti u sebi staroga Adama, da postaneš novi u Mariji.

7. Najveća slava Božja

222. Ako ovu vježbu obavljaš sasvim vjerno, njom ćeš dati veću slavu Isusu Kristu za mjesec dana negoli ikojom drugom, pa bila i teža, za više godina. Evo tome razloga: 1. Čineći dobra djela po Mariji, kako uči ova vježba, napuštaš svoje nakane i svoje djelatnosti, ne znam koliko bile dobre i tebi poznate, da se tako reći, izgubiš u onima Presvete Djevice, ma bile ti i nepoznate; i na taj način ulaziš u dioništvo njezinih uzvišenih nakana. Te su bile tako čiste da je ona dala veću slavu Bogu najmanjim svojim činom, na primjer predući preslicu, ili jednim ubodom igle, nego sveti Lovro svojim okrutnim mučeništvom na svojoj rešetci, pače više nego svi sveci sa svojim najjunačkim djelima. Zato je Marija tokom svoga zemaljskog života stekla tako neizrecivo obilje milosti i zasluga, da bi lakše bilo izbrojiti zvijezde na nebu, kaplje vode u moru, i zrna pijeska na obali morskoj, negoli njezine zasluge i milosti, a Bogu je dala vetu slavu, negoli su mu je dali ili će je ikada dati svi anđeli i sveti. O Marijo, čudo veliko! Ti ne možeš, a da ne proizvodiš čudesa milosti u dušama koje hoće zbilja da se izgube u tebi!

223. 2. Budući da duša koja vjerno vrši ovu pobožnost, ništa ne drži do svojih vlastitih osnova i djela, nego se oslanja radije na ono što Marija rasporedi, da se približi k Isusu, pače da s njim razgovara. Na taj način vrši djelo poniznosti mnogo bolje od onih duša koje rade po sebi te se oslanjaju na svoje sposobnosti i u njima se, i neopazice, naslađuju. Dosljedno, ta duša daje veću slavu Bogu, kojega savršeno slave samo maleni i ponizna srca.

224. 3. Budući da je Presvetoj Djevici, zbog njezine velike ljubavi, drago primiti u svoje djevičanske ruke dar naših djela, to im ona daje neizmjernu ljepotu i sjaj te ih sama prikazuje Isusu Kristu. A jasno je da njega na taj način slavimo više nego kad bismo mu ih mi sami pokazali svojim grješnim rukama.

225. 4. Napokon, ti nikada ne misliš na Mariju, a da Marija mjesto tebe ne misli na Boga; niti ti ikada hvališ i častiš Mariju, a da Marija zajedno s Tobom ne hvali i ne časti Boga. Kod Marije se sve odnosi na Boga,⁵⁹ i ja ću je s potpunim pravom nazvati – Božjim odnosom – jer se u svemu odnosi na Boga. Ona je Božja jeka, koja kazuje i odjekuje samo: Bog. Ako ti kažeš: Marija, ona odgovara: Bog. Sveta Elizabeta pohvali Mariju i nazva je blaženom što je uzvjerovala, a Marija, vjerni Božji odjek, zapjeva: *Veliča duša moja Gospodina* (Lk 1, 46). Što je učinila u toj prigodi, to radi i svaki dan: kad je hvalimo, ljubimo, častimo ili darujemo; Boga hvalimo, Boga častimo, Boga ljubimo, Bogu dar nosimo po Mariji i u Mariji.

5. P o g l a v l j e

POSEBNE VJEŽBE OVE POBOŽNOSTI

1. Izvanjske vježbe

226. Premda je ova pobožnost po svojoj biti u nutrini duše, ipak ona ima i više izvanjskih pobožnih vježbi, koje ne valja propuštati, držeći se one Svetoga pisma: *Ovo je trebalo činiti, a ono ne propustiti* (Mt 23, 23). To stoga što dobro obavljene izvanjske vježbe pomažu unutarnje; što čovjeku, koji se vazda vlada po sjetilima, prizivlju u pamet što je uradio i što ima uraditi; što su prikladne da djeluju na korist bližnjega, koji ih vidi, a za to nisu zgodne one samo unutarnje. Neka se, dakle, nijedan svjetovan čovjek ni kritičar ne upliće ovamo govoreći da je prava pobožnost u srcu; da treba izbjegavati sve što je izvanjsko, jer da u tome može biti taštine; da treba skrivati svoju pobožnost itd. Ja im odgovaram sa svojim Učiteljem: *Neka ljudi vide vaša dobra djela, da slave vašega Oca koji je na nebesima*. Dakako, ne smijemo, kako veli sv. Grgur,⁶⁰ obavljati svoja djela i izvanjske pobožnosti zato da ugodimo ljudima i da nas oni pohvale, jer to bi bila ispraznost; nego ih vršimo katkada pred ljudima s namjerom da ugodimo Bogu i da tim svojim primjerom navedemo i druge da slave Boga, bez ikakve brige hoće li nas tko stoga prezirati ili hvaliti. Iznijet ću ukratko samo nekoliko izvanjskih vježbi. Tako ih nazivljem ne zato što bi se vršile bez unutarnje pobožnosti, nego jer su zbilja dijelom izvanjske, pa ih po tome lučimo od onih čisto unutarnjih.

*1.1. Priprema za obavljanje posvete*⁶¹

227. *Prva vježba.* Koji žele prigrliti ovu posebnu pobožnost, koja još nije podignuta na bratovštinu, iako bi to bilo poželjno, upotrijebit će barem dvanaest dana da se isprazne od svjetovnog duha, toliko protivna duhu Kristovu, kako sam već rekao u prvom dijelu ove *Priprave na Kraljevstvo Isusa Krista*. Zatim će upotrijebiti tri tjedna, da se napune Isusa Krista preko Presvete Djevice, a mogu

se držati ovoga reda:

228. U prvom će tjednu, u svim svojim molitvama i pobožnim djelima, moliti za spoznanje samih sebe i savršeno pokajanje za svoje grijeh; i sve će činiti u duhu poniznosti. U tu svrhu moći će, ako budu htjeli, razmišljati ono što sam rekao o našem opakome dnu, i za prvih šest dana ovog tjedna ne će drukčije sebe promatrati nego kao puževe, gusjenice, žabe krastače, svinje, zmije i jarčeve, ili će imati na umu ove tri izreke sv. Bernarda: »Promisli što si bio, truo zametak; što si sada, posuda blata; što ćeš biti, hrana crvima.«⁶² Molit će se Gospodinu Isusu Kristu i njegovom Duhu Svetom: *Gospodine, da progledam*; ili: *O da bih upoznao sebe*; ili: *Dodji, Duše Presveti*. I molit će svakog dana *litanije Duhu Svetome* s molitvom koja slijedi, kako su naznačene u prvom dijelu ovoga spisa. Utjecat će se Presvetoj Djevici i molit će je ovu veliku milost spoznanja samih sebe, koja ima biti temeljem svih ostalih. U tu će svrhu izmoliti svakoga dana: *Zdravo, zvijezdo mora* i njezine *litanije*.

229. U drugom će tjednu, u svim svojim molitvama i dnevnim djelima, nastojati upoznati Presvetu Djevicu, i za to će spoznanje moliti Duha Svetoga. Moći će čitati i razmišljati što smo o tom rekli i molit će kao prvog tjedna *litanije Duhu Svetome* i *Zdravo, zvijezdo mora*, i uz to jedan ružarij svakoga dana, ili barem jednu krunicu na tu nakanu.

230. Treći će tjedan upotrijebiti za upoznavanje Isusa Krista. Moći će čitati i razmišljati što smo rekli o tome i izreći molitvu sv. Augustina, koja je stavljena pri početku ovog drugog dijela. S istim će svecem moći reći i ponoviti stotinu i stotinu puta dnevno: *Gospodine, da upoznam tebe*; ili: *Gospodine, da progledam, da vidim tko si ti*. I izmolit će kao i prijašnjih tjedana *litanije Duhu Svetomu* i *Zdravo, zvijezdo mora*, nadodavši svakoga dana *litanije Imena Isusova*.

231. Na svršetku tih triju tjedana ispovjedit će se i pričestiti s nakanom da se predaju Isusu Kristu preko Marijinih ruku u svojstvu sužnja ljubavi. A poslije pričesti, koju će nastojati primiti po uputi što je donosim kasnije, izmolit će obrazac svoje posvete, koji će također naći ovdje malo kasnije. Ako taj obrazac nije tiskan, neka ga prepisu ili neka im ga netko drugi prepíše, i u koji dan obave posvetu, neka ga toga istoga dana potpišu svojim imenom.

232. Bit će dobro ako toga dana plate kakav danak Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, bilo za pokoru svoje prošle nevjernosti zavjetima krštenja, bilo da time posvjedoče svoju zavisnost o vlasti Isusa i Marije. A taj će danak biti prema pobožnosti i mogućnosti svakog pojedinog, kao na primjer post, koje mrtvljenje, koja milostinja ili svijeća. I kad ne bi donijeli na poklon ništa drugo nego pribadaču, ali samo draga srca, to je dosta Isusu, koji gleda samo dobru volju.

233. Barem svake godine, isti dan, obnovit će istu posvetu, vršeći iste pobožne vježbe za tri tjedna. Pače, moći će svakoga mjeseca i svakoga dana obnoviti sve što su učinili, s ovo malo riječi: *Tvoj sam sav, i sve moje pripada tebi, mój ljubezni Isuse, po Mariji, tvojoj Presvetoj Majci.*

1.2. Moljenje male Gospine krunice

234. *Druga vježba.* Molit će svakoga dana, tijekom cijelog svog života, *Malu Gospinu kunicu*, ali ne smatrajući se obvezatnima na nju. Ona se sastoji od tri *Očenaša* i dvanaest *Zdravomarija* na čast dvanaest Gospinih povlastica i veličina. Ova je vježba jako stara, a temelj joj je u Svetom pismu. Sveti Ivan vidio je ženu s krunom od dvanaest zvijezda, obučenu u sunce i s mjesecom pod nogama (usp. Otk 12, 1). Ta je žena, prema tumačima, Presveta Djevica.

235. Na više se načina može lijepo izmoliti ova *Mala krunica*, i bilo bi odveć dugo iznositi ih sve ovdje. Sam će Duh Sveti poučiti u njima one koji budu najvjerniji ovoj pobožnoj vježbi. Ipak evo najjednostavnijeg načina. Najprije reci: *Dostoj se da te hvalim, Presveta Djevice; daj mi jakosti protiv neprijatelja tvojih*, zatim izmoli *Vjerovanje*, pa tri puta po jedan *Očenaš*, četiri *Zdravomarije* i jedan *Slavaocu*. Na koncu se reče: *Pod tvoju se obranu...*

1.3. Nošenje lančića

236. *Treća vježba.* Koji se tako učine sužnjima Isusa u Mariji, učinit će stvar veoma pohvalnu, vrlo časnu i vrlo korisnu, ako budu nosili kao oznaku svoga ljubeznoga sužanjstva, gvozdeni lančić upravo u tu svrhu blagoslovljen posebnim blagoslovom, koji se nalazi ovdje, navest ćemo ga malo kasnije. Istina, ovi izvanjski znakovi nisu bitni, pa čovjek može biti sasvim dobro bez njih, premda je prigrlio ovu pobožnost. Ipak ne mogu ne puno pohvaliti one koji su stresli sramotne lance đavolskog ropstva, kojima ih je bio okovao istočni grijeh, a možda i osobni grijesi, pa su dobrovoljno prešli u slavno sužanjstvo Isusa Krista te se ponose sa svetim Pavlom da su u lancima za Isusa, lancima doista gvozdenim i nimalo sjajnim, ali tisuću puta slavnijim negoli su zlatne carske ogrlice.

237. Nekada nije bilo ništa sramotnije od križa. Danas, naprotiv, u kršćanstvu nema ništa slavnije od tog drveta. Isto možemo kazati o sužanjским lancima: ništa nečasnije nije bilo u stara vremena, a ni danas nema u pogana; ali kod kršćana nema ništa dičnije od ovih Isusovih lanaca, jer nas određuju i čuvaju od sramotnih veza grijeha i od đavla, i jer nam donose

slobodu i vežu nas uz Isusa i Mariju, ne pod moranje i prisilno kao kakve robijaše, nego od dragosti i ljubavi kao sinove. *Užima za ljude privlačio sam ih, konopcima ljubavi* (Hoš 11, 4) – veli Bog na usta jednog proroka – koji su, dosljedno, *jaki kao smrt* (Pj 8, 6), pa u neku ruku i jači kod onih koji budu vjerno nosili do smrti ove slavne znakove. Jer neka će im smrt i uništiti tijelo pretvarajući ga u trulež, ali ne će uništiti njihovih sužanjskih lanaca koji, jer su od gvožđa, ne će lako istrunuti, a možda će na dan uskrsnuća, na velikom zadnjem sudu, ovi lanci koji će im još vezivati kosti, doprinijeti njihovoj proslavi i pretvoriti im se u lance svjetla i slave. Blago, dakle, tisuću puta blago slavnim Isusovim sužnjima u Mariji, koji svoje lance budu nosili sve do groba!

238. Ovi lančići nose se iz ovih razloga: Prvo, da napominju kršćaninu zavjete i obaveze njegova krštenja, savršenu njihovu obnovu koju je učinio u ovoj pobožnosti, i tvrdnu dužnost koja ga veže da im ostane vjeran. Budući da se čovjek često vlada više prema osjetilima nego prema živoj vjeri, lako zaboravlja svoje obaveze prema Bogu, ako mu ih koji izvanjski predmet ne prizivlje u pamet. Zato ovi lančići sasvim dobro služe kršćaninu da mu napominju veze grijeha i sužanjstva đavlu, od kojih ga je oslobodilo sveto krštenje, i njegovu zavisnost o Isusu Kristu, koju je obećao na svetom krštenju i koju je potvrdio obnovom krsnih zavjeta. A zašto tako malo kršćana misli na svoje svete krsne zavjete te živi raspušteno poput pogana, kao da ništa nisu obećali Bogu? Jedan od razloga jest što nemaju na sebi nikakva izvanjskoga znaka koji bi im ih prizivao u pamet.

239. Drugi je razlog da pokažemo da se ne stidimo sužanjstva i službe Isusa Krista i da se odričemo kobnog ropstva svijetu, grijehu i đavlu. Treći je razlog da se osiguramo i sačuvamo od lanaca grijeha i đavla. Jer ili nam je nositi lance opačina, ili lance ljubavi i spasenja.

240. Oh, dragi moj brate, rastrgajmo lance grijeha i grješnika, svijeta i svjetovnih ljudi, đavla i njegovih šegрта, i zbacimo daleko od sebe njihov zlokobni jaram: *Skršimo okove njihove i jaram njihov zbacimo* (Ps 2, 3). Stavi svoje noge – da se izrazim sa Duhom Svetim – u slavne okove Isusa Krista, Utjelovljene Mudrosti, i vrat svoj u njezin jaram. *Podmetnimo svoja leđa pod njezin teret i neka nam ne smetaju njezine uzde* (Sir 6, 24). Zapazit ćeš da Duh Sveti, prije nego će reći te riječi, pripravlja na njih dušu da ne bi počem zabacila njegov važni savjet. Evo njegovih riječi: *Poslušaj, sine, primi moj naputak i ne odbaci savjeta mog* (Sir 6, 23).

241. Stoga će ti sigurno biti drago, predragi moj prijatelju, da ti i ja – zajedno s Duhom Svetim – dam isti savjet: njezini okovi bit će moćna zaštita. Kao što Isus na križu treba sve privući k sebi ili ljubavlju ili silom, tako će privući odbačenike lancima njihovih grijeha, da ih kao uznike i neprijatelje priveže za svoju vječnu srdžbu i svoju osvetnicu pravdu, ali predodređenike će privući, osobito u ova zadnja vremena, lancima ljubavi: *Sve ću privući k sebi* (Iv 12, 32); *privući ću ih lancima ljubavi* (Hoš 11, 4).

242. Ovi robovi ljubavi Isusa Krista, ovi Isusovi sužnji, *sužnji Krista Isusa* (Ef 3, 1), mogu nositi svoje lance ili o vratu, ili na mišicama, ili oko pasa, ili na nogama. Otac Vicencije Caraffa, sedmi general Družbe Isusove, koji je 1643. godine umro na glasu svetosti, nosio je kao znak svoga sužanjstva gvozden kolut na nogama i govorio je da mu je jako žao što ne može javno vući svoje lance. Prije spomenuta Majka Janja od Isusa, nosila je oko pasa gvozden lanac. Neke druge su ga nosile o vratu da čine pokoru za biserne ogrlice što su ih nosile u svijetu; drugi opet nosili su ga na mišicama da se za svoga ručnoga rada spominju da su Isusovi sužnji.

1.4. Osobita pobožnost prema Otajstvu Utjelovljenja

243. *Četvrta vježba.* Ti Isusovi i Marijini sužnji imat će osobitu pobožnost prema velikom otajstvu Utjelovljenja Riječi, koje se svetkuje 25. ožujka, a koje je u osobitoj vezi s ovom pobožnošću. Zaista, Duh Sveti je nadahnuo vjernicima ovu pobožnost iz slijedećih razloga:

a) da častimo i nasljeđujemo neizrecivu zavisnost, kojom je Sin Božji htio zavisiti o Mariji na slavu Boga, svojega Oca, i na naše spasenje. Ta se zavisnost pokazuje osobito u spomenutom otajstvu, u kojemu je Isus Krist zarobljenik i sužanj u djevičanskom krilu božanske Marije, gdje on zavisi o njoj u svemu;

b) da zahvalimo Bogu na neusporedivim milostima, koje je udijelio Mariji, a osobito što ju je izabrao za svoju predostojnu Majku, a taj je izbor učinjen u ovom otajstvu. To su dvije glavne svrhe našega sužanjstva Isusa u Mariji.

244. Pazite, molim, ja redovito kažem: sužanj Isusov u Mariji, sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji. Doista bi se moglo reći, kako ih je više i reklo do sada: sužanj Marijin, sužanjstvo presvetoj Djevici. Ali ipak držim da je bolje nazvati se sužnjem Isusovim u Mariji, kako je to jednom crkvenom službeniku savjetovao Tronson,⁶³ vrhovni upravitelj Sjemeništa sv. Sulpicija, poznat po svojoj rijetkoj razboritosti i velikoj pobožnosti, kad ga je ovaj pitao za savjet o toj stvari. Evo tome razloga:

245. 1. Živimo u ponosnom vijeku, u kojemu ima velik broj nadutih mudraca, koji imaju vazda nešto prigovoriti najtemeljitijim i najsolidnijim pobožnim vježbama. Da im, dakle, ne dam prigode nepotrebnih kritika, mislim da je bolje reći 'sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji' i nazvati se radije 'sužanj Isusov' negoli 'sužanj Marijin'. U tom slučaju nazivamo ovu pobožnost radije prema njezinoj konano svrsi, a to je Isus Krist, nego prema putu i sredstvu po kojem stižemo k toj svrsi, to jest prema Mariji; premda možemo sasvim dobro i mirno upotrebljavati i jedan i drugi naziv, kako i ja radim. Tako, na primjer, tko ide iz Orleansa u Tours preko grada Amboise, može sasvim pravo reći da ide u Amboise i da ide u Tours; da je putnik za Amboise i da je putnik za Tours, dok mu je jedini Tours konačna svrha i cilj njegova putovanja.

246. 2. Budući da je glavno otajstvo koje slavimo u ovoj pobožnosti, otajstvo Utjelovljenja, u kojem ne možemo vidjeti Isusa osim u Mariji, utjelovljena u njezinu krilu, to je onda zgodniji naziv 'sužanjstvo Isusu u Mariji' – Isusu, naime, koji stanuje i vlada u Mariji, kako to lijepo izražava ona krasna molitva tolikih znamenitih ljudi: »O Isuse, koji živiš u Mariji, dođi i živi u nama duhom tvoje svetosti.«⁶⁴

247. 3. Ovaj način govora puno bolje pokazuje usko jedinstvo između Isusa i Marije. Oni su tako usko ujedineni da je jedno sasvim u drugome: Isus sav u Mariji, a Marija sva u Isusu. Ili radije, Marije više nema, nego je samo Isus u njoj, pa bi se lakše moglo rastaviti svjetlo od sunca negoli Marija od Isusa. Zato možemo nazvati našega Gospodina 'Isus Marijin', a Presvetu Djevicu 'Marija Isusova'.

248. Vrijeme mi ne dopušta ovdje duže tumačiti odlike i veličine otajstva Isusova življenja i vladanja u Mariji, to jest otajstva Utjelovljenja. Zato ću se zadovoljiti da kažem, s dvije, tri riječi, da je ovo prvo, najskrivenije, najuzvišenije i najmanje poznato Isusovo otajstvo; da je Isus u ovom otajstvu izurio izbor svih odabranika, u dogovoru s Marijom – boraveći u njezinu

djevičanskom krilu, koje sveci stoga nazvaše dvoranom Božjih tajna;⁶⁵ da je on u ovom otajstvu izveo sva slijedeća otajstva svoga života tim što se je prihvatio da ih izvrši. Ulazeći u svijet Krist govori: *Evo dolazim vršiti tvoju volju* (Heb 10, 7); da ovo otajstvo, dosljedno tome, sadrži u jezgri sva otajstva i uključuje volju i milost svih otajstava, napokon da je ovo otajstvo prijestolje milosrđa za nas, jer pošto se Isusu možemo približiti jedino po Mariji, to ga bez njezina posredovanja ne možemo ni vidjeti ni s njim govoriti. Isus, koji vazda uslišava svoju Majku, s toga prijestolja vazda dijeli milosti i pokazuje svoje milosrđe bijednim grješnicima. *Pristupimo, dakle, s pouzdanjem k prijestolju milosti* (Heb 4, 16). Otajstvo Utjelovljenja je također prijestolje Kristove darežljivosti prema Mariji jer je ovaj novi Adam, za svog boravka u ovom pravom zemaljskom raj, tu skrovito učinio tolika čudesa da ih ne shvaćaju ni anđeli ni ljudi. Zato sieci nazivaju Mariju Božjom veličanstvenošću,⁶⁶ kao da je Bog veličanstven jedino u Mariji. *Samo je ondje Gospodin veličanstven* (Iz 33, 21). Kristovo utjelovljenje je također prijestolje slave nebeskome Ocu. Isus Krist je, naime, u Mariji savršeno ublažio svog Oca, rasrđena na ljude; u njoj mu je savršeno povratio slavu, koju mu je bio oteo grijeh; u njoj je, žrtvom svoje volje i samoga sebe, dao svom Ocu više slave nego bi mu je ikad bile dale sve žrtve Staroga zakona; u njoj je, napokon, dao nebeskom Ocu neizmjernu slavu, kakve još nikad ne bijaše primio od ljudi.

1.5. Velika pobožnost prema Zdravomariji i Krunici⁶⁷

249. *Peta vježba.* Marijini sluge veoma će pobožno moliti *Zdravomariju* ili *anđeoski pozdrav*, kojemu malo kršćana, pa i prosvijetljenih, poznaje cijenu, vrijednost, izvrsnost i potrebu. Trebalo je da se Presveta Djevica prikaže više puta velikim i veoma prosvijetljenim svecima da im pokaže vrijednost ove molitve, kao na primjer sv. Dominiku, sv. Ivanu Kapistranu i blaženom Alanu de la Roche. Oni su sastavili čitave knjige o čudesima i uspješnosti ove molitve u obraćanju duša. Svečano su izjavljivali i javno propovijedali, kako je spas svijeta počeo po *Zdravomariji*, da je tako i spas svakog pojedinca povezan s tom molitvom; da je upravo ova molitva donijela suhoj i neplodnoj zemlji plod života, pa da će ta ista molitva, pobožno moljena, nužno činiti da nikne u našim dušama riječ Božja i donese plod života, a taj je Isus Krist; da je *Zdravomarija* nebeska rosa koja natapa zemlju, to jest našu dušu, i daje joj da donese svoj rod u svoje vrijeme; a duša koju ne natapa ta nebeska rosa – ova molitva – ne nosi ploda nego samo kupinu i trnje te je blizu da bude prokleta.

250. Evo što je Presveta Djevica otkrila bl. Alanu de la Roche, kako je zabilježeno u njegovoj knjizi *O dostojanstvu ružarija*, i kako to donosi za njim Cartagena: »Znaj, sinko, i javi svakome da je vjerojatan znak da je netko blizu vječne osude, ako osjeća odvratnost, mlakost i nemar prema *anđeoskom pozdravu*, koji je popravio štetu svega svijeta.« Eto sasvim utješnih, a ujedno i sasvim strašnih riječi! Čovjek bi im jedva vjerovao da nam za njihovu istinitost ne jamči ovaj sveti čovjek, a još prije njega sv. Dominik, a zatim više velikih osoba i iskustvo od više vjekova. Jer vazda se je zapažalo da mrze i preziru *Zdravomariju* i Krunicu svi koji nose znak odbačenja, kao što su svi heretici, bezbožnici, oholice i svjetovni ljudi. Heretici uče i mole još *Očenaš*, ali ne i *Zdravomariju*, a niti Krunicu. Oni se na te molitve kostriješe. Više bi voljeli nositi uza se zmiju negoli krunicu. I oholice, taman bili katolici, pošto imaju iste sklonosti kao i otac Lucifer, preziru *Zdravomariju* ili su ravnodušni prema njoj, a Krunicu smatraju pobožnošću za ženice, koja je dobra jedino za neznalice i nepismene. Nasuprot, vidjelo se je iz iskustva da ljube, vole i mole s uživanjem *Zdravomariju* svi koji inače imaju velikih znakova predodređenja, i koliko su sjedinjeniji s Bogom, toliko im je draža ova molitva. A to je upravo i nadodala Presveta Djevica bl. Alanu poslije već spomenutih riječi.

251. Ja ne znam kako to biva i zašto, ali je, međutim, ovo istina: da doznam da li je netko Božji, ja boljšega sredstva nemam negoli ispitati da li mu je drago moliti *Zdravomariju* i Kronicu. Velim: 'da li mu je drago', jer se može dogoditi da se netko nađe u nemogućnosti, naravnoj ili dapače vrhunaravnoj,⁶⁸ moliti je, ali mu je ipak vazda draga i rado je preporučuje drugima.

252. O predodređene duše, sužnji Isusovi u Mariji, znajte da je *Zdravomarija* najljepša od svih molitava poslije *Očenaša*. To je najsavršeniji pozdrav kojim možete pozdraviti Presvetu Djevicu, jer je to pozdrav koji joj je Svevišnji poslao po arkandelu da zadobije njezino Srce. A taj pozdrav, pun tajnog čara, tako se je silno dojmio Marijina Srca da je dala svoj pristanak Utjelovljenju Riječi, kod sve svoje duboke poniznosti. Tim ćete pozdravom i vi, izgovarate li ga kako treba, sigurno pridobiti Marijino Srce.

253. Molimo li *Zdravomariju* dobro, to jest pomno, pobožno i čedno, ona je, kako kažu sveci, neprijatelj đavlu kojega nagoni u bijeg, malj koji ga obara; ona je posvećenje duša, veselje anđela, milopoj predodređenika, pjesan Novoga zavjeta, Marijino uživanje i slava Presvetog Trojstva. *Zdravomarija* je nebeska rosa koja dušu čini plodnom. Ona je čist i nježan poljubac što ga dajemo Presvetoj Djevici; rumena ruža koju prikazujemo Mariji; dragocjen biser što joj ga poklanjamo; čaša ambrozije i božanskog nektara kojim je nuđamo. Sve su to poredbe svetaca.

254. Zato vas vruće molim, iz ljubavi koju imam prema vama u Isusu i Mariji, da vam ne bude dosta *Mala krunica Presvete Djevice*, nego da molite i treći dio ružarija, a također, imate li vremena, i čitav ružarij svakoga dana, pa ćete na času smrti blagoslivljati dan i sat kad ste mi povjerovali; i poslije sijanja s blagoslovom Isusa i Marije, požet ćete vječne blagoslove u nebu: *Tko obilato sije, obilato će i žeti* (2 Kor 9, 6).

1.6. Moljenje Marijinog hvalospjeva Veliča

255. *Šesta vježba:* Marijina pjesma *Veliča*.⁶⁹ Marijini sluge, da zahvale Bogu na milostima koje je udijelio Presvetoj Djevici, molit će često *Veliča*, ugledajući se na bl. Mariju d'Oignies i na više drugih svetaca. To je jedina molitva i jedino djelo koje je sastavila Presveta Djevica, ili radije koje je Isus učinio u njoj, jer je on govorio na njezina usta. To je najveća pohvalna žrtva koju je Bog primio u Zakonu milosti. To je, s jedne strane, najponizniji i najzahvalniji, a s druge strane najdivniji i najuzvišeniji od svih himana: u njemu ima otajstava tako velikih i tajnih, da ih svih ne znaju ni anđeli. Gerson, vrlo pobožan i vrlo mudar naučitelj, pošto je utrošio velik dio svoga života sastavljajući veoma učene i pobožne rasprave o najtežim predmetima, sa strahom se je prihvatio na koncu života protumačiti *Veliča* da tako okruni sva svoja djela. On nam iznosi mnogo divnih stvari o tom krasnom i pobožnom himnu u knjizi *in-folio* koju je sastavio o njemu. Među ostalim kaže da ga je sama Presveta Djevica molila često, a osobito poslije svete pričesti kao zahvalu. I učeni Benzonij protumačio je *Veliča* i donio više čudesa, što ih je proizvela moć ove molitve, te kaže da se đavli tresu i bježe kad čuju ove riječi iz *Veliča*: ... *rasprši one koji su oholi u misli srca svojega* (Lk 1, 51).

1.7. Preziranje svijeta

256. *Sedma vježba.* Vjerne sluge Marijine trebaju jako prezirati, mrziti i izbjegavati pokvareni svijet i u tu svrhu služiti se vježbama preziranja svijeta, koje smo naveli u prvom dijelu.

2. Nutarnje vježbe ove pobožnosti

257. Dakako, netom opisane izvanjske vježbe pobožnosti ne valja propuštati iz nemara ili prezira, nego ih vršiti koliko to komu dopušta njegov stalež i položaj. No osim njih ima i drugih nutarnjih pobožnih vježbi, koje imaju veliku snagu posvetiti one koje Duh Sveti zove na visoku savršenost. Te se vježbe sastoje u tome, da se izrazim u četiri riječi, da sva svoja djela činimo *po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju*, da ih tako savršenije činimo *po Isusu, s Isusom, u Isusu i za Isusa*.

2.1. Sve raditi po Mariji

258. Trebamo raditi svoja djela *po Mariji*, to jest trebamo se pokoravati u svemu Presvetoj Djevici i vladati se, također u svemu, po njezinu duhu koji je Duh Sveti Božji. *Koje vodi duh Božji, oni su sinovi Božji* (Rim 8, 14); koje vodi duh Marijin, oni su Marijini sinovi i, prema tome, sinovi Božji, kako smo to dokazali. Zato između tolikih štovatelja Presvete Djevice samo su oni pravi i vjerni njezini štovatelji, koje vodi njezin duh. Spomenuo sam da je duh Marijin Božji duh, jer nju nikada nije vodio njezin duh, nego vazda Božji duh, koji je tako zavladao njome da je postao njezinim vlastitim duhom. Zato kaže sveti Ambrozije: »Neka u svakome bude Marijina duša, da tu slavi Boga; neka Marijin duh bude u svakome, da se tu raduje u Bogu. « Sretne li duše kad je sasvim zaposjedne i njome upravlja duh Marijin, po primjeru nekog dobrog brata Družbe Isusove, imenom Rodriguez,⁷⁰ koji je umro na glasu svetosti, jer je taj duh blag i jak, revan i razborit, ponizan i srčan, čist i plodan.

259. Želi li duša da je vodi ovaj Marijin duh treba:

- a) da se odreče svoga vlastitog svjetla i volje prije svakog svoga djela, na primjer prije nego ćemo se pomoliti, reći ili slušati svetu misu, pričestiti se i tako dalje. Jer bi tmine našega vlastitoga duha i zloća naše vlastite volje i djelovanja, kad bismo se povodili za njima, bile zapreka svetom Marijinu duhu, ma koliko nam se činile dobre;
- b) treba se predati Marijinu duhu, da nas pokreće i vodi, kako se njoj sviđi. Treba se staviti i pustiti u njezine djevičanske ruke, kao što je oruđe u rukama radnika, ili kao lutnja u rukama izvrsna svirača. Treba se izgubiti u Mariji i njoj se prepustiti poput kamena što ga bacimo u more. To možemo učiniti jednostavno i u tren, jednostavnim duhovnim pogledom, kratkim činom volje, ili riječju, na primjer govoreći: Ja se odričem sebe i darujem se tebi, mila moja Majko! Pa sve i da ne osjećamo nikakve slasti u ovom činu ujedinjenja, on je ipak istinit, kao što bi netko jednako istinito pripao sotoni kad bi, Bože sačuvaj, jednako iskreno rekao: »Ja se predajem sotoni«, makar on i ne osjetio u sebi na te riječi nikakve osjetne promjene;
- c) treba od vremena do vremena, za naših djela i poslije njih, obnoviti isti čin darivanja samih sebe i ujedinjenja. Što budemo to češće radili, to ćemo se prije posvetiti i brže doći do ujedinjenja s Isusom Kristom, koje vazda dolazi nužno iza našega ujedinjenja s Marijom, jer je duh Marijin duh Isusov.

2.2. Sve raditi s Marijom

260. Sve trebamo raditi *s Marijom*, to jest trebamo u svim našim djelima gledati na Mariju kao na savršeni uzor svake kreposti i svetosti što ga je Duh Sveti proizveo u netaknutom stvoru da se ugledamo na nj prema svojim slabim silama.⁷¹ Valja nam, dakle, pri svakom činu promatrati kako ga je vršila Marija, ili kako bi ga učinila, da je na našem mjestu. S tom

svrhom trebamo proučavati i promišljati velike kreposti što ih je ona vršila tokom svoga života, a osobito:

- a) njezinu živu vjeru, kojom je povjerovala bez kolebanja anđeoskoj riječi; ona je vjerovala vjerno i postojano sve do podno križa na Kalvariji;
- b) njezinu duboku poniznost, iza koje se je skrivala, šutjela, u svemu se podlagala i odabirala najzadnje mjesto;
- c) njezinu potpunu božansku čistoću, kojoj nikada pod nebom nije bilo ravne niti će ikada biti, i uopće sve ostale njezine kreposti. Spomenimo se, drugi put to kažem, da je Marija velika i jedina Božja uzor-forma, vrijedna da proizvede žive slike Božje, s malim troškom i u malo vremena; pa koja duša ovu formu nađe i u njoj se izgubi, ona se sasvim brzo promijeni u Isusa Krista, kojega ova forma prirodno prikazuje.

2.3. Sve raditi u Mariji

261. Trebamo sva svoja djela raditi *u Mariji*. Da dobro shvatimo ovu vježbu, trebamo znati: a) da je Presveta Djevica pravi raj zemaljski novoga Adama i da joj je stari raj zemaljski bio samo slika. U ovom, dakle, raju zemaljskom postoje bogatstva, ljepote, rijetkosti i neizrecive slasti što ih je tu ostavio novi Adam, Isus Krist. U tom je raju on uživao devet mjeseci, činio čudesa i prosipao svoje bogatstvo božanskom darežljivošću. Ovo presveto mjesto sastoji se jedino od djevičanske i neoskvrnjene zemlje od koje je bez ikakve mrlje i ljage stvoren i othranjen novi Adam, djelovanjem Duha Svetoga koji tu prebiva. U ovom je zemaljskom raju uistinu stablo života koje je donijelo Isusa Krista, plod života, i stablo spoznanja dobra i zla, koje je dalo svjetlo svijetu. Ima na ovome divnome mjestu stabala zasađenih Božjom rukom i natapanih njegovim božanskim pomazanjem, koja su nosila i vazda nose plodove božanskog ukusa. Ima tu lijeha okićenih krasnim raznim cvijećem kreposti, koji šire miomiris, te njime mirišu i sami anđeli. Ima na tom mjestu zelenih livada, nade neosvojenih tvrđava jakosti, čarobnih zgrada pouzdanja itd. Jedini nam Duh Sveti može otkriti istinu koja se skriva u ovim slikama tvarnih predmeta. Na ovome je mjestu čist, neokužen zrak čistoće; bijeli, bez noći, dan svetoga čovječanstva; sjajno, bez sjena, sunce Božanstva; neprestano užarena peć ljubavi, u koju se netom ubaci gvožđe, sve se ono usije i pretvori u zlato; tamo je i rijeka poniznosti, koja ključa iz zemlje i, dijeleći se na četiri rukavca, natapa čitavo ono čarobno mjesto. Ta četiri rukavca označuju četiri stožerne kreposti.

262. b) Duh Sveti na usta svetih Otaca još naziva Presvetu Djevicu: *Istočna vrata*, na koja Veliki svećenik Isus Krist ulazi u svijet i izlazi iz njega, jer je zbilja preko nje on ušao u svijet prvi put, a preko nje će u nj doći i drugi put; *Svetište Božanstva*, odmaralište Presvetoga Trojstva, Božje prijestolje, Božji grad, Božji oltar, Božji hram, Božji svijet. Svi ti razni nazivi i pohvale sasvim su istiniti s obzirom na razna čudesa i milosti, što ih je Svevišnji učinio u Mariji. Kolikog li bogatstva! Kolike li slave! Kolikog li uživanja! Kolike li sreće moći unići u taj vrt – Mariju – i stanovati gdje je Svevišnji postavio prijestolje svoje najveće slave!

263. Ali, teško li je nama grješnicima imati dopuštenje i sposobnosti i svjetla da možemo unići u mjesto tako uzvišeno i sveto koje čuva, ne više Kerub, kao stari raj zemaljski, nego sam Duh Sveti, koji se je učinio njegovim neomeđenim gospodarom i govorio o njoj: *Ti si vrt zatvoren, sestro moja, nevjesto, vrt zatvoren, zdenac zapečaćen* (Pj 4, 12). Marija je zatvoren vrt! Marija je zapečaćen studenac! Bijedna djeca Adama i Eve, izgnana iz raja zemaljskoga, ne mogu unići ni u ovaj raj nego po osobitoj milosti Duha Svetoga koju moraju zaslužiti.

264. No, ako smo svojom vjernošću postigli ovu milost, trebamo rado prebivati u lijepoj Marijinoj unutarjosti, tu mirno počivati, tu pouzdano tražiti oslon, tu se sigurno skrivati i tu se neograničeno izgubiti, da bi se u djevičanskom Marijinu krilu duša: hranila mlijekom njezine milosti i njezina majčinskog milosrđa; oslobodila od svih svojih smetnji, bojazni i skrupula; bila sigurna od svih svojih neprijatelja: đavla, svijeta i grijeha, koji tamo nisu nikad imali pristupa, radi čega Marija izjavljuje: *Tko u meni radi, taj ne griješi* (Sir 24, 22), to jest: koji ostaje duhom u Presvetoj Djevici, ne će počiniti znatnijega grijeha; da bi se tu oblikovala u Isusa, a Isus u njoj, jer je djevičansko Marijino krilo, po riječima Otaca, dvorana Božjih tajni gdje su bili oblikovani Krist i svi odabranici: *Ovaj i onaj u meni je rođen* (Ps 86, 5).

2.4. Sve raditi za Mariju

265. Napokon trebamo sva svoja djela raditi *za Mariju*. Doista je pravedno, kad smo se potpuno predali njoj na službu, da radimo sve za nju kao dvorjanici, sluge i sužnjevi, ali ne kao da bi nju uzeli za posljednju svrhu svoje službe, jer je to samo Isus Krist. No svakako ona nam treba biti naš bliži cilj, naša otajstvena okolina i naše lako sredstvo da dođemo k Isusu Kristu. Zato se poput sobri slugu i robova ne smijemo podati besposlici, nego trebamo potpomognuti njezinom zaštitom, poduzimati i činiti velike stvari za ovu uzvišenu Vladaricu. Trebamo ustati na obranu njezinih povlastica, kad ih tko osporava. Trebamo braniti njezinu slavu, kad je netko napada. Trebamo privesti sav svijet, ako je moguće, u njezinu službu i na ovu krasnu i ozbiljnu pobožnost. Trebamo govoriti i vikati protiv onih koji zloupotrebljavaju pobožnost prema njoj, vrijeđajući njezina Sina, i ujedno trebamo nastojati promicati ovu pravu pobožnost. A kao nagradu za ove naše male usluge ne smijemo tražiti od nje ništa, nego mora nam biti čast što pripadamo tako ljubeznoj Vladarici, i sretni što smo po njoj sjedinjeni s Isusom, njezinim Sinom, nerazrješivom vezom u vremenu i u vječnosti. Slava Isusu u Mariji! Slava Mariji u Isusu! Slava samom Bogu!

ZAKLJUČAK

Način kako ćemo obavljati ovu pobožnost kod svete pričesti

Prije pričesti

266. Ponizi se duboko pred Bogom. Odreci se svoga sasvim pokvarenoga dna i svoje priprave, makar se ne znam koliko dobra pričinjala tvome sebeljublju. Obnovi svoju posvetu govoreći: *Sav sam tvoj, moja draga Gospodarice, i sve je moje tvoje*. Zamoli ovu dobru Majku da ti pozajmi svoje Srce, da u nj primiš njezina Sina s njezinom pripravom. Prikaži joj da bi trpjela slava njezina Sina kad bi on bio primljen u tvoje tako prljavo i tako nestalno srce, koje bi Isusu okrnjilo slavu ili ga izgubilo. Ali ako se ona hoće nastaniti kod tebe da sama primi svoga Sina, to joj je slobodno zbog vlasti koju ima nad srcima, a njezin će Sin na taj način saskim lijepo biti primljen od nje bez ljage i bez pogibelji da bude uvrijeđen ili izgubljen: *Bog je posred nje, poljuljat se neće* (Ps 45, 6). Reci joj pouzdano da je svo ono dobro što si joj darovao mali doprinos njezinoj časti, ali da joj svetom Pričešću želiš darovati onaj isti dar koji joj je nekoć darovao vječni Otac, i da će biti više počašćena tim darom, nego da joj daruješ sva dobra svijeta. Reci joj, napokon, da Isus, koji je ljubi neizmjerljivo, želi opet s ugodnošću otpočiniti u njoj, premda će se to zbiti u tvojoj duši, prljavijoj i siromašnijoj od

staje, u koju mu nije bilo teško doći jer je u njoj bila ona – Marija. Zamoli je da ti daruje svoje Srce ovim nježnim riječima: *Uzimam te za sve blago svoje. O Marijo, daj mi Srce svoje!*

Za vrijeme pričesti

267. Stupajući da primiš Isusa Krista, poslije *Očenaša*, reci mu tri puta: *Gospodine, nisam dostojan...* Govoreći prvi put, pomisli na vječnog Oca pa mu reci da nisi dostojan primiti njegova jedinog Sina zbog tvojih opakih misli i tvojih nezahvalnosti prema tako dobrom Ocu, ali eto Marije, njegove službenice. Evo službenice Gospodnje, koja to čini mjesto tebe i nadahnjuje ti najveće pouzdanje i nadu kod njegova božanskog Veličanstva: Jer si me posebnim načinom utvrdio u nadi.

268. Reci zatim Sinu: *Gospodine nisam dostojan...* Da nisi dostojan primiti Ga radi tvojih nekorisnih i opakih riječi i tvoje nevjernosti u njegovoj službi, ali ga ipak moli da ti bude milostiv, jer ćeš ga uvesti u kuću njegove rođene Majke i tvoje Majke, i ne ćeš mu dati otići dok se ne nastani kod nje. *Uhvatih ga i neću ga pustiti, dok ga ne uvedem u kuću Majke svoje, u ložnicu roditeljke svoje* (Pj 3, 4). Zamoli ga da ustane i da pođe k svom počivalištu i u svoj sveti šator (usp. Ps 131, 8). Reci mu da se nimalo ne uzdaš u svoje zasluge, u svoju snagu i u svoje pripreme kao Ezav, nego u zasluge, snagu i pripreme Marije, svoje drage Majke, kao mali Jakov u brigu Rebekinu, i da se ipak usuđuješ približiti njegovoj svetosti, premda si grješnik i pravi Ezav, jer su tvoja snaga i nakit zasluge i kreposti njegove presvete Majke.

269. Reci i Duhu Svetom: *Gospodine, nisam dostojan...* Da nisi dostojan primiti remek-djelo njegove ljubavi zbog mlakosti i opakosti tvojih djela i toga protivljenja njegovim nadahnućima, ali da je Marija, njegova vjerna Zaručnica, sve tvoje uzdanje, pa reci sa sv. Bernardom: *Ona je moja najveća sigurnost, ona je sav razlog moga ufanja.* Možeš mu se također pomoliti da opet siđe u Mariju, svoju nerazdruživu Zaručnicu, jer je njezino krilo jednako čisto i njezino Srce jednako užeženo kao što je i nekoć bilo; i da bez njegova dolaska u tvoju dušu ni Isus ni Marija ne će biti oblikovani ni dostojno nastanjeni u tvojoj duši.

Poslije svete pričesti

270. Poslije svete Pričesti, sabravši se u se i zatvorivši oči, uvedi Isusa u Srce Marijino. Daj ga njegovoj Majci, koja će ga primiti ljubežno, smjestiti časno, klanjati mu se duboko, ljubiti ga savršeno, zagrliti ga nježno i iskazati mu u duhu i istini mnoge počasti, koje su nama nepoznate zbog naše guste tame.

271. Ili se drži sasvim ponizna srca u prisutnost Isusa nastanjena u Mariji; ili se vladaj kao rob na vratima kraljevskog dvora, gdje je Kralj u razgovoru s Kraljicom; pa dok se oni razgovaraju i dok ne trebaju tebe, ti pođi duhom u nebo i svuda po zemlji i zamoli sve stvorove da zahvaljuju i časte i ljube Isusa i Mariju mjesto tebe: *Dodite, poklonimo se...* (Ps 94, 6).

272. Ili također moli sam Isusa u zajednici s Marijom, za dolazak njegova kraljevstva na zemlju preko njegove svete Majke, ili ga moli božansku mudrost, ili ljubav Božju, ili oproštenje grijeha, ili koju drugu milost, no vazda preko Marije i u Mariji. Gledajući na se poprijeke, reci: *Ne obaziri se, Gospodine, na moje grijeha, nego neka tvoje oči gledaju na Marijinu pravdu, to jest neka oči tvoje vide u meni samo Marijine kreposti i zasluge.* A spominjući se svojih grijeha nadodaj: *Neprijatelj čovjek to učini, a taj moj najljući neprijatelj,*

koji je počinio ove grijeha, jesam upravo ja. Možeš također reći: *Od čovjeka opaka i himbena izbavi me* (Ps 43, 1), ili još: *Ti treba da rasteš, a ja da se umanjujem* (usp. Iv 3,30). *Moj Isuse, ti trebaš rasti u mojoj duši, a ja se umanjivati. Marijo, ti trebaš rasti u meni, a ja moram biti manji nego sam bio.* Ili reci ovo: *Rastite i množite se* (Post 1, 28). Isuse i Marijo, rastite u meni i množite se vani u drugima.

273. Bezbroj je drugih misli koje nam Duh Sveti donosi na pamet pa će ih donijeti i tebi, ako budeš dobro sabran, umrtvljen i vjeran ovoj velikoj i uzvišenoj pobožnosti, u kojoj sam te, evo, poučio. Ali spomeni se da će Isus biti to više proslavljen što više pustiš Mariju da ona radi u tvojoj pričesti, a da ćeš to više pustiti Mariji da radi za Isusa, a Isusu da radi u Mariji, što se dublje poniziš i budeš ih slušao u miru i šutnji, ne mučeći se da gledaš, kušaš i osjećaš. Jer pravednik živi o vjeri svagdje, a osobito u svetoj pričesti, koja je čin vjere: *Pravednik moj živi od vjere* (Heb 10, 38).

¹ Iv 2,4;19,26. Ni u grčkoj ni u rabinskoj literaturi sin ne zove majku ženom. Isus se time distancira od svoje Majke jer u svom mesijanskom poslanju zavisi samo od Oca, ali u isto vrijeme ukazuje na Marijinu ulogu žene (Post3,15) koja sudjeluje u otajstvu Otkupljenja kao majka vjernika (Iv16,21;19,26).

² Ovu marijansku akomodaciju (Post 2, 8) nalazimo već kod sv. Efrema: *Govor o Bogorodici* te redom kod istočnih i zapadnih Otaca.

³ Sv. Bernard kaže u knjizi *Sermo 4 in Assump.*, PL 183, 427: »Ništa me više ne raduje negoli govoriti o slavi Djevice Marije.«

⁴ Sv. Grgur Veliki, PL 79, 25.

⁵ Sv. Bonaventura, *Psalterijum majus*, marijanska adaptacija himna *Tebe Boga hvalimo*. sv. Augustin, premda je poglavica svega nebeskoga dvora, najrevnije joj iskazuje svako vrsnu čast i navodi na to druge, uvijek spremno očekujući tu počast da na njezin mig učini koju uslugu kojem od njezinih slugu.

⁶ Usp. sv. Petar Damjani, PL 144, 738.

⁷ Sv. Ambrozije, PL 15, 1636; sv. Bernard, PL 183, 76 B.

⁸ Sv. Augustin, PL 38, 1074.

⁹ Po primjeru drugih crkvenih pisaca, sv. Ljudevit pripisuje Mariji naslov 'Zaručnica Duha Svetoga' da bi time izrazio otajstvo i nerazdruživ odnos Marije i Duha Svetoga koji se ostvario u utjelovljenju Sina Božjega. Treba paziti na teološku upotrebu tog naslova i izbjegavati opasnost da se Duh Sveti vidi kao otac Kristov ili da se u njem vidi jedna komplementarnost među jednakima. Zbog toga je Drugi vatikanski koncil radije koristio pojam Marija kao *Hram Duha Svetoga* (LG 53) umjesto Zaručnice.

¹⁰ Isusovac Poire (1584-1637) je napisao ovu veliku knjigu od preko 1200 stranica, koja se u 17. st. koristila kao jedna vrsta marijanske enciklopedije. I sv. Ljudevit je koristi, pogotovo u prvom dijelu *Rasprave*.

¹¹ Montfort citira psalam u prijevodu Vulgate, a tumačenje ovog retka u marijanskom smislu preuzima od Olieri, *Pismo* 119, str. 883.

¹² Radi se o jednom tradicionalnom katoličkom nauku koji sv. Pio X. papa, ovako iznosi: »Svi mi, koji smo sjedinjeni s Kristom, i kako kaže Apostol, koji smo udovi njegovog Tijela, izišli smo iz Marijinog krila kao tijelo sjedinjeno s Glavom« (*Ad diem illum*).

¹³ Montfort prema Poireu, st. 424., navodi dva teksta sv. Augustina, vidi: PL 40, 339 i 659.

¹⁴ Da bismo teološki ispravno shvatili ove i slične odlomke u *Raspravi*, trebamo poznavati neke tekstove crkvenog učiteljstva: »Isusova Majka (...) svijetli putujućem Božjem narodu

kao znak pouzdane nade i ujehe« (LG 68). »Sa svojim učinkovitim i neprestanim zagovorom, Marija je jako blizu vjernicima, koji je zazivaju pa i onima koji ne znaju da su njena djeca« (*Marialis cultus*, br. 56).

¹⁵ Montfort je obavljao službu bibliotekara u sjemeništu i skupljao je sve citate koji su ga zanimali u *Bilježnicu*, koju je uvijek nosio sa sobom te obilato koristio pri pisanju svojih djela.

¹⁶ Navedeno prema Crassetu, dio I., q. 6., str. 48.

¹⁷ Sv. Bernard, *Sermo in antif. Salve Regina*, PL 184, 1073.

¹⁸ Radi se o mističarki Mariji des Valles (1656.), koju je duhovno vodio sv. Ivan Eudes.

¹⁹ Radi se o jednom apokrifnom pismu Pseudo-Dionizija sv. Pavlu, koje se u doba sv. Ljudevita smatralo autentično.

²⁰ Bilo bi dobro čitati ove proročke riječi sv. Ljudevita, konfrontirajući ih s eshatološkim značajem putujuće Crkve, koji je opisan u LG 48-51.

²¹ Antiteza Eva-Marija je tema koju su crkveni Oci puno koristili. Poslije sv. Justina (+ 165.) i sv. Irene (+ 202.) koji kaže: »Ono što je Eva vezala svojom nevjerom, to je Djevica Marija razriješila svojom vjerom« (*Adv. haereses III.*, 22, 4, PG 7, 959).

²² Montfort nam u ovom broju sam daje podjelu *Rasprave* po temama koje želi obraditi. Potreba pobožnosti prema Djevici Mariji (PP 14-59); temeljne istine autentične kršćanske duhovnosti (PP 61-82) i bit prave pobožnosti (PP 90-273).

²³ Za raniji govor o toj temi vidi br. 24, 31-35, 50, a kasnije br. 75, 83-86, 120, 152-168.

²⁴ Montfort cilja na knjigu A. Widenfelt, *Spasonosna upozorenja*, koja je napisana 1673., a stavljena na indeks 1676.

²⁵ Sv. Bonaventura, *Psalt. maius*, Ps 79.

²⁶ Guillaume de Paris, kod Crasset, dio I., str. 46.

²⁷ Ova molitva je u izvornom tekstu na latinskom jeziku, a sastavljena je od raznih odlomaka, koji se pripisuju sv. Augustinu. Montfort preporuča moliti ovu molitvu u vrijeme pripreve na posvetu (br. 230).

²⁸ Usp. Boudon, *Esclavage*, tr. 1, c. 2., t. 2, col. 380. Rado navodimo izvore ovih razlaganja da istaknemo kako je marijanska pobožnost u formi robovanja Mariji bila veoma raširena u XVII. stoljeću i ne smije se smatrati iznahašćem sv. Ljudevita. On joj je produbio smisao i dao pravo značenje.

²⁹ Katekizam tridentskog koncila I., c. 3., br. 12.

³⁰ Zajedno s raznim svecima kao sv. Tomom iz Villanove i sv. Robertom Belarminijem, Montfort ovdje donosi teološki princip konvenijencije, koji se temelji na posebnoj blizini koju je Marija imala u dijelu spasenja s Isusom. Koristeći ovaj pojam treba znati da su ograničene Marijine savršenosti (vidi br. 52), da se njoj ne mogu pripisati nepriopćiva Božja i Kristova svojstva, nego samo one povlastice potrebne da izvrši svoju ulogu u povijesti spšenja i koje imaju temelj u objavi.

³¹ Sv. Ivan Damašćanski, *Propovijed o usnuću B. D. Marije*, PG 96, 724 a-c.

³² Sv. Bonaventura, *Psalt. majus*, Ps 117.

³³ Vidi: Sv. Anselmo, OR 46, PL 158, 943; Sv. Bernard, *Hom. I super Missus*, br. 7, PL 183, 60; Sv. Bernardin, *Sermo 5 de Nativ. B. D. M.*, c. 5

³⁴ Pod slijepom poslušnošću ne smijemo podrazumijevati stav osobe koja ne traži, ne razmišlja i ne sudi u životu. Kod navještenja, Marija pita anđela, razgovara i pravi primjedbe: »Kako će to biti kad ja muža ne poznajem« (Lk 1, 34). Radi se o odgovornoj poslušnosti koja, kada spozna Božju volju, potpuno se predaje i prepušta Bogu da on vodi osobu svojim putevima.

³⁵ Od svećeničkog ređenja pa do svoje smrti (1701.-1716.), Montfort je držao pučke misije diljem Francuske. Ovdje nam govori da je već dugi niz godina propovijedao. Po Tome se

može naslutiti da je on pisao *Raspravu* pod kraj svoga života, vjerojatno u jesen 1712. u samotištu sv. Egidija, u gradu La Rochelle, na sjeveru Francuske.

³⁶ Montfort misli na knjige svoga vremena koje govore o Mariji i koje je on, kao bibliotekar sjemeništa sv. Sulpicija, imao pri ruci u tom Zavodu.

³⁷ »Jer sav spasonosan utjecaj Blažene Djevice Marije na ljude, ne nastaje iz neke nužde, nego iz Božije dobrohotnosti (...), a nikako ne priječi neposredno sjedinjenje vjernika s Kristom, nego ga olakšava« (LG 60).

³⁸ Sv. Augustin, *Pismo*, 149., PL 33, 637.

³⁹ Calvinus, *Lexicon juridictum*, Geneva, 1553., st. 956.

⁴⁰ *Katekizam tridentskog kocila*, I., 3.

⁴¹ Sv. Bernard, *De quad.*, PL 183, st. 598.

⁴² Navodimo samo citate patrologa gdje se mogu usporediti ovi tekstovi: PG 12, st. 1548; PL 183, st. 100, 441, 448.

⁴³ Usprediti citate tekstova Ruperta i sv. Augustina u: PL 168, st. 837 i PL 39, st. 2130-2131.

⁴⁴ Sv. Bernard, PL 183, br. 18, 448.

⁴⁵ H.M.Boudon, arhiđakon u Evraux-u. Knjiga o kojoj Montfort govori ima naziv: *Sam Bog ili sveto ropstvo divnoj Majci Božjoj*, Pariz 1667. Nećemo navoditi bilješke za citate ostalih imena i knjiga na koje se poziva svetac u sljedećih 6 brojeva. Oni koje to zanima mogu ih naći na hrvatskom jeziku u bilješkama izdanja Rasprave u *Sabrana Djela*. Želimo samo naglasiti da se pobožnost posvete ili svetog ropstva ljubavi javlja u Crkvi u VII. stoljeću. Među velikanima svakako treba spomenuti sv.Sofronija Jeruzalemskog (+ 638.), sv.Germana Carigradskog (+733.),sv.Ivana Damaščanskog (+ 749.), Papu Ivana VII (+ 707) a na poseban način sv.Ildefonsa Toledskog koji o tome i piše u PL 96, 195-106.

⁴⁶ Sv. German Carigradski, *Govor o usnuću Bogorodice*, PG 98, 350.

⁴⁷ Sv. German Carigradski, *Govor o pojasu svete Bogorodice*, PG 98, 350.

⁴⁸ Nereformirani časoslov, *Zajednička slavlja B. D. Marije*, antifona 7, III. nokturna.

⁴⁹ Sv. Bernard, *Homilija*, PL 183, 71 a.

⁵⁰ *Speculum BMV*, 7. 6. Danas se ovo djelo pripisuje Konradu Saksoncu.

⁵¹ Sv. Ivan Damaščanski, *Homilija o uskrsnuću*, PG 96, 719.

⁵² Sv. Grgur Veliki, *Moralum*, 32. c. 22, n. 46.

⁵³ Sv. Grgur, *Homilija*, PL 76, 1266.

⁵⁴ Marija Agredska, *Mistični grad Božiji*, dio III., 8. 18.

⁵⁵ Sv. Bonaventura, *Veliki psaltir*, t. 14., 221 b.

⁵⁶ Raymundus Joradnus, kod Poire, *Kruna moći*, st. 422.

⁵⁷ Sv. Ambrozije, *Izlaganje o Luki II.*, 26., PL 15, 1642.

⁵⁸ Sv. Augustin, *Sermo* 208, br. 5, PL 39.

⁵⁹ Ovim riječima koje kao jedna formula izražavaju otajstvo Marijine osobe, papa Pavao VI. se koristio u završnoj riječi trećeg zasjedanja Drugog vatikanskog koncila, 21. 11. 1964. godine.

⁶⁰ Sv. Grgur Veliki, *Homilija*, PL 76, 1115.

⁶¹ Apostolatski centar *Sav Tvoj* je izdao knjigu koja detaljno slijedi upute sveca u ovoj temi: M. Sušac, *Meditacije o pripravi na posvetu prema uputama sv. Ljudevita Montfortskoga*, Zagreb, 2005.

⁶² Sv. Bernard, *Pobožna razmatranja o spoznaji ljudske sudbine*, 3. 8., PL 184, 490.

⁶³ Louis Tronson (1622.-1700.) treći upravitelj Sjemeništa sv. Sulpicija gdje se Montfort pripremao za svećeništvo. Crkveni službenik o kojemu je riječ je sam sv. Ljudevit.

⁶⁴ Za sve one koji žele moliti ovu molitvu donosimo njen cijeli tekst. »O Isuse koji živiš u Mariji, dođi i živi u meni duhom svoje svetosti, puninom svoje snage, savršenstvom svojih putova, istinitošću svojih kreposti, zajedništvom svojih božanskih tajna, vladaj u meni nad

svim moćnim neprijateljima, nad svijetom, đavlom i tijelom, silom svoga duha na slavu svoga nebeskog Oca.« Ovu je molitvu prvi objavio Olier 1655. godine. On tvrdi da potječe od Condrena.

⁶⁵ Sv. Ambrozije, *O ustanovi djevičanstva i o vječnom djevičanstvu B. D. Marije*, 7. 50., PL 16, 33.

⁶⁶ Sv. Bernardin Sijenski, *Govor XII. na svetkovinu Uznesenja B. D. Marije*, a. 1. c. 2.

⁶⁷ Nadahnjujući se na dijelu dominikanca A. Thomasa, Montfort je napisao cijelu jednu knjigu na ovu temu, *Čudesna tajna svete Krunice za obratiti se i spasiti se*.

⁶⁸ Da napredak u milosti može zadavati poteškoće u molitvi, vidi kod sv. Ivana od Križa, *Tamna noć*, II. 8, 1 i I. 8, 3.

⁶⁹ Lk 1, 51. *Veliča* je danas postala jedna pjesma-program kršćanskog oslobođenja. Ona poziva kršćane da se ne predaju pred nepravdama i tlačenjima nego da se založe za ostvarenje Božjeg plana spasenja za sve siromahe i ugnjetavane.

⁷⁰ Sv. Alfonse Rodriguez (1531.-1617.), proglašen svetim od Lava XIII. 1888. godine. To nije autor knjige *Vježbaj se u kršćanskoj savršenosti* (1616.), nego njegov suvremenik i imenjak.

⁷¹ »Tolika je naša slabost da nas veličina (Kristova) takvog primjera lako obeshrabri. Bog je zato htio providjeti jedan drugi primjer koji je, iako je najbliži Kristu koliko je to moguće ljudskoj naravi, ipak sukladniji našoj slabosti. Ovaj primjer je Majka Božija« (Papa Pio X., *Enc. Ad diem illum*, 2. 2., 1904.).